

77-78

Handwritten signature in red ink

امتحان سوئاللىرى. مېتدىلارنىڭ بىلىملىرى ھەر ئىرسەنىڭ امتحان سوئاللىرىنىڭ كىتابىدىن آڭلايدۇلارنىچە
 اوز وڭللىرىدىن جواب وپىرىملىرىدىن عبارتلىرى. امتحان سوئاللىرىنىڭ گوزلچە جواب وپىرىملىرىنىڭ، ايكىنچى
 درس وپىرىملىرى. سوئاللىرى جواب وپىرىملىرىچون كىتابىدە اولان عبارتلىرىنى حفظ ايتىشك لازىم دىگىلىرى.
 دىلىرىدىن آڭلايدۇلارنىچە كىندى عبارتلىرىلە جواب وپىرىملىرى دىھا اولادىرى.

عَمَل

اسلام دىنى بويىنچە بىندەلرنىڭ عَمَللىرى سىيگىز تۇرلىدىرى:
 فَرَضٌ، وَاجِبٌ، سُنَّتٌ، مُسْتَحَبٌّ، مُبَاحٌ، حَرَامٌ، مَكْرُوهٌ، مُسْتَكْرَهٌ
 (۱) فَرَضٌ: شول عَمَللىرىكە، آنى قىلغان كىشى ثوابلى بولۇرى.
 قىلماغان كىشى گناھلى بولۇرى، آنىڭ فَرَضلىغىنە
 اشانماغان كىشى كافر بولۇرى. فرض عَمَللىرى: اسلام
 دىنىنىڭ حَقلىغىنە اشانمىق، ھەر كۈن بىش وَقْت
 نىماز اوقۇمىق، رَمَضان آينىدە ھەر كۈن روزە تۇتمىق،
 ھەر يىلدە مالنىڭ زَكَاتىنى بىرىمىك، دۆلتى يىتەرلىك كىشى
 عمرىدە بىر مَرْتَبە مَسْكَةٌ مَكْرَمَةٌ گە باروب (حَجَّج) قىلىمىق
 كىبىلىرى.

اسلام دىنى بويىنچە بىندەلرنىڭ عَمَللىرى نىچە تۇرلىدىرى؟ نىلدىرى؟ فرض نىندى عَمَللىرى؟
 فرض عَمَللىرى نىلدىرى كىبىلىرى؟

(۲) وَاجِبٌ: شول عَمَللىرىكە، آنى قىلغان كىشى ثوابلى بولۇرى،
 قىلماغان كىشى گناھلى بولۇرى، آنىڭ واجىبلىغىنە
 اشانماغان كىشى زور گناھلى بولۇرى.

واجب عمللر: وتر نمازینی اوقۇمۇق، عید نماز لرینی اوقۇمۇق، فطرە صدقەسى بیرمك، قۇربان چالمق کبیدر.
 واجب نیندی عمللر؟ واجب عمللر نیلر کبیدر؟

(۳) سُنَّت: شول عمللرکە، آنی قیلغان کشی ثوابلی بولۇر، اَمَّا قیلماغان کشی گناھلی بولماس. لکن محمد ﷺ علیہ السلام نڭ شفاعتینہ لایق بولماس.

سُنَّت عمللر: یاخشی عمللر نی بسملة ایله باشلامق، قرآن اوقۇر آلدندن اَعُوذُ ئه یتمك، تۇچکر گچ (الحمد لله) دیمك، ایمانلی کشیلرگە سلام بیرمك کبیدر. (*)
 سنت نیندی عمللر؟ نیلر کبیدر؟

(۴) مُسْتَحَب: شول عمللرکە، آنی قیلغان کشی ثوابلی بولۇر، اَمَّا قیلماغان کشی گناھلی دە بولماس، قیامت کۈنندە شلته گەدە تییشلی بولماس.

مُسْتَحَب عمللر: نفل نمازلری اوقۇمۇق، نفل روزہ لر طۇتمق، نفل صدقہ لر بیرمك، بوش وقتلردە قرآن اوقۇمۇق کبیدر.
 مستحب نیندی عمللر؟ نیلر کبیدر؟

(* تۇچکرگان کشی الحمد لله دیگاننی ایشتان کشیگه (یرحمك الله) هم سلامنی قایتارمق

(۵) مُبَاح: شول عَمَلدَرَكه، آنی قیلغان کِشی ده، قیلماغان کِشی ده، ثوابلی ده بولماس، گناھلی ده بولماس.

مُباح عَمَللَر: حلال نەرسەلەرنی طویغانچی آشامق و اچمەك، اوطۇرمق، طۇرەق، ضَررَسز سوزلەرنی سۇیلەمەك كېيىدەر. باح نیندی عملەر؟ نیلەر كېيىدەر؟

(۶) حَرَام (حَرَام) شول عَمَلدَرَكه، آنی قیلغان کِشی زور گناھلی بولۇر؛ آنی حَالل دینگان کِشی کافر بولۇر.

حَرَام عمللەر: جان اییه سیننی اولترمەك، كِشیننی یاحیواننی جَبْرلەمەك، غیبەت سۇیلەمەك، اوغریلق قیلماق، ایسرتكچ اچمەك كېيىدەر. حرام نیندی عملەر؟ نیلەر كېيىدەر؟

(۷) مَكْرُوه (مَكْرُوه) شول عَمَلدَرَكه، آنی قیلغان کِشی گناھلی بولۇر. آنی درست دینگان کِشی ده گناھلی بولۇر.

مكروه عمللەر: اۇطۇش اویۇنلەر اوینامق، ادبەسز جەرلەر جەرلامق، کِشی آلدندە ادبەسز قیلنەق كېيىدەر. مكروه نیندی عملەر؟ نیلەر كېيىدەر؟

(۸) مُسْتَكْرَه (مُسْتَكْرَه) شول عَمَلدَرَكه، آنی قیلغان کِشی گناھلی بولماسەده، ادبەسزلك قیلغان بولۇر.

مستکره عمللەر: بازارده واورامده آشامق، آوزیننی

قابلا مېچى ايسنه مك، قچقرو ب كيكرمك كبيدر .

مكروه نيندى عمللر ؟ نيلر كبيدر ؟

بَالِغٌ وَعَاقِلٌ

فَرَضٌ، وَاجِبٌ، سُنْتُ وَمُسْتَحَبٌّ بولغان عمللر نى قيلمق،
 حَرَامٌ، مَكْرُوهٌ وَمُسْتَكْرَهٌ بولغان عمللردن طييلمق (بَالِغٌ وَعَاقِلٌ)
 بولغان كشيگه تيشلى بولور . (بَالِغٌ) ديمك صبيلقدن چغوب
 اوسوب ييتكان كشى ديمكدر . (عَاقِلٌ) ديمك عَقْلَى كشى
 ديمكدر . صَبَى بِاللَّيْلِ بِالغُغَهْ حَسَابٌ قِيلَنِمَاسَلَر . ديوانه كشىلر
 عاقل ديووب آتالماسلر ، شونك اۇچون فرض و واجب
 بولغان عمللر نى قىلا آلماسلرده ، آنلر گناھلى بولماسلر .
 اير بالالر (۱۲) نچى ياشلرى طولغاندن سوڭ اوسوب
 ييتولرى معلوم بولغاچ بَالِغٌ بولورلر . قز بالالر (۹) نچى
 ياشلرى طولغاندن سوڭ اوسوب ييتولرى معلوم بولغاچ
 بالغبولورلر . اگرده اوسوب ييتولرى معلوم بولماسه، اير
 بالالرده قز بالالرده ، (۱۵) نچى ياشلرى طولغاچ بالغه
 حساب قىلنورلر . بالغ و عاقل بولغاندن سوڭ هر بر كشيگه
 عمرى بو ينچه شريعت بۇ يورغان عمللر نى قىلۇب، شريعت
 طيغان اشلردن طييلمق تيشلى بولور .

فرض، واجب، سنت و مستحب بولغان عمللرنى قيلمق، حرام، مكروه و مستكره بولغان عمللردن طيىلىق نىندى كشيگه تيشلى بولور؟ بالغ نه ديمكدر؟ عاقل نه ديمكدر؟ صبى بالالر بالغى؟ ديوانه كشيلىر عاقلنى؟ صبى و ديوانه كشى فرض و واجب بولغان عمللرنى قىلا آلماسه، گناھلى بولورمى؟ **اير بالالر قاي وقت بالغ بولورلر؟ قىر بالالر قاي وقت بالغ بولورلر؟ اوسوب بيشورلر قاي معلوم بولماسه، نيچه بەشلىر غولغاچ بالغ بولورلر؟ بالغ و عاقل بولغاندىن صوڭ هر كشيگه عمرى بويىچە نىلرنى قيلمق و نىلردن طيىلىق تيشلى بولور.**

﴿ عِبَادَات ﴾

الله تعالى بندگاننى حرمتلەب آنلرغە بيك كۆب نەمتلر بىرمشدر: بار بولۇب دنيادە يۇرمكلىگىز، هر بر اعضاءلر، آشاغان آشلر، اچكان صولر، صولاغان صولولر، سلامت عمر ايتمكلىگىز هر قايسى الله تعالى نىڭ بىزگە بىرگان نەمتلر يدرلر. جانمىز، تەنمىز و ماللىمىز ايله الله تعالى گە نى، قدر عبادت قىلسەق دە، اوزمىزگە بىرگان نەمتلر ينىڭ شۇكرانەسىنى ادا قىلۇب بىر مۇمكىن توغلىدۇر. شويلا ايسە دە، بالغ و عاقل بولغان هر بو مۇمكىن بندگانە فرض و واجب بولغان عمللرنىڭ هر قايسىنى قىلۇب، حرام و مكروه بولغان عمللرنىڭ هر بىرسىدىن طيىلىق و قولدىن كىلگان قدر، الله تعالى گە دائىما عبادت قىلمق تيشلىدۇر. مۇمكىن و مسلمانى بولغان كشيگە فرض بولغان عبادتلرنىڭ الوغلىرى بيشدر: ۱ (ايمان)، ۲ (نماز)، ۳ (روزە)، ۴ (زكات) و ۵ (حج) در.

(ایمان) — اسلام دینینڭ حَقْلَغِينَه و آندَه بولغان حکم لر گه
 اشانودر. (نَمَاز) — هر کون بيش وقت معلوم روشچه عبادت
 قیلودر. (روزه) — رَمَازْ آينده کوندن آشاو اچودن طيیلوب
 طُورودر. (زَكَات) — یلده بر مرتبه مالدن فقیر لر گه تیشلی
 حَقْنی بیرودر. (حَجْج) — دَوْلَتلی بولغان کشی (مَكَّه مَكْرَمَه) گه
 بارُوب حَجْج عمللرینی قیلودر.

الله تعالی بنده لر گه نعمت لر بیرمشى؟ نیندی نرسه لر الله تعالی نڭ نعمت لر یسر؟ بیرگان نعمت لرینڭ
 شکرانه سی اوچون بنده لر، الله تعالی گه عبادت قیلوق تیشلیمیدر؟ مؤمن و مسلمان بولغان کشیگه
 فرض بولغان عبادت لر نڭ الوغ لری نیچدر؟ نیردر؟ ایمان نه دیمکدر؟ نماز نه دیمکدر؟ روزه
 نه دیمکدر؟ زکات نه دیمکدر؟ حج نه دیمکدر؟

ایمان و اقرار

دین اسلامده هر بر بالغ و عاقل بولغان بنده گه فرض
 بولغان الوغ عبادت لر نڭ بر نچیسى ایماندر. (ایمان) اشانو
 دیمکدر. (اقرار) اشانغانینی تل ایله ئه یتو دیمکدر.
 مؤمن و مسلمان بولغان کشیگه اسلام دینینڭ حَقْلَغِينَه و آندَه
 بولغان هر بر حکم لر گه اشانوب ایمان کیترمک و اشانغانینی
 تلی ایله ئه یتوب اقرار قیلوق فرضدر.

ایماننی عَرَبْچَه اقرار قیلوق اُوچون مشهور ایمان
 کَلِمَه لری اوشبولردر:

﴿ كَلِمَةٌ شَهَادَةٌ ﴾

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ﴿

معناسى: كوشلمدن گواھلىق بېرەن كە، تەقىق بىر اللە تەالى دن باشقە تەكرى ھېچ يوقدر. وىنە كوشلمدن گواھلىق بېرەن كە، تەقىق محمد عليه السلام اللە تەالى نىڭ قولى و بىندەلرگە دىن او يىرەتمك او چۇن يىبەرگان اياچىسىدر.

﴿ كَلِمَةٌ إِيْمَانٍ ﴾

أَمِنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ،
وَالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشِرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ ﴿

معناسى: ايناندم اللە تەالى گە، و دىخى آنىڭ فرشتهلر يىنە، و دىخى آنىڭ كىتابلر يىنە، و دىخى آنىڭ پىغمبەرلر يىنە و دىخى آخىرت كۇنىنە، و دىخى تەقىدىرنىڭ ياخشىسى دە يامانى دە اللە تەالى دن بولو و يىنە، و دىخى اولگاندىن سوڭ يىنە ترلو گە.

ایمان نہ دیمکدر؟ اقرار نہ دیمکدر؟ مؤمن و مسلمان بولغان كشيگە نيلرگە اشائۇب ایمان كيتروك فرضدر؟ اشانغانلىقنى اقرار قىلمق فرضميدر؟ كلمه شهادت نهدر؟ معناسى نہ دیمکدر؟ كلمه ایمان نهدر؟ معناسى نہ دیمکدر؟

﴿ اللَّهُ تَعَالَى ﴾

اللَّهُ تَعَالَى نِي بِلْمِكَ هَرُّ بَرِّ بِنْدِهِ گە فرضدر لىكن آنىڭ ذاتىنى بلورگە بىزنىڭ عقلمىزنىڭ قوتى يىتميدىر. بىزلىرگە آنى

صِفَتَلَرى ايله گنه بليک مېکندر . الله تعالى نڭ کور که م صفتلری
بيک کوبدر . آنی مشهور صفتلری ايله اوشبور ره وشچه
مَعْرِفَت قيلمق مېکندر :

- الله تعالى ، ۱ (مَوْجُود) در ، ۲ (أَحَد) در ، ۳ (حَى) در ،
۴ (عَلِيم) در ، ۵ (سَمِيع) در ، ۶ (بَصِير) در ، ۷ (مُتَكَلِّم) در ،
۸ (قَادِر) در ، ۹ (مُخْتَار) در ، ۱۰ (خَالِق) در ، ۱۱ (رَزَّاق) در ،
۱۲ (رَبُّ) در ، ۱۳ (عَدْل) در ، ۱۴ (غَفُور) در ، ۱۵ (جَبِيب) در .
(۱) (مَوْجُود) بار ديمکدر . الله تعالى باردر ، بارلغى هيچ بر
ذاتقه محتاج تو گلدر . اوزندين اوزى باردر . بارلغينڭ
اَوَّلَى ده آخري ده يوقدر ، يعنى دنيا مخلوقاتى کبى اَوَّلده
يوق بولوب صوگره دن بار بولغان تو گلدر . وهم آخرده
بر يوق بولاچق ده تو گلدر . بلكه دائما بار بولاچقدر .
(۲) (أَحَد) بر ديمکدر . الله تعالى بر گنه در . آنڭ هيچ
شريكى و تيشکده شى يوقدر .
(۳) (حَى) ترك ديمکدر . الله تعالى ترکرد . لَكِنْ ترکلگى
بزنڭ کبى تهن و جان ايله تو گلدر .
(۴) (عَلِيم) بلگوچى ديمکدر . الله تعالى هر نهرسه نى بله در .
بولغان نهرسه لرده ، بولاچق نهرسه لرده ، هر قايسى الله
تعالى گه معلومدر . هيچ الله تعالى گه معلوم بولماغان

نەرسە يوقدۇر. بلووى بىزنىڭ كىبى اۇيرە نو يا اويلانو
ايله تو گلدىر.

(۵) (سَمِيعٌ) ايشتكوچى ديمكىدۇر. اللە تعالى ھەر بىر طاوشلارنى
ايشتەدۇر. ايشتووى بىزنىڭ كىبى قۇلاق ايله تو گلدىر.

(۶) (بصير) كور گوچى ديمكىدۇر. اللە تعالى ھەر نەرسەنى
كورەدۇر، آنىڭ كورووى بىزنىڭ كىبى كوز ايله تو گلدىر.

(۷) (مُتَكَلِّمٌ) سۇيە گوچى ديمكىدۇر. اللە تعالى سۇيە -
گوچىدۇر. قرآندە يازلمش سوزلەر ھەر قايسى اللە
تعالى نىڭ سوزلر يىدۇر. سۇيەلەوى بىزنىڭ كىبى آغز وتل
ايله، طاوش و ھەر فلر ايله تو گلدىر.

(۸) (قَادِرٌ) كۇچى يىتكوچى ديمكىدۇر. اللە تعالى نىڭ ھەر
نەرسە گە كۇچى يىتەدۇر. ھەرنى تەلەسە، شونى بولدىرادۇر.

كۇچى بىزنىڭ كىبى اعضاءلر وقۇراللر ايله تو گلدىر.
(۹) (خَالِقٌ) بولدىرغوچى و ياراتقوچى ديمكىدۇر. عالمدە ھەر
بىر نەرسەنى بار قىلغوچى و بولدىرغوچى اللە تعالى دۇر.

(۱۰) (مُخْتَارٌ) اخْتِيَارِ لى ديمكىدۇر. اللە تعالى ھەر بىر قىلغان
اشىنىنى اوز اخْتِيَارِ لى ايله تەلەب قىلادۇر. ھەر بىر اشىندە

قىلسەدە، قىلماسەدە، كَامِلِ اخْتِيَارِ لىدۇر.

(۱۱) (رَزَّاقٌ) طويدىرغوچى ديمكىدۇر. ھەر بىر كىشىگە

وحيوانلارغە رزق بىر گوچى الله تعالى در . چۇنكە يىر
 يۇزىندە بولغان ھەر بىر جان ايىھسى الله تعالى نىڭ قۇدرتى
 ايلە اوسكان رزق و نىعمتلىرىنى آشاب طويۇب
 طۇرمقدىرلر .

(۱۲) (رَبُّ) تَرْبِيَه قىلغۇچى و خواجه بولغۇچى دىمىكىر .
 بارچە عالمگە رَحْمَت قىلۇب تَرْبِيَه قىلغۇچى و بۇ تۇن
 عالمنىڭ خواجهسى الله تعالى در .

(۱۳) (عَدْلٌ) طوغرىلىق قىلغۇچى دىمىكىر . الله تعالى ھەر
 بىر اشىنى و ھەر بىر حىكمىنى طوغرىلىق و عدللك ايلە
 قىلغۇچىدىر ، ھىچ بىر كىشىگە جبر و ظلم قىلمىدىر .
 آخىرتدە ايزگى بىندىلرنى جنت نىعمتلىرى ايلە حىرمت
 قىلاچقىر ، ايمانسىز و گناھلى بىندىلرنى جەھنم عذابى
 ايلە عذاب قىلاچقىر : اۇشبۇ اشىلرنىڭ ھەر قايسى حىلق
 و طوغرىلىق ايلە بولاچقىر .

(۱۴) (غَفُورٌ) عفو قىلغۇچى دىمىكىر . الله تعالى كۆب
 كىشىلرنىڭ گناھلىرىنى عفو ايتەچكىر . توبە قىلغان
 كىشىلرنىڭ گناھلىرىنى عفو ايتودە ، ھىچ توبە قىلماغان
 كىشىلرنىڭ گناھلىرىنى عفو ايتودە ، الله تعالى نىڭ اوز
 اِخْتِيَارِنْدەدۇر .

(۱۵) (جیب) دُعَالر نى قبول ايتكوچى ديمكدر ، الله تعالى
 اخلاص ايله صُورالغان معقول دُعَالر نى قبول ايتهدر :
 اوزينك رحمتى ايله قايسى كشيلىرنىك صُوراغان
 حاجتلىرىنى بيرهدر .

الله تعالى هر بر عيب و كيمچىلىكلردن بيك پاك و منزهدر .
 آنك ذاتندهده . صفتلرنددهد و قياغان اشلرنددهد هيچ بر
 كيمچىلىك يوقدر .

اول الله تعالى نىك مخلوقانقه هيچ بر جهتن او خشاشلىغى
 يوقدر . آنى هيچ بر نهرسه كه او خشاتمق ممكن تو گلدر .
 الله تعالى كهودهلى ذات تو گلدر . آنك بر رهوش و صورتى
 يوقدر . هيچ بر اورنده و هيچ بر طرفده تو گلدر . شويله
 يسهده ، باردرد . آنك صفتلرينىك كيفيتلىرى بز كه معلوم
 و گلدر . ودخى الله تعالى ده اشاو ، اچو ، آرو ، يوقلاو كى
 شلرده يوقدر . الله تعالى اوزى هيچ بر ذاتدن طوغمامشدر .
 آندن ده هيچ بر ذات طوغمامشدر .

الله تعالى نى بلك فرضى ؟ آنك ذاتى بلك ممكنى ؟ آنى نى ايله بله من ؟ آنك مشهور صفتلىرى
 لردر ؟ (موجود) نه ديهكدر ؟ ، الى آخر " (جيب) نه ديمكدر ؟ الله تعالى نىك مخلوقانقه او خشاشلىغى
 قمى ؟ كهوده ليمى ؟ رهوش و صورتى بارمى ؟ بر اورنده يا بر طرفدهمى ؟ الله تعالى نىك صفتلرينىك
 كيفيتلىرى بز كه معلوممى ؟ الله تعالى ده اشاو ، اچو ، آرو ، يوقلاو ، كى اشلر بارمى ؟ بر بر
 ندىن طوغمامشمى ؟ آندن بر ذات طوغماغانمى ؟

﴿ فرشته لار ﴾

الله تعالى نڭ فرشته لار باردر؛ آنلر هر قايسى الله تعالى نڭ بيك اطاعتلى قوللر يدرلر، دائما الله تعالى گه عبادت قىلۇب وبۇ يۇرلغان خدمتلر ينى ادا قىلۇب طۇر مقده درلر، هيچ گناه اشلر نى قىلماسلر. آنلرده بزنڭ كىبى آشاو، اچو، يۇقلاو كىبى اشلر يوقدر، ايرلك و خاتۇنلق ده يوقدر. آنلر بزنڭ كىبى گه وده لى تو گللردر. عادتده كشى كوزينه كورنمسلر. (جبرائيل، ميكائيل، عزرائيل، واسرافيل) اسميلرى مشهور فرشته لردر.

فرشته لار كىلدور؟ آنلر نى قىلۇرلر؟ گناه قىلۇرلرمى؟ آنلرده آشاو، اچو، يۇقلاو، ايرلك و خاتۇنلق بارمى؟ آنلرده بزنڭ كىبى گه وده لىمى؟ عادتده كشى كوزينه كورنۇرلرمى؟ مشهورلرى نى اسميلردر؟

﴿ پيغمبرلر ﴾

بندە لار گه دين حكملر ينى اۇيره تمك اۇچۇن الله تعالى بيك كوب كشىلر نى پيغمبر قىلمشدر. اول پيغمبرلر هر قايسى آدميدرلر. آنلر ياش وقتلر نده ده بيك عقللى و بيك زيرەك و هم بيك طوغرى و ايز گى طبيعتلى بولمشلردر، الوغ بولغاندن صوڭ الله تعالى آنلر نى پيغمبر قىلمشدر. يعنى جبرائيل اسملى فرشته ارقلى آنلرغه اوز ينىڭ حكملر ينى

يېبەرۇب شول جەملىرى بويىنچە بىندەلەرنى ھەق دىنىگە و ايزىگى
 جەملىرىگە اۇندەرگە بۇ يۇرمىشدر؛ شوندىن سوڭ اول پيغمبەرلر
 اللە تەالى نىڭ اَمرى بويىنچە كشىلرنى ھەق دىنىگە و ايزىگى
 جەملىرىگە اۇندەمشلردر.

حَضْرَتِ آدَمَ زَمَانَدِن بىرلى دنياغە بىك كىوب
 پيغمبەرلر كىلۇب كىتمەشلر؛ ھىسابى بىزلىرگە مەلۇم توڭلدر.
 نىر آندە اۇشبو (۲۵) پيغمبەرنىڭ اسملىرى مەكۇردر:
 آدَم، اِدْرِيس، نُوح، هُود، صَالِح، لُوط، اِبْرَاهِيم، اِسْمَاعِيل،
 سَاحِق، يَعْقُوب، يُوْسُف، اَيُّوب، شُعَيْب، مُوسَى، هَارُونَ،
 اَوْد، سُلَيْمَان، يُونُس، اِلْيَاس، اَلْيَسَع، ذُو الْكِفْلِ، زَكَرِيَّا،
 عِيسَى، وَحَمْدٌ (عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ).

ودخى (عزير، لقمان، ذوالقرنين) حضرتلر نىڭ اسملىرى دە
 نىر آندە مەكۇردر. لىكىن انلرنىڭ پيغمبەر بولو چىلقلر
 ھەق مەلۇم توڭلدر.

ودخى (شىث، يوشع، خضر، بشر، دانيال، اشموئيل،
 شعييا، ارميا) اسملى پيغمبەرلر ھادىثلردە بيان قىلنەمشلردر.
 نىڭ اولگى پيغمبەر آدم عَلَيْهِ السَّلَامدر، ايك صوڭغى پيغمبەر

محمد عليه السلام. محمد عليه السلام آخِرِ زَمَانِ پيغمبەر يدر .
 آنڭن سوڭ دنيانغه هيچ پيغمبەر كيلهچك تو گلدر . آنڭ
 دينى يعنى (اسلام) دينى قىامت كۈنينه قىر هيچ اوز گەرەچك
 تو گلدر . محمد عليه السلام بىزنىڭ پيغمبەرىمىز . بىز ھەر قايسىمىز
 آنڭ امتىدەنمىز .

بىندەلەرگە دىن ھىكملىرىنى كىملىر اۋىرەتمىشلەر ؟ پيغمبەرلەر آدمىلارمى ؟ آنلار نىندى كىشىلەر ؟
 الله تعالى آنلارنى نى رەھىشە پيغمبەر قىلمىشدر ؟ پيغمبەرلەر بىندەلەرنى ھوق دىنگە وايزىگى ھىكلەرگە
 اۋندەمىشلارمى ؟ ھىزرت آدم زىمانىدىن بىرلى دىيانغە نىچە پيغمبەر كىلمىشدر ؟ نىچە پيغمبەرنىڭ اسمى
 قىرآندە مذكوردر ؟ كىملىر ؟ پيغمبەرلىكارى اچق معلوم بولماغان كىشىلەر كىملىر ؟ ھىدىت كىتابلارنىدە
 مذكور بولغان پيغمبەرلەر كىملىر ؟ اياڭ اۋلگى پيغمبەر كىملىر ؟ اياڭ سوڭغى پيغمبەر كىملىر ؟ آنڭن
 سوڭق يەنە بىر پيغمبەر كىلەچكىمى ؟ قىامتگە قىر اسلام دىنى اوز گەرەچكىمى ؟ بىزنىڭ پيغمبەرىمىز كىملىر ؟
 بىز كىمنىڭ امتىدەنمىز ؟

﴿ كِتَابَلَر . ﴾

الله تعالى دىن و شَرِيعَت ھىكملىرىنى بىان قىلۇب
 پيغمبەرلەرىنە (۱۰۴) يۈزدە دورت كىتاب ايندەرمىشدر :
 پيغمبەرلەر شول كىتابلار دەغى ھىكلەر ايلە قوملارنى ايمانغە
 وايزىگى ھىكلەرگە اۋندەمىشلەر . اۋ شىبو كىتابلار دىن آدمىلەرگە
 السلامگە (۱۰) كاغىد ، شىپىت ھىكلەرگە (۵۰) كاغىد ،
 ادرىس ھىكلەرگە (۳۰) كاغىد ، ابراھىم ھىكلەرگە
 (۱۰) كاغىد كىلمىشدر . و دىخى موسى السلامگە (تورات) اسمى

كِتَاب، دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ گَه (زَبُور) اِسْمَلِي كِتَاب،
 عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ گَه (اِنْجِيل) اِسْمَلِي كِتَاب وِپِغْمَبَرْمَز مُحَمَّد ^ﷺ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ گَه (قُرْآن) اِسْمَلِي كِتَاب كِيلْمَشْدُر. اِيكْ صَوَاكْ
 كِيلْگَان كِتَاب (قُرْآن) دَر. اَوْل قُرْآن اَوْلْگِي كِتَابْلَرْنَكْ
 قَايِسى حَكْمَلَرِيْنِي مَنَسُوخ قِيْلْمَشْدُر، يَعْنِي آخِر زَمَان
 خَلْقِيْنَكْ طَبِيعَتِيْنِه مَوْافِق رَهْوشْدَه اَيْتُوب اوز گَه رْتَمَشْدُر.
 نَرْآن اچْنْدَه آدَم بَالالَرِيْنَكْ دَنِيالَرِي اُوچُون دَه، آخِرْتَلَرِي
 اُوچُون كِيرَهْكَلِي بولغان حَكْمَلَر بَارْدُر.

الله تعالى پيغمبرلرينه نيچه كتاب ايندرمشدر؟ اول كتابدهغي حڪملرنى پيغمبرلر، نى
 بلشدر؟ آدم عليه السلام گه نيچه كاغد كيلمشدر؟ شيث عليه السلام گه نيچه كاغد كيلمشدر؟
 ريس عليه السلام گه نيچه كاغد كيلمشدر؟ ابراهيم عليه السلام گه نيچه كاغد كيلمشدر؟ موسى
 عليه السلام گه نى اسملى كتاب كيلمشدر؟ داود عليه السلام گه نى اسملى كتاب كيلمشدر؟ عيسى
 عليه السلام گه نى اسملى كتاب كيلمشدر؟ محمد عليه السلام گه نى اسملى كتاب كيلمشدر؟
 ك صواك كيلگان كتاب بونلرنك، قايسيدر؟ قرآن اولده كيلگان كتابلرنك قايسى
 حكملىرنى نى قيلمشدر؟ قرآنده نيندى حكملىر باردر؟

تَقْدِير

(تَقْدِير) بولماسدن بۇرۇن بولاچق نەرسەنك
 و لووینی تعیین قیلۇب قویو دیمكدر. دنیاده بولاچق
 نەرسە وقیلناچق اشلرنك هر قايسی اللہ تعالی گه بولماسدن
 بۇرۇن معلومدر. اللہ تعالی هر بر نەرسەنى و هر بر اشنى

بولماسدن بۇرۇن اوزىنه مَعْلُوم بولغان ره وشچه تَقْدِير قىلۇب قويىمىشدر. دنياده بولغان نەرسەلرنىڭ ھەر قايسىسى الله تعالى نىڭ تَقْدِيرى بويىنچە بولادىر. وَدَخَى ھەر بىر بولغان نەرسە الله تعالى نىڭ خَلْق قىلۇوى و بولدىر ووى ايلە بار بولادىر. بىندەلر ھەر بىر قىلغان فَعَللَرىنى اوز اِخْتِيَارلىرى ايلە كَسْب قىلسەلردە، آنلرغە قُوت بىر وچى الله تعالى در.

تَقْدِير نە دىمىكىز؟ دنياده بولغان نەرسەلر كىمنىڭ تَقْدِيرى بويىنچە بار بولالار؟ بولماسدن بۇرۇن بولماق نەرسە كىمگە مَعْلُومدر؟ بىندە فَعَلنى كىم اِخْتِيَارى ايلە كَسْب قىلادىر؟ بىندەگە قُوت بىر وچى كىمىز؟

﴿ آخِرِ زَمَانٍ وَقِيَامَتٍ ﴾

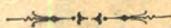
بو دنيا و بو دنيا دنياده بولغان نەرسەلر: كَشِيْلَر. حَيَوَانلر و باشقە نەرسەلر ھەر قايسى فائىدىلر، يَعْنِي بىتە چىكىرلر. بىر زَمَان اۇشبو دنياده بولغان آدملر و حَيَوَانلر اولۇب و دنيا نەرسەلر يىنىڭ ھەر بىرسى ھَلَاك بولۇب بىتە چىكىر در. بوز مَانِعە (آخِرِ زَمَان) دىيىلۇر. آخِرِ زَمَاننىڭ قاي وقت بولماقچى الله تعالى دَن باشقە ھېچ كىمگە مَعْلُوم توكلىدر.

دنيا مَخْلُوقَاتى (*) خَرَاب و ھَلَاك بولۇب بىتكەندىن سوڭ الله تعالى خَلْقلارنى يەنە ياڭغادىن تىرگىزە چىكىر. چىرگان و طارالغان

(*) (مَخْلُوقَات) الله تعالى نىڭ ياراتقان و بولدىرغان نەرسەلرى دىمىكىز.

تەنلەرنىڭ ھەر قايسى جىيىلۇب ئۇيۇشۇپ تىرك وۋقتدەغى
 ھاللىرىنە كىلەچكىلەر. قېرىلەرنىڭ ئۇستلىرى يارلۇب
 آچلغاندىن سوڭ ھەر كىشىنىڭ جانى اوز گەودەسىنى طاوب
 كرەچكىلەر. شوندىن سوڭ ھەر بىر كىشى گويۇ يۇقۇدىن
 اويانغان رەوشدە تىرلۇب قېرىلەردىن چىغۇب مەشر مىدانىنە
 جىيىلاچقىلەر. مەشر دە اللە تەعالىنىڭ فرشتەلىرى بىندەلەرنىڭ
 دىيادە قىلغان ئەمەللىرىنى ئەدەللىك (مىزانى) ايلە ھىساب وتفتىش
 قىلۇب ئەمەللىرىنە كورە آجرو جزالەرىنى تەئىن قىلماچقىلەر:
 ايمانسىز كىشىلەر ھەر قايسى جەننەتتە تۇشەچكىلەر. ايمانلى
 كىشىلەرنىڭ گناھسىزلىرى و گناھلىرى غۇ ايتلىگانلىرى جەننەتتە
 كرەچكىلەر. گناھلىرى غۇ ايتلمەگان مۇمىنلەر جەننەتتە
 تۇشۇپ گناھلىرى قەدرنچە عذاب قىلماچقىلەر. عذابلىرى
 تەمام بولغاچ، آخىردە جەننەتتىن چىغۇب، آنلردە جەننەتتە
 كرەچكىلەر. ايمانسىز كىشىلەر جەننەتتە و ايمانلى كىشىلەر
 جەننەتتە مەشكى قالاچقىلەر. جەننەتتە قالغان كىشىلەردە، جەننەتتە
 قالغان كىشىلەردە، ھىچ اولمىچى مەشكى تىرك بولماچقىلەر.

بودىيا بوزمان بىتەچكىسى ؟ ياكە شول كۆينچە ھىمان تاۋراچقىسى ؟ دىيا بىتكەن زىمانغە
 نى دىيىلۇر ؟ آخىر زىماندە دىيا ھلاك بولغاندىن سوڭ خىلقلەرنە تىرلەچكىرمى ؟ تىرلەنگەندىن سوڭ قاى
 بىرگە جىيىلاچقىلەر ؟ مەشر دە فرشتەلەر نى قىلماچقىلەر ؟ ايمانسىز كىشىلەر قايا تۇشەچكىلەر ؟ ايمانلى
 كىشىلەر قايا كرەچكىلەر ؟ جەننەتتە تۇشكان گناھلى مۇمىنلەر آندىن چىماچقىلرمى ؟ جەننەتتە و جەننەتتە
 قالغان كىشىلەر اولماچقىلرمى ؟

﴿ جَنَّتْ وَجَهَنَّمَ ﴾

جنت - اۇجماح يۇرطيدر كه زينتلى سرايلر ويمشلى
 باقچهلر ايله طوليدر . هر بيرنده طاتلى صولى يلغالر وشربتلى
 چيشمه لر آغۇب طۇرمقده درلر . آندە حاضرلەنمەش حرمت
 ونعمتلرنى بيان قيلۇب بترو هيچ مۇمكن توگلدر . آندە
 كرگان ايزگى كشىلر دنياده هيچ كمنك كوزى كورمه گان
 وقۇلاغى ايشتمه گان لذتلى نعمت لر ايله حرمت
 قيلناچقلردر .

جنت مه گيگيك يۇرطدر . آندە كرگان كشىلر هيچ
 اوله چك توگلدر . هر برسى قايفو ، حسرت ، آورو ،
 صزلار ، او شغايىسزلق وكوكلسىزلك كىبى حاللردن دائما
 آمين بولاچقلردر .

جنتكه كرگان كشىلر بر زمانده الله تعالى نك نورينى ده
 كوره چكلردر .

جهنم - تموغ يۇرطيدر . آندە كرگان كشىلر اوت ايله
 وباشقه عذابلر ايله عذاب قيلناچقلردر . دنياده وقتده
 ثوابلى اشلرنى ده كوب قيلغان آزرالق گناھلى بندەلر تموغده
 ييكل عذابلر ايله گنه عذاب قيلناچقلردر . كشيگه وحيوانلرغە
 جبر وظلم ايتكان الوغ گناھلى بندەلر تموغده بيك الوغ
 جزالر ايله عذاب قيلناچقلردر .

جنت نىندى يۇرتىدۇر؟ آندە نىلەر بارىدۇ؟ آندە كرگان كشىلەر نىندى نىمتلەر ايله حرمت قىلناچقىلدۇر؟ آندە كرگان كشىلەر بىر وقت اولەچكىلرمى ؟ جنتدە قاينغۇ، آورو و اوڭغايىزلوق كىبى اشلار بولاچقىمى ؟ جنتگە كرگان كشىلەر كم نورىنى كورەچكىر ؟ جەننم نىندى يۇرتلار ؟ گناهلرى آزرالق بولغان كشىنىڭ غىناى نىچك بولاچق ؟ كشىگە جبر و ظلم قىلغان كشىنىڭ غىناى بىك بولاچقىمى ؟ ياكە بىك قانى بولاچقىمى ؟

﴿ محمد عليه الصلاة والسلام ﴾

بىزنىڭ پىغمبىر مۇ محمد عليه السلامدۇر. اسلام دىنىنىڭ حكملرىنى الله تعالى جبرائىل اسملى فرشتە آرقلى ، محمد عليه السلام گە اينىردى . محمد عليه السلام اول حكملرنى اوزىنىڭ صحابه لرىنە يعنى ايشك اولگى شاگردلرىنە اۇيرەتدى . صحابه لردە اوزلرىنىڭ بالالرىنە وبالالرىنىڭ بالالرىنە اۇيرەتدىلەر . شول رەوشچە اسلام دىنىنىڭ حكملرى هىچ اوزگەرمىچى بىزنىڭ زامانغە قىلر ايرىشدى . ھم شول رەوشچە هىچ اوزگەرمىچى قىامت كۇنىنە قىلر باراچقىدۇر .

پىغمبىر مۇ محمد عليه السلام عربستان دىگان يىردە (*) مەكە شەھرىدە دىنياغە كىلمىشدر (**). آتاسى عرب خلقىنىڭ قۇرىش اسملى قىبىلە سىندن عبد الله اسملى ، باباسى عبدالمطلب اسملى ، آنىڭ آتاسى ھاشىم اسملى كشىلردۇر . آناسى (آمنە) اسملى خاتۇندۇر .

پىغمبىر مۇ محمد عليه السلام طوغانچى آتاسى سفردە وفات بولمىش ايدى . ۶ نچى ياشىنە يتكاندە آناسى آمنە دە وفات بولغاچ ، يتىم بۇلۇپ باباسى عبدالمطلب تىرىيە سىندە قالمىش ايدى . باباسى وفات بولغاچ آتاسىنىڭ آغاسى ابوطالب تىرىيە سىندە قالدى ، ۲۵ نچى ياشىنە يىتتىك خدىجە اسملى بىر باى خاتۇننى آلۇپ اۇيلەنمىشدر .

(*) مەكە شەھرى بىزنىڭ بويىرىنىڭ قىلە طرفىدە يىر يۇزىنىڭ آزىا اسملى كىسەگىنىڭ عربستان اسملى طۇتاش آتۇندۇر .

(**) (۵۷۰) نچى تارىخ مىلادىدە ۲۷ نچى آپرىلدە تارىخ ھجرىدىن (۵۳) يىل اول (۱۲) نچى رىيىع الاولدە دوشنبە كۇنگە قارشى .

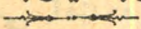
بۇنىڭ پېغمبەر مۇكەممەل؟ ئىسلام دىنىنىڭ ھۆكۈملىرىنى ئىلاھىي تەلىم ئارقىلىق كەلگەن ئىدىمۇ؟ ئىسمى
فرشتە ئارقىلىق؟ پېغمبەر ئۇل ھۆكۈملىرىنى كەلگەن ئۇ يەردە ئىدىمۇ؟ ھەممەتلىك كەلگەن ئۇ يەردە ئىدىمۇ؟ ئىسلام
ھۆكۈملىرى بۇ زامانغا قەدەر ئۆزگەرمەيچى ئىدىمۇ؟ ھەممەتلىك كەلگەن ئۇ يەردە ئىدىمۇ؟ ھەممەتلىك كەلگەن ئۇ يەردە ئىدىمۇ؟

پېغمبەر مۇكەممەل ئىسلام قەبىلىسى شەھەر دەرياغا كەلمەشكە؟ قەبىلىسى شەھەر دەرياغا كەلمەشكە؟
مۇكەممەل ئىسلامنىڭ ئاتىسى ئىسمىمۇ؟ ئانىسى ئىسمىمۇ؟ ئانىسى ئىسمىمۇ؟ ئانىسى ئىسمىمۇ؟
ئانىسى ئىسمىمۇ؟ پېغمبەر مۇكەممەل ئىسلامنىڭ ئاتىسى ئىسمىمۇ؟ ئانىسى ئىسمىمۇ؟ ئانىسى ئىسمىمۇ؟
ياشىغان يېقىم بولۇپ قالدى؟ ۸ نەچچە ياشىغان قەبىلىسى ئىسلامنىڭ ئاتىسى ئىسمىمۇ؟ ئانىسى ئىسمىمۇ؟
ۋەتات بولغاچ كەم تەربىيەسىدە قالدى؟ نەچچە نەچچە ياشىغان ئۇ يەردە ئىدىمۇ؟ خاتۇنى ئىسمىمۇ كىشىمۇ؟

قەبىلىسى ياشىغان يېتىكچە ئىلاھىي تەلىم ئارقىلىق ئىسمىمۇ فرشتە ئارقىلىق ئىسمىمۇ
پېغمبەر قەبىلىسى. يەنى ئىسلام دىنىداغى كىشىلەرنى ئىسلام بولۇرغا ئۇندەتەرگە
بۇيۇرۇش. مۇكەممەل ئىسلام مۇكەممەل خەلقلىرىنى ئىسلام بولۇرغا ئۇندەتەر
باشلاغاچ بىر نەچچە يۈز كىشى ئىمان كەلتۈرۈپ ئىسلام دىنىنى قەبۇل ئىتتىدەتەر.
باشقىلارنى ھەربىسى دۇشمەن بولۇپ مۇكەممەل ئىسلام تۇرۇپ جەبۇر جەبۇر
قىلۇرغا تۇرۇش. ھەتتە بىر نەچچە مەرتەبە ئوتۇر مەككە دەپ بولدىلەر.
ئىلاھىي تەلىم ئىسلامنى دۇشمەنلىرىنىڭ يامانلىقىدىن ساقلايدۇ. مۇكەممەل
كەبىلىسى ئىسلامنىڭ ئارقىسىغا ئۆزىنى ئۆزگەرتەر.

ئاخىرىدە مەككەدە (۱۱۳) يىل پېغمبەر بولۇپ تۇرغاندىن سوڭ ئىلاھىي تەلىم
رەخىسى بىر نەچچە مەدەنىيەت شەھەر يەنە كۆچدى. چۈنكى ئۇ زاماندا مەدەنىيەت خەلقى
ئىسلام دىنىنى بىك مەجەب قىلمەش بىر نەچچە مەجەب كىشىلەرنى ئىسلام بولۇش
ئىدىلەر. پېغمبەر مۇكەممەل ئىسلام مەدەنىيەتگە كۆچكەندىن سوڭ ئىسلام
دىنى بىك قەتئىي تەبىئىي، مەدەنىيەتگە ياقىن شەھەر ۋە ئۇل كىشىلەرنىڭ كۆبىسى
گەرەك بولۇپ جەمئىيەت كەلۈپ ئىسلام بولۇپ باشلايدىلەر.

مۇكەممەل ئىسلام نەچچە نەچچە ياشىغان پېغمبەر ئىدىمۇ؟ ئىلاھىي تەلىم ئارقىلىق ئىسمىمۇ فرشتە ئارقىلىق ئىسمىمۇ
پېغمبەر بولغاچ مەككەدە نەچچە يىل تۇرۇشكە؟ مەككەدە ۋەتەن ئىسلامنى ئىمان كەلتۈرۈپ ئىسلام
بولۇش؟ ئىمان كەلتۈرگەن كىشىلەر ئىسلامنى قىلمەشكە؟ ئىسلامنىڭ ئارقىسىغا ئۆزىنى ئۆزگەرتەر؟
مەككەدە ۱۱۳ يىل پېغمبەر بولۇپ تۇرغاندىن سوڭ پېغمبەر مۇكەممەل ئىسلامنىڭ رەخىسى بىر نەچچە قەبىلىسى شەھەرگە
كۆچمەشكە؟ ئۇ چۈنكى مەدەنىيەت شەھەر يەنە كۆچمەشكە بولمەشكە؟ مۇكەممەل ئىسلام مەدەنىيەتگە كۆچكەندىن
سوڭ ئىسلام دىنىنىڭ ھالى نەچكە بولدى؟ مەدەنىيەت ئارقىسىغا ئۆزىنى ئۆزگەرتەر؟ ئىسلام دىنىنى قەبۇل ئىتتىدەتەر؟

ئىسلام دىنىنىڭ مەككە خەلقى ئۇلدا بىك دۇشمەن بولدىلەر. ئىسلام دىنىنى قەبۇل
ئىتتىدەتەر چۈنكى بىر نەچچە مەرتەبە مەدەنىيەت ئارقىسىغا كۆچمەشكە ئىلاھىي تەلىم ئارقىلىق

كىلىدىلار. الله تعالى مسلمانلارغە ياردەم ايتدى. ھەر صوغشەدە مسلمانلار جېڭىۋېتىش دىشىنى قويدىلار. آخردە مەدىنەگە كۆچكەندىن سوڭ ۸ نىچى يىلدە محمد ئىلە ئىسلام اۋن ايكى مەڭ قەدر مسلمان عەسكەر ايلە مەككە تەرەپىنە باردى. مەككە خەلقى قارشى تۇرا آلماسلىقىنى بىلدىلار. ھېچ قارشى تۇرمىچى ھەر قايسى اۋىلرېنە قاچدىلار. (۲۰) نىچى رەمزاندا مسلمانلار سەلتەنت ايلە مەككە مۇكەررە شەرىنە كىردىلار. آخردە مەككە خەلقى ھەر قايسى اۋن اختىيارلار ايلە مسلمان بولدىلار. شول زاماندىن بىرلى مەككە مۇكەررە شەرى مسلمانلار تولدەدر. حەج ئەمەللىرى قىلنا تۇرغان ايزگى ومۇبارەك شەرىدر. قېلەز مۇبارەك (كەبە) يۇرتى دە شول شەرىدەدر.

مەدىنەگە كۆچكەندىن سوڭ (۱۰) نىچى يىلدە محمد ئىلە ئىسلام توقسان مەڭ قەدر مسلمان ايلە مەككەگە بارۇپ الوغ سەلتەنت ايلە حەج قىلدى. شول يىلدىن سوڭ پېغمبەرنىڭ مەككە مۇكەررە مەنى كۆرۈۋ نەسىب بولمادى.

پېغمبەرنىڭ مەدىنەگە كۆچكەن مەككە خەلقى مسلمانلارغە دوست بولدىلارمى؟ صوغشۇر اۋچون عەسكەر بولۇپ جېنىلۇپ مەدىنەگە كىلدىلارمى؟ مسلمانلارنى جېڭە آلدىلارمى؟ آخردە مسلمانلار مەككە خەلقىنى جېڭىدىلارمى؟ مەككە شەرىنى مەدىنەدە نېچە يىل تۇرغاندىن سوڭ جېڭىۋېتىش ايلدىلارمى؟ جېڭىلگەچە مسلمان بولدىلارمى؟ مەككە شەرى شول زاماندىن بىرلى كىمار تولدەدر. نېندى شەرىدە؟ آندە نى اسلى بىر مۇبارەك يۇرتبار؟ مەدىنە كۆچكەندىن سوڭ اۋن يىل اۋنكەچە محمد ئىلە ئىسلام نېچە مەڭ كىشى ايلە مەككەگە جەڭگە باردى؟ شول يىلدىن سوڭ ايكىنچى مرتبە مەككەگە بارا آلدىمى؟

مەدىنەدە اۋن يىل تۇرغاندىن سوڭ (۶۳) نىچى ياشىندا پېغمبەرنىڭ محمد ئىلە ئىسلام دىياندى كىتدى (*). قەبرى شەرىف مەدىنەدە مۇنورە شەرىنىڭ اورتالغىدىن (رۇضە مۇتھەرە) مەسجىدى اچىندەدر. پېغمبەرنىڭ محمد ئىلە ئىسلام بىك كامىل الوغ بىر كىشى بولمىشدر. اول طوغان كىچىدە دىنيادە بىر نېچە تۇرلى غەجىب اشلىر واقع بولمىش وبالا وقتەدە تۇرلى غەجىب حاللىرى كۆرۈلمىشدر.

پېغمبەرنىڭ بولغان نىچى قىر قىل مەككەدە عادىتى كىشىلار كىبى عمر اۋتسكەرەمش لىكن ھەر خەسۇدە بىك ايزگى وياخشى طەبىئەتلى بولمىش. ھەر كىم قارىشىدا ايك خەلقى وانشانچىلى كىشى سانالمىش. ياش وقتەدە اۋق

(* تارىخ مىلادىنىڭ (۶۳۱) نىچى يىلدا ۸ نىچى ايبۇند، وتارىخ ھىجرىنىڭ (۱۱) نىچى يىلدا ۱۲ نىچى رەبىع الاۋل دوشنبە كۈنى اۋىلە وقتەدە.

كافر لرنىڭ دىنلارنىڭ بۇزۇقلغىنى **آشلامىش** بۇتلارنىڭ ھېچ طابناماش
 ۋەمىرنىڭ ھېچ بىر خىسسىدە ۋەھىچ بىر ۋاقتىدە **عيب ۋە كىملىك** اش قىلماش .
 پېغمبەر بولغاندىن سوڭدە **الله تعالى** آنىڭ اۇچۇن **معجزه** لرنى **يعنى** عادىتدە
 بولمى طۇرغان **عجيب** اشارىنى بىك كوپ كورسەتمىش . شول سببىدىن
 آنىڭ **حق** پېغمبەر بولۇپ چىلغىنىدە ھېچ كىمنىڭ **شك** ۋە **شبهه** سى قالماش .
 تارىخ انبىيا كىتابلارنىدە **معجزه** لرنىڭ كوبرسى بيان قىلىنىشىدۇر .

محمد عليه السلام مەدىنەدە نېچە يىل طۇرغاچ ۋەفات بولدى؟ نېچە ياشنىدە ايدى؟ قېرى شەرىفى
 قايدەدۇر؟ محمد عليه السلام نىندى كىشى بولمىش؟

صاحبەلر

پېغمبەرمۇ محمد عليه السلام نى ساغ سلامت ۋەقتىدە كورۇپ مسلمان
 بولغان كىشىلەر (صاحبە) دېيۇپ **آتالۇرلر** . صاحبەلرنىڭ بارىسى (۱۱۴) مىڭ
 قدر كىشى بولمىشىدۇر . آنلار ھەر قايسى بىك ياخشى ۋە ايزىگى كىشىلەردۇر .
 پېغمبەرمۇنىڭ مەجلىسىدە بولۇپ بىزدىن **الك مسلمان** بولۇپ سببى ھەم بىزگە
 اسلام دىنىنىڭ ايرىشىۋىنى سبب بولۇپ سببى صاحبەلرنىڭ ھەر قايسىسىنى
 بىزگە دوست ۋە ياقتۇرۇپ كورمىك تېپىشلىدۇر . صاحبەلرنىڭ اياڭ الوغلىرى
 محمد عليه السلام نىڭ ياقتۇرۇپ دوستلارنىدىن : (**ابوبكر** ، **عمر** ، **عثمان** ، **علي**)
 اسملى كىمىسەلەردۇر . (**رضي الله عنهم**) بو كىمىسەلەر پېغمبەرمۇنىڭ محمد عليه
 السلام گە ھەر خىسسىدە بىك كوپ پارىمىلار ايتىمىشلىرى . دىنپادە اسلام
 دىنىنىڭ طارالوۋىنىدە بو كىشىلەر كوپ سبب بولمىشلىرى . محمد عليه السلام
 (خىدېجە) اسملى خاتۇنى ۋەفات بولغاندىن سوڭ **حضرت ابوبكر** نىڭ قىزى **حضرت**
 (**عائشە**) نى **آلمىشلىرى** . ۋەخى **حفصە** اسملى خاتۇنى **حضرت مەرىم** نىڭ قىزىدۇر .
 (**حضرت عثمان**) محمد عليه السلام نىڭ (**رقىيە**) (**ۋام كىتۇم**) اسملى
 قىزلىرىنى كىيە بولمىشلىرى . **حضرت علي** فاطمە اسملى قىزىنىڭ كىيە ويدۇر
حضرت فاطمە دىن **حضرت علي** نىڭ (**حسن**) (**وحسين**) اسملى اياڭ اوغلى
 طوغمىشلىرىدۇر . پېغمبەرمۇنىڭ محمد عليه السلام سلامت ۋەقتىدە بو اياڭنى
 بالانى اوز بالالىرى كىيى ياقتۇرۇپ كورمىش ايدى . **تمام**

صاحبەلەر كىملەر؟ صاحبەلرنىڭ بارىسى نېچە مىڭ كىشى بولغانلار؟ آنلارنى بىز ياقتۇرۇپ كورۇپ تېپىشلىمىز؟
 صاحبەلرنىڭ اياڭ الوغلىرى كىملەر؟ بو دورت صاحبە پېغمبەرمۇنىڭ كىملرى بولغانلار؟

احمد ھادی مقصودی.

طہارت

عبادات اسلامیہ مجموعہ سینک

ایکچی جزئی

ابتدائی مکتبہ لرننگ ایکچی صنف شاگردلری اؤچون

طبعہ رابعہ.

س ۱۳۲۶
۱۹۰۸

خاریطو مطبعہ
قران.

بھاسی (۶) تہین.

Лито-Типографія И. Н. Харитоновъ. Казань.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(۱) اِنَّ الْاِسْلَامَ نَظِيْفٌ فَتَنْظَفُوْا، فَاِنَّهٗ لَا يَدْخُلُ

الْجَنَّةَ اِلَّا نَظِيْفٌ ﴿۱﴾

معناسى: اِسْلَام دىنى پاك دىندىر. بَسْ پاك بولۇرغە
طرشكۇز. پاك بولماغان كىشى جَنَّتْكە كىرمەس.

(۲) بَنِي الدِّينِ عَلٰى النَّظَافَةِ ﴿۲﴾ معناسى:

اِسْلَام دىنى پاكلىك اۋستىنە تۈزلىمىدۇر.

دىنمىز اِسْلَام دىنى بىك حَقُّ و بىك پاك بىر دىندىر.

بىندەلرگە ھەر طوغرىدە بىك پاك بولو ايله بۇيۇرادۇر.

مىسلمان بولغان كىشىنىڭ كوڭلى يامان خاقلردن وياوز

فكرلردن تەنى، كىيىمى، يۇرتى، يىرى ھەم آشى، صووى

ھەر بىر نەجسلردن پاك بولمىق تىيشلىدىر. خىصوصا نماز

اوقۇغاندە و باشقە عبادتلىرىنى قىلغان زاماندە مىسلمان

كىشى بىگرەك دە پاك بولمىق لازىمدۇر.

طَهَارَت

نَمَاز اوقۇياچق كشيگه تهنى، كييمى واورنى هر تۇرلى نجساردن پاك بولمق وِدَخى شَرِيْعَت بۇيۇرغان رەوشچە سو ايله تيشلى اَعْضالرينى يووب طهارت آلمق فرضدر.

طهارت آغانده اۇشبو (۸) تۇرلى اش قيلنادر:

(۱) طهارت آلاچق كشى پاك سو ايله اَوَّل اسْتِنْجَا

قيلۇر، يَغْنى عَوْرَتلرينى نجسدن پاكلەر، (۲) آندن

سوڭ بلەز كلرينه قَدْر ايكى قولينى يووار، (۳) آندن

سوڭ اۇچ مَرْتَبَه آغزىنى يووار، (۴) آندن سوڭ اۇچ

مَرْتَبَه بۇرنينى يووار، (۵) آندن سوڭ اۇچ مَرْتَبَه يۇزىنى

يووار، (۶) آندن سوڭ اۇچ مَرْتَبَه ترسه كلرينه قَدْر ايكى

قولينى يووار، (۷) آندن سوڭ اوچلرينى و بارماقلرينى

سوغه چلاتۇب ايكى قولى ايله اَوَّل باشينه سوگره

قۇلاقلرينه، سوگره موينينه مَسْح (۱) قيلۇر،

(۸) آندن سوگره طوبۇقلرينه قَدْر اۇچ مَرْتَبَه ايكى

اياغىنى يووار. يۇزىنى يوغانده ماشلايندهغى چەچ

طوغرىسندن آلۇب ايكى قۇلاقينه و ايبهك آستينه قَدْر

بولغان هر ييرينه سو تيسرۇر. وِدَخى قاشقه، و صاقالنڭ

ايبهك طوغرىسندەغى تۇكلرينه ده سو تيسرۇر (۲)

(۱) مسح قىلىق اشقۇمق، دىبىكىر. باشقه و قۇلاقلرغە مسح قىلوناڭ روشىنى معلم كورسەتمەلى.

(۲) اشبو تۇكلرنڭ آستندەغى تىلرگە سو تيسرەك فرض توگل بلىكە سىتىدر. صاقالنڭ

ايبهك طوغرىسندە ولماغان تۇكلرينه سو تيسرەك لازم توگلدر.

قوللىرىنى ۋايقاقلرىنى يوغاندە بارماق آرالرېنە، ۋ يۈزۈك
استېنە سو تېيرمى قالماس . ترسەكلرىنى
ۋ طوبۇقارېنى دە يووار . اگر دە اياقلرى چىتكلى بولسە،
چىتكلىرىنىڭ يۈزىنە اۈچ بارماق قَدَر مَسْح قىلۇر .

نمازنى طهارتسىز اوقو درست بولۇرمى؟ طهارت آلونڭ روشى نىچك بعنى طهارت آلۇچى اۆل
نى قىلۇر؟ سوڭرە نىلر قىلۇر؟ يۈزىنى قايدن قايا قَدَر يووار؟ قاش، مېيىق ۋ صاقالغە سو تېيرلۇرمى؟
قوللارېنى ۋ اياقلرىنى يوغاندە بارماق آرالرېنە ھم بۇزۇك آستلرېنە سو تېيرمك كېرەك بولۇرمى؟
ترسەكلر ۋ طوبۇقلر اوزلرى يوولۇرلمى؟ اياقلرى چىتكلى بولغاندە، نى قىلۇر؟

طَهَارَتْنَاڭ فَرَض، سَنَت، ۋ مَسْتَحْبَلَرى .

طهارتنڭ فرضلرى (۴) در : (۱) يۈزنى يومق ،
(۲) ترسەكلرىنە قَدَر ايكى قولنى يومق، (۳) باشنىڭ چارىكى
قَدَرىنە مَسْح قىلمق، (۴) طوبۇقلرىنە قَدَر ايكى
اياقنى يومق .

طهارتنڭ مشهور سنتلرى (۱۵) در :
(۱) طهارتنى بىسملە ايلە باشلامق . (۲) كوڭلدىن نىت قىلمق .
(۳) بلەزكلرىنە قَدَر ايكى اوچلرېنى يومق، (۴) مِسْوَاك
كېى برونەرسە ايلە تىشلىرىنى پاكلەمك، (۵) اۈچ مَرْتَبە
آغزىنى يومق، (۶) اۈچ مَرْتَبە بۇرىنىنى يومق، (۷) صاقالىنى
آرالاشدۇرمق، (۸) بارماقلرىنى آرالاشدۇرمق، (۹) يۈز، قول
ۋ اياقلرىنى اۈچەرقات يومق، (۱۰) اوڭ قول ۋ اوڭ اياقنى
سوللردىن اۆل يومق، (۱۱) باشنىڭ ھر يېرىنە مَسْح قىلمق،

(۱۲) ايكى قۇلاقغە مسح قىلىق، (۱۳) قول آرقالرى ايله موينغە مسح قىلىق، (۱۴) طهارتنى معلوم ترتىبى ايله آلمق، (۱۵) طهارتنى بر طۇتاشدن آلۇب بترمك.

طهارتنىڭ مستحبلرى (۴) در: (۱) طهارت آلغاندە قېلەغە قارشى طۇرمق، (۲) صوچە چرە مەسلك بىيىك يىردە طۇرمق، (۳) صووينى اوزى حاضرلەمك، (۴) طهارت آلۇب بترگانچى تواضعى قىافتدە بولمق.

طهارتنىڭ فرضلىرى نىچەدر؟ نىلردر؟ سنتلىرى نىچەدر؟ نىلردر؟ مستحبلرى نىچەدر؟ نىلردر؟

طهارتنىڭ مەكروھ و مۇفسىدلىرى. (۱)

طهارت آلغاندە اۇشبو (۷) تۇرلى اش مەكروھدر:

(۱) صونى كوب توگۇب اسراف قىلىق، (۲) اوڭ قولى ايله بۇرۇن سىنگرمك، (۳) اعضاءنى اۇچدن آرتق يا كىم يومق، (۴) باشقە ايكى قات مسح قىلىق، (۵) يۇزگە صونى قاتى اۇرمق، (۶) صونى كشىدن صالدرتمق، (۷) طهارت آلغاندە دنيا سوزلىرى سۇيلەمك.

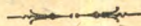
طهارتنىڭ مۇفسىدلىرى (۸) در، يعنى اۇشبو (۸) تۇرلى اش طهارتنى بۇزادر:

(۱) عورتدن نجس ياباشقە ذات كىلمك، (۲) جراحاتدن قان، ارن يا صارى صو آقمق، (۳) بۇرۇن قانامق،

(٤) كوزدن لايلالى يەش آقمق، (٥) آوز طوليسنچە اش يا كە آزغنە بولسە دەقان قۇسقى، (٦) ياتۇب يا كە سۇ يەلۇب يۇقۇغە كىتمك، (٧) تىلرۇب يا ايسرۇب آكسىز بولمق، (٨) نماز اچىندە طاوش ايلە كۇلمك.

جَراحتلەنگان يىردن قان، ارن وصارى صو كىبى نەرسە آزغنە چغۇب چىتكە جەيلۇرلك بولماسە، طهارت بۇزلماس. ودخى تىرلەو ايلە، كوزدن لايلاسز يەش كىلو ايلە، آغزىن قاقىرق كىلو ايلە طهارت بۇزلماس. طهارتسىز كىشىگە مصحفى شريفنى وايت يازلغان كاغدىلرنى طۇتو مكر وهدر. اما بۇقچا ارقلى طۇتو درست بولۇر. طهارتسىز كۇينچە قرآن اوقو، مسجىدكە كرو وقبرستانغە بارو درستدر. اوشبو اشلرنى طهارت يا تىمم ايلە قىلو مستحبدر.

طهارتنىڭ مكر وهدرى نىچەدر؟ نىلردر؟ طهارتنىڭ مفسىدىلرى نىچەدر؟ نىلردر؟ جراحتنىڭ نجسى چىتكە جەيلۇرلك بولماسە طهارت بۇزلىۋرمى؟ تىرلەو سىببىلى، كوزدىن لايلاسز يەش كىلو سىببىلى، آغزىن قاقىرق كىلو سىببىلى، طهارت بۇزلىۋرمى؟ طهارتسىز كىشىگە مصحفى شريفنى طۇتو درست بولۇرمى؟ طهارتسىز كۇينچە قرآن اوقو مسجىدكە كرو قىبرستانغە بارو درست بولۇرمى؟

چىتكىلرگە مسح.

اياقلىرىنە چىتكىلرىنى طهارتلى و قتدە كىگان كىشى ايكىنچى طهارت آلغاندە اياقلىرىنى يوماس، بلكە چىتكىلرىنىڭ يۇزلىرىنە مسح گنە قىلۇر. شولرەو شىچە، كە

قول بارماقلىرىنى صوغە چالاتۇب ھەر ئىككى قولنىڭ ئۈچ
 اورتا بارماقلىرىنى چىتىكلىرىنىڭ يۈزلىرىنە ياتقىزۇردە،
 طوبۇقلىرىنە تابا تارتۇر. شۇندىن سوڭ چىتىكلىرىنىڭ
 يۈزلىرىدە ئۈچ بارماق زورلىقى قىدر يۈش صىزىقىغا
 بولۇر. مەسح قىلىش شۇنداق. مەسحنىڭ مەدەتى (۱) مە-مىم (۲)
 كىشىگە بىر تەۋەك. يەنى (۲۴) سائەتتە، مەسح (۳)
 كىشىگە ئۈچ تەۋەك، يەنى (۷۲) سائەتتە. مەدەتنىڭ باشى
 چىتىكلىرىنى كىيگەندە ئالغان تەھرىتنىڭ بۇزىلغان ۋاقتىدىن
 ھېساب قىلىنۇر. مەدەتى تولغان چىتىكلىرىگە مەسح قىلىش
 بولماس. كۈن ئىتتىكى، كىيىش ئىتتىكى، قالۇن تولما
 ھېساب قىلىشنى قانداق بىلەن بولغان كالىش ھەر
 بىرى چىتىك ھەممەتتە بولىدۇ. نەجسدىن پاك بولۇش
 تەھرىتنى كىيىلگەن بولسا، ئالدىغا مەسح قىلىش
 بولۇر. ئالدىغا مەسح، باشقا كىيىش بىلەن نەرسە
 ھېساب قىلىش ۋە تەھرىتنى يوقا قىلىش مەسح قىلىش
 بولماس. ۋەدىنى تولۇق تۈپەن ئاياقنىڭ ئۈچ كىچىك
 بارماقلىرى كۆرۈنۈشكە تېشىشى ياكى يۈزى بولغان
 مەسح قىلىنماس. ئاگرە بىر چىتىك دە ئىككى ئۈچ
 كىچىك يۈزى بولسا، بىرى بىرگە ھېساب قىلىنۇر.
 ئالدىغا چىتىك دە ئىككى يۈزى بىرگە ھېساب قىلىنۇر.
 ئاياقنىڭ باشى چىتىك بولۇش ۋە كىچىك چىتىك

(۱) چىكى وزمانى دىيىدۇ. (۲) مەسح ئۈچ، (۳) مەسح ئۈچ دىيىدۇ.

(۳) مەسح ئۈچ كۈنلۈك يولغا چىققان كىشى دىيىدۇ.

طوبۇغىنە قَدَر كېلسە، يا كە مسحنك مَدَّتى طولسە؛ مسح
بۇز لۇر.

طهارتسىز كىيىلگان چىتكە مسح قىلنۇرمى؟ مسح نى روشچە قىلنۇر؟ مسحنك مَدَّتى مَقىمگە
نېچە كۈندەر؟ مسافرگە نېچە كۈندەر؟ مَدَّتَنك باشى قاي وقتىدىن حساب قىلنۇر؟ مَدَّتى طولغان چىتكە
مسح قىلو درست بولۇرمى؟ كون ايتك، كىيز ايتك، قالون طولا اۇيۇق وكالوشلرغە مسح قىلو
درست بولۇرمى؟ كوش وباشماقغە مسح قىلو درست بولۇرمى؟ تيشكىل وىرتقىل چىتكە مسح
قىلنۇرمى؟ ايكى چىتكەگى ىرتقلر برگە حساب قىلنۇرمى؟ چىتك، نى قدر صالسى، مسحى بۇز لۇر؟

جَبِيرَه .

طَهَارَتِ آلاغانده يا كە غُسْل قىلغانده يوولاچق
أعضانك بر پىرىنده جَرَا حَت بولۇب، يوو و ضرر ايتەرلك
بولسە، اول جَرَا حَت يوولماس، بلكە صولى قول ايله
آنك اۇستىنە مسح قىلنۇر. اگرده مسح قىلودە ضرر
ايتەرلك بولسە، اۇستىنە يابلغان (جَبِيرَه) گە، يعنى كاغد
ياچوپرەككە مسح قىلنۇر. قوبارو ضرر ايتەرلك بولسە،
جَبِيرَه نك استنده قالغان سَلَامَت پىرىنى دە يومق لازم
توگلدەر، اۇستىنە مسح قىلو يىتەدر. جَبِيرَه گە مسح قىلو
اۇچۇن طهارتلى وقتىدە يابلووى شَرَط توگلدەر. طهارتسىز
وقتىدە يابلغان بولسەدە، مسح قىلو درست بولۇر. جَبِيرَه
بر سَبَب ايله تۇشۇپ كىتسەدە ياكە آلۇب قارالسەدە،
مَسْحى بۇز لماس. اَمَّا استندهغى جَرَا حَتى تۇزەلكاندىن
صوڭ اگامسح قىلو درست بولماس.

طهارت آلفانده جراحتلى بىرگە صو تىيروو ضرر ايتەرلك بولسە، يولورمى، ياكە مسع قىلنۇرمى؟
جراحتنىڭ اوزىنە مسع قىلوو ضرر ايتەرلك بولسە، نى قىلنۇر؟ جىبىرەنىڭ آستىدە قالغان سلامت يىرلر
بولۇرمى؟ طهارتسىز وقتدە يابلغان جىبىرگە مسع قىلوو درسب بولۇرمى؟ جىبىرە تۇشۇپ كىتسە،
ياكە آلۇب فارالسە، مسعى بۇزلۇرمى؟ جراحت تۇزلەنگاندىن سوڭ جىبىرەسىنە مسع قىلوو
درست بولۇرمى؟

غسل

(غُسْلُ) بۇتۇن تەننى يووب قۇينو دىمكىدەر . غُسْلُ
قىلاچق كىشى: (۱) اَوَّلًا اسْتِنَاجًا قىلۇب عورتلرىنى
پاكلەر ، (۲) آندىن سوڭ بلەزكلرىنە قَدَر ايكى قولىنى
يووار، (۳) آندىن سوڭ طهارت آلۇر، لىكن بو طهارتدە
اياقلىرىنى يوماس، (۴) آندىن سوڭ اَوَّلًا باشىنە، سوگرە
باشقە يىرلرىنە صو قۇيۇب تەننىڭ ھەر بىر يىرىنە
برقات صو تىيرۇر، (۵) آندىن سوڭ مَمَكِن قَدَر تەننىڭ
ھەر يىرىنى قوللرى ايلە بركات اشقۇب چغار، (۶) آندىن
سوڭ يەنە ايكىنچى قات تەننىڭ ھەر يىرىنە صو قۇيار،
(۷) آندىن سوڭ يەنە تەننىڭ ھەر يىرىنە صو يۇگرتۇر،
(۸) آندىن سوڭ ايكى آياغىنى يووار . (غسل اۇشبودر .)
غسلى كىشى كامىل طهارتلى بولادىر . نماز اوقو اۇچۇن
غسل اۇستىنە طهارت آلو لازم توگلىدەر .

غسل نە دىمكىدەر؟ غسل قىلاچق كىشى اَوَّلًا نى قىلۇر؟ آندىن سوڭ نىلر قىلۇر؟ الغ . غسلى كىشى
طهارتلى بولۇرمى؟ نماز اوقو اۇچۇن غسل اۇستىنە طهارت آلتۇرمى؟

غسلنىڭ فرضلىرى.

غسلنىڭ فرضلىرى (۳) در : ۱) آغز اچىنى يومق ،
 ۲) بۇرۇن اچىنى يومق ، ۳) تەننىڭ ھەر يېرىنە سو تىيىرمك .
 غسلدە تەننىڭ طىشى ياغىنىڭ ھەر يېرىنە سو تىيىرمك
 اۇچۇن چەچ ، قاش مېيىق وصال كىبى ھەر بىر تۈكلەرگە دە
 واول تۈكلرنىڭ آستىلىرىدە غى تەنگە وھم كوز چۇقۇرى ،
 كىبى اچكە باتۇب يا كە جىيىرلۇب طۇرغان يىرلەرگە دە
 وھم يۈزۈك آستىنە وقامر ھم دگت كىبى نرسەلرنىڭ
 آستىدە قالغان يىرلەرگە دە سو تىيىرو تىيشلىدىر .
 ايرلەرگە چەچلىرىنىڭ ھەر بىر بۇرتۇكلرىنە سو تىيىرو
 فرضدىر . شول سببىدىن ايرلر چەچلىرىنى كىتەرمك يا كە
 قسقارتمق اھل اسلام اراسىدە (سنت عادىيە) بولۇب
 قالمىشىر . اما خاتۇن قىزلىرىنىڭ چەچلىرىنىڭ تۇبىنە سو
 ايرىشىو يىتەدر . طلملىرىدە غى بۇرتۇكلرىنە سو ايرىشمەسە دە
 يارىدىر . چۇنكە خاتۇن قىز اۇچۇن چەچ بىر زىننىتىر .
 انلرغە چەچلىرىنى كىتەرو يا قسقارتو درست توگلىر .

غسلنىڭ فرضلىرى نىچەدر ؟ نىلردر ؟ تەننىڭ ھەر يېرىنە سو تىيىرو اۇچۇن قاى يىرلەرگە دە سو
 ايرىشىرو تىيشلىدىر ؟ ايرلەرگە چەچ بورتۇكلرىنە سو تىيىرو فرضى ؟ خاتونلرغە طلملىرىدە غى
 اچەچلىرىنە سو تىيىرو فرضى ؟

غسلنىڭ سۈنتلىرى

غسلنىڭ سۈنتلىرى (۹) در:

- (۱) تەننىڭ نەجس تىگان يىرلىرىنى يومۇق،
- (۲) بلەزكىلىرىنى قىر قولىرىنى يومۇق،
- (۳) غسلىدىن ئاۋل پىھارت آلمىق،
- (۴) ئاۋل باشىنى سۈگرە باشقىە يىرلىرىنى يومۇق،
- (۵) ئاۋل تەرەپ ئەزالىرىنى سۈل تەرەپلىرىدىن ئاۋل يومۇق،
- (۶) بىرقات سۈقۇيغاندىن سۈك تەننىنى بىرقات اشقۇب چىقىمۇق،
- (۷) تەننىڭ ھەر يىرىنى ئاۋچەر قات سۈ اىرشىدىرمىك،
- (۸) سۈنى كۈب تۈگۈب اسراف قىلۇدىن ساقلامىق،
- (۹) غسل قىلغان زەماندە قىلغە آرقان تۇرمىق.

غسلنىڭ سۈنتلىرى نىچەدر؟ بىر نىچىسى. نىدىر... تۈقۇز نىچىسى نىدىر؟

غسلنىڭ سەببلىرى

- غسل قىلۇنى فرض قىلا تۇرغان سەببلىرى (۳) در:
- (۱) جۇب بولۇق، (۲) حەيىز تەمام بولۇق، (۳) نىفاس تەمام بولۇق.
  - جۇب بولۇق سەببلىرى دە (۳) در:
  - (۱) يۈشلىك كىلىمىك، (۲) ياقلىق قىلىمىق، (۳) اِحْتِلام بولۇق.

(مىكتەب بالالىرىنى بولۇر نىڭ مىناللىرى لازىم تۈگلىدىر.)

غسلنى كىشىنىڭ تەنىنىڭ ھەر يېرى آروسز بولادى.
جنب كىشىگە قرآن اوقۇ، ۋە مصحف شريفنى طۇتۇ،
 ۋە مسجدكە كىر، طھارت الميچى ياكە تيمم قىلمىچى،
 آشاۋ، اچو مكر وھدر. شونڭ اۇچۇن آڭا مۇمكىن قۇدر
 تيز غۇسل قىلۇپ پاكلىنىمك فرض بولۇر. اما طھارتىز
 كىشىگە مصحف شريفنى طۇتۇ مكر وھ بولسەدە، قرآن
 اوقۇ مكر وھ توگلىر. دعالر اوقۇ، سلام بىر و تىسبىح
 ئەيتو جنب كىشىگەدە، طھارتىز كىشىگەدە، مكر وھ توگلىر.

غسلنىڭ سببلىرى نىچەدەر؟ بىر نىچىسى نىلەر؟ ايكنچىسى نىلەر؟ اۇچىنچىسى نىلەر؟ جنب بولۇنڭ
 سببلىرى نىچەدەر؟ بىر نىچىسى نىلەر؟ ايكنچىسى نىلەر؟ اۇچىنچىسى نىلەر؟ جنب كىشى آرومىلەر؟
 جنب كىشىگە قرآن اوقۇ، مصحف طۇتۇ ۋە مسجدكە كىرۇرۇمى؟ جنب كۇنچە آشاۋ و اچو
 درست بولۇرۇمى؟ جنب كىشىگە تيز غۇسل قىلمۇق تىمىشلىمى؟ طھارتىز كىشىگە مصحف طۇتۇ درستىمى؟
 قرآن اوقۇ درستىمى؟ جنب كىشىگە ھم طھارتىز كىشىگە دعالر اوقۇ، سلام بىر و تىسبىح ئەيتو
 درست بولۇرۇمى؟

صاحبِ عذر.

آورو سببلى بىر نماز اوقۇپ بترۇرلك وقت طھارتلى
 بولۇپ طۇرا الماغان كىشى، مثلا ھمان بۇرنىدىن قان
 تامغالاب طۇرغان كىشى ياكە كوزىدىن ھمان پاشن
 كىلۇپ طۇرغان كىشى (صاحبِ عذر) دىيۇپ اتالۇر.
 آندى كىشىگە ھر نماز اۇچۇن بىر طھارت آلو لازم
 بولۇر. شول نماز وقتى اچىندە عذرلى سببلى طھارتى
 بۇزلا طۇرسەدە، بۇز لماغانغە حساب قىلنۇر. نماز

اوقۇغان چاغندە نَجَسلىرى آغا طۇرسەدە ، طهارتى دە
 نمازى دە بۇزلماس ، اَمَّا بَرِ نَمَاز اُوچۇن آلنگان طهارة
 ايكنچى نماز وقتى كر گاچ دە بۇزلۇر . عذر سَبَبلى اقغان
 نَجَس ايكنچى نماز وقتى كر گانچى تەننە يا كىمىنە
 تىسەدە ، شول وقت اچندە نَجَسكە حساب قىلنماس .
 اَمَّا ايكنچى نماز نك وقتى كر گاچ دە ، نَجَسكە حساب
 قىلنۇب ، ايكنچى نمازنى اوقۇر اُوچۇن اول كىمىنى
 يوو ويا كه آلماشدرو تىيشلى بولۇر .

همان طهارتى بۇزلۇب طۇرا طۇرغان كشى نيچك ديۇب آتالۇر؟ صاحب عذر هر نماز
 اُوچۇن طهارت آلۇرمى؟ بر نماز وقتى اچندە نَجَسى آغا طۇرسە ، طهارتى بۇزلۇرمى؟
 نماز اوقۇغان چاغندە نَجَسى آقسە ، طهارتى بۇزلۇرمى؟ بر نماز اُوچۇن آلنگان طهارتى
 ايكنچى نماز اُوچۇن يارمى؟ نَجَسى آغۇب تىننە يا كىمىنە تىسە ، نَجَس بولۇرمى؟

تيمم

صو ايله طهارت آلو ممكن بولماغان زمانده طهارت
 اورنینه پاك يير ذاتى ايله (تيمم) قىلنۇر . شول رهوشچه ، كه
 (۱) اولا ايكى اوچلر ينى جه يۇب يير ذاتينه صوغار ،
 (۲) آندن صوڭ شول او چلرى ايله يۇز ينه مسح قىلۇر ،
 (۳) آندن صوڭ ينه شول رهوشچه يير ذاتينه صوغارده ،
 ترسه كلرينه قدر قوللرينه مسح قىلۇر . يۇز ينه مسح
 قىلغانده ، قوللرينه مسح قىلغانده ده طهارتده صوتيه

طۇرغان يېرلر يەنە اوچ يا بارماقلىرىنى تېپىرمى قالماس.
 اۋشبو رەوشچە تېمەم قىلو، سو ايلە طهارة آلو مُشكُل
 بولغان وقتدە طهارة اورنېنەدە، غسل اورنېنەدە طۇرادر.
 (۱) سو ايكي چاقىرم چاماسى يراق بولسە، (۲) يا كە
 صونى استعمال قىلو آوروينە ضرر ايتەراك بولسە،
 (۳) يا كە تەنېنە صوو ق تىيودن قورقسە، (۴) يا كە صو
 يانېنە بارۇرغە بر نەرسەدن قورقسە، (۵) يا كە صونى
 آلۇرغە قۇرالى بولماسە، (۶) يا كە يانندە غى صووى سَفَر دە
 اچەرىنە كېرەك بولۇرلوق بولسە، (۷) يا كە طهارة آلۇب
 شغلا نسە، جنازە وعيد نمازلىرىنە اۋلگىرە آلمى قالۇرلوق
 بولسە، سو ايلە طهارة آلو مُشكُلگە حساب قىلىنۇر. اۋشبو
 يېدى حالنك هر برسندە نمازنى تېمەم ايلە اوقو تېيشلى
 بولۇر.

بېش وقت نمازغە يا جمعه غە اۋلگىرە آلماسلىق بولغاندە،
 نمازنى تېمەم ايلە اوقو درست بولماس. طوفراق، طوزان،
 قۇم، بالچق و طاش كىبى عادتى اوطدە غنە يانمى و ئرمى
 طۇرغان نەرسەلر يېر ذاتندىرلر. كىيىمدە گى طوزانغەدە
 و هيچ طوزانسز شما طاشقەدە تېمەم قىلو درست
 بولۇر. آغاچ، اولەن، تېمەر و قورغاشن كىبى نەرسەلر
 يېر ذاتندىن توگلدىرلر. آنلرغە و نجس نەرسەلرگە تېمەم
 قىلو درست بولماس. صو طابلو احتمالى بولغان يېرلردە
 بر آز از لەب قارامىچى تېمەم قىلو درست بولماس.

صو ایلە طهارت آلو مەکن بولماغاندە کەشى طهارت اورنینه نى قیلۇر؟ تيمم نى روشچە قیلنۇر؟
 تيمم طهارت اورنینهغنه طۇرامى؟ نېچە تۇرلى حالده صو ایلە طهارت آلو مشکل بولۇر؟ نیندى
 نەرسەلر پیر ذاتندىرلر؟ نیندى نەرسەلر ایلە تيمم قیلو درست توگلدەر؟ صو طابلو احتمالی
 بولغان پیرده صونى هیچ ازلاب قارامیچی تيمم قیلو درست بولۇرمى؟

تيمم ننگ فرض، سنت و مفسدلىرى.

تيمم ننگ فرضلىرى (۴) در:

- (۱) تيممنى نماز او قونىتى ايله قيلمق،
- (۲) تيمم قیلناچق نەرسە پیر ذاتندن بولمق،
- (۳) يۇزگە مسح قيلمق،
- (۴) ايکى قولغە مسح قيلمق.

تيمم ننگ سنتلىرى (۶) در: (۱) بسمله ايله باشلامق،
 (۲) پیر ذاتينه اوچلرى ايله صومق، (۳) صوقغاندن
 صوڭ، (طوزانى كوب ياغلما سۇن اۇچۇن) قوللرينى
 بر کره سلاکۇمک، (۴) بارماقلىرىنى ارالاشدرمق،
 (۵) ترتيب ايله اول يۇزينه صوگره قوللرينه مسح قيلمق،
 (۶) اوڭ قولينه صول قولندن اول مسح قيلمق.

تيممنى اۇشبو ايکى تۇرلى اش بۇزادر:

- (۱) طهارتنى بۇزا طۇرغان اشلرنىڭ برسى واقع بولو،
- (۲) صو ایلە طهارت آلۇرغە مەکن بولو.

تيمم ننگ فرضلىرى نېچە در؟ (۱) نېچىسى نېلەر؟ (۲) نېچىسى نېلەر؟ (۳) نېچىسى نېلەر؟ (۴) نېچىسى
 نېلەر؟ تيمم ننگ سنتلىرى نېچە در؟ (۱) نېچىسى نېلەر؟ (۲) نېچىسى نېلەر؟ (۳) نېچىسى نېلەر؟
 اش بۇزادر؟ (۱) نېچىسى نېلەر؟ (۲) نېچىسى نېلەر؟

نَجَسَلَر .

نَماز او قۇياچق كَشِينَك تَهَنى، كِيسِمى و نَمازلىغى نَجَسَلردن پاك بولو فرضدر. نَجَسلى كۇيىنچە نَماز او قو درىست بولماس. نَجَس ايكى تۇرلىدر: يىگىل نَجَس، اور نَجَس. قارغا و قارچغا كىبى ايتلىرى حَرام بولغان قۇشلىرنىڭ تىزەكلىرى ايله ات، صيبر و صارق كىبى ايتلىرى حلال بولغان حَيوانلىرنىڭ بوللىرى يىگىل نَجَسدر. بونلردن باشقە نَجَسلىرنىڭ ھَر قايسى اور نَجَسدر. مَثَلًا، آدمىنك تىزەگى و بۆلى، ات، صيبر و صارق كىبى ايتلىرى حلال بولغان حَيوانلىرنىڭ تىزەكلىرى، ات، بورى كىبى ايتلىرى حَرام بولغان حَيوانلىرنىڭ تىزەكلىرى و بۆللىرى ھَم سىلە گەيلرى و تىرلىرى، قاز و طاق كىبى ايتلىرى حلال بولغان قۇشلىرنىڭ تىزەكلىرى، اولە كسە و خنزىرنىڭ ايتلىرى و قانلىرى و حَيواننىڭ بوغازىدىن چَقغان قان، جَراحتىدىن اَققان قان، ارن، صارى صو، اور و كوز ياشى، خَمَر و آوزدىن طولۇب چَقغان قۇسق كىبى نەرسەلر ھَر قايسى اور نَجَسلىردر. كوگەرچن، چىچق كىبى قۇشلىرنىڭ تىزەكلىرى، بالق و بۇرچاقانى، آرو ايتنىڭ يوشى، صو حَيوانلىرىنىڭ بارچەسىنىڭ قانى و مايبى، يىلاغاندە چَقغان كوز ياشى، اوز طولماسلىق از بولغان قۇسق، تۇكرۇك و قاقرق نَجَس توگل، پاكدرلر.

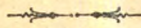
نماز اوقۇياچق كشىنىڭ قاي نەرسەلىرى نەجسدىن پاك بولو فرضىدۇر؟ نەجس نىچە تۇرلىدىر؟ نىلدىر؟ نى نەرسەلىرى يىڭل نەجسدىر؟ نى نەرسەلىرى آور نەجسدىر؟ كوگەرچن، چىچىق تىزەكلىرى، بالقوبۇرچا قانلىرى، آروايتىڭ بووشى، كوز باشى، آز نۇسقى، تۇكرىك قاقىرق پاكىمى نەجسى؟

— — — — —

خىزىردىن باشقە خىوانلىرنىڭ يۇنلىرى وكىبىكان سۇيەك وىنگىرلىرى نەجس توگىلىرلىرى. شىرىعتچە بوغازلانغان خىوانلىرنىڭ ايتلىرى آشارغە حلال بولماسەدە، نەجس توگىلىرلىرى تىرىلىرى دە ايلەنمەسەدە پاكىر. اما شىرىعتچە بوغازلانغان خىوانلىرنىڭ ايتلىرى دە، ايلەنمەگان تىرىلىرى دە نەجسدىر. اگردە تىرىلىرى ايلەنمەسەلىرى، پاك بولۇرلىرى. خىزىرنىڭ بۇ تۇن گەودەسى نەجسدىر، هىچ بىر وقتدە پاكىلەنمەس. بىر نەجس نەرسە يانۇب كۇل بولسە، ياكە چىرۇب طوفراق بولسە ياكە طۇزلانۇب طۇز رەوشىنە كىلسە، پاك بولۇر. ايسورتكىچ اچملىك طۇز قاتشۇ سىبىلى آينۇب سىركە گە ئەيلەنمەسە، نەجس مايدىن صابۇن يامالسا، شول سىركەدە صابۇن دە پاك بولۇرلىرى. تەندە ياكە كىيىمەدە ياكە نمازلىق دە يىڭل نەجس، بويسى دە آرقلىسى دە بىر قارشىدىن آرتق بولماسە، و آور نەجس بىر مىثال چاماسىدىن آرتق بولماسە، شول نەجس ايلە نماز اوقو درست بولۇر. اگردە بو قىدرلىردىن آرتق بولسە، درست بولماس. زور پالاسنىڭ بىر باشى نەجسلىنگان بولسە، نەجسلىنمەگان باشىدە نماز اوقو درست بولۇر. اۋستىنە بىر نەجس توگىلگان طوفراق

كېبىسە، شول طوفراقنىڭ اۋستىندە نمازلىق جەيمىچى دە
نماز او قو درست بولۇر.

حيوانلارنىڭ بۇنارى، وكيىكان سۇيەك وسنگرلىرى پاكىمى نجىسى؟ شريعتچە بوغازلانغان حيوانلارنىڭ
ايتلىرى وتيرىلرى پاكىمى؟ خنزىرنىڭ پاك نەرسەسى بارمى؟ بىر نجىس نەرسە، يانوب كول بولسە،
ياكە چىرۇب طوفراق بولسە، ياكە طۇزلانوب طۇز رەوشىنە كېلسە، پاك بولۇرمى؟ ايسرتكىچ
خىر طۇز قاتشوايله آينۇب سىركەگە ئەيلەنسە، نجىس مايدىن صابۇن يىمالسە، پاك بولۇرلمى؟
تەنە ياكىيىمە، يانمازلىقكە آور نجىس نى قىدر بولسە، نماز او قۇرغە ياراماس؟ آندىن كېرەك
بولسە او قۇرغە يارامى؟ يىكلى نجىس نى قىدر بولسە، نماز او قۇرغە ياراماس؟ آندىن كېرەك
بولسە، او قۇرغە يارامى؟ زور بىر پالاس ياكىزنىڭ بىر بلخى نجىس بولغاندە نجىس توگىل
باشندە نماز او قو يارمى؟ اۋستىنە نجىس توگىلگان بىر طوفراق كىيكان بولسە، شونىڭ
اۋستىندە نمازلىق جەيمىچى نماز او قو درست بولۇرمى؟

نَجْسِلَرْدِن پاكىلەو.

نَجْسِلەنگان كىيىمى نَجْسِدِن پاكىلەو اۋچۇن
نَجْسِىنى قَرۇب جىتۇب بىترگاندىن صوڭ اۋچ مَرْتَبە
يۈوب طامچىسى طامماسلىق بولغانچى اۋچ مَرْتَبە صغۇ
تېيشلىدىر. طون، پالاس و يورغان كىيى صغۇ مۇمكىن
بولماغان نەرسەنى، اۋچ مَرْتَبە يۈوب طامچىسى طامۇب
بتىكانچى اۋچ مَرْتَبە اۋب قۈيو تېيشلىدىر. نَجْسِنىڭ
ذاتى قالماسە، آرنغە ايسى يا تۇسى قالسەدە، كىيىم
نَجْسكە حساب قىلنماس، پچاق و پيالاسى شىما نەرسەلر
ياخشىلاب، سۇرتو ايلەدە، پاككە حساب قىلنۇرلر.
صو ايلە يۈولسەلر، بىگىرەك پاك بولۇرلر. كون ذاتى،
كىيىكان قاتى نَجْسِدِن اووب تۇشرو ايلە پاكىلەنۇر.

أما صييق و يوش نجسدن ۳ مرتبه باسؤب يوميچي
 پاكله نمس . بر نهرسه نك قاي ييرينه نجس تيگانلگي
 اؤنؤتلسه، گمان ايله بر ييريني يوغاچ پا ككه حساب
 قيلنؤر . بال، ماي و سؤت كبي نهرسه گه بر آز صييق
 نجس قاتشؤب نجسله نسلر، اؤچ مرتبه آرو صوايله
 قوشؤب صووي بتكانچي اؤچ مرتبه قايناتلو ايله
 پاك بولورلر .

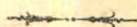
نجسله نگان كييمني نجسدن پاكله مك اؤچون ني قيلو تيشلي بولور؟ طون، پالاس يورغان
 كبي صغو مكن بولماغان زور نهرسه ني نجسدن پاكله مك اؤچون ني قيلو تيشلي بولور؟
 كييمنده نجسنگ ذاتي بتسه، آزغنه ايسي يا تؤسي گنه فالسه، نجسكه حساب قيلنؤرمي؟
 بجاقي، پبالا كبي شما نهرسلر، ني قيلوايله پاكله حساب قيلنؤرلر؟ كون ذاتي كييكن
 نجسدن نيچك پاكله نور؟ يوش نجسدن نيچك پاكله نور؟ بر نهرسه گه نجس تيبؤب
 صوگره نجس قاي ييرينه تيگاني اؤنؤتلسه اول نهرسه نيچك پاكله نور؟ بال، ماي و سؤت
 كبي نهرسه گه آزغنه نجس قاتشسه، نيچك پاكله نور؟

پاكله نو .

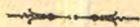
بدر فكه سر گانده اول صول آياقني آتلاب كرو
 و چقغانده اول اوڭ آياقني آتلاب چغو مستحيدر .
 حاجتني اوته گان زمانده قبله غه قارشى يا ارقان بولو
 و عورتينه هم نجسلرينه قاراو مكر و هدر . حاجتني
 آچق ييرده اوته گانده آيغه هم قوياشقه ده قارشى يا
 ارقان بولوده مكر و هدر . بدر فده سچكنه حاجتيني قيلغان
 كشيگه، صول قولى ايله (استبرا) قيلو، يعنى نجسني

بر نەرسە ایلە قۇرۇتو تېیش بولۇر . بىر فەدە اۇلۇغ
 حاجتینی قیلغان كشیگە، صول قولى ایلە (استنجا) قیلو،
 یعنی عورتینی پاکلەو تېیشلی بولۇر . استبرا واستنجانی
 اوڭ قول ایلە قیلو، پچەن وکاغد کبی قدرلی نەرسەلر
 ایلە قیلو مکر وهدر . اگرده نجسی تەنینی بویاسە،
 استبرانی دە استنجانی دە صو ایلە قیلو تېیشلی بولۇر .

بىر فەدە كىرگاندە، قايسى آياقنى اۆل آتلاب كرلۇر؟ آندىن چىغاندە، قايسى آياقنى اۆل آتلاب
 چىلار؟ حاجتینی اوتەگان زماندە، قبلەغە قارشى يا آرقان بولو درست بولۇرمى؟ عورتینە ياكە
 نجسلىرىنە قاراو درست بولۇرمى؟ حاجتى اوتەگاندە، آيغە ياكە قۇياشقە قارشى يا آرقان بولو
 درست بولۇرمى؟ بىر فەدە كچكەنە حاجتنى قیلغان كشیگە صول قولى ایلە نى قیلوق تېیشلی بولۇر؟
 بىر فەدە الوغ حاجتنى قیلغان كشیگە صول قولى ایلە نى قیلوق تېیشلی بولۇر؟ استبرا واستنجانی
 اوڭ قولى ایلە قیلوق، پچەن وکاغد کبی قدرلی نرسەلر ایلە قیلوق درست بولۇرمى؟ نجس
 تەنینی بویاسە، استبرا واستنجانی نى ایلە قیلوق تېیشلی بولۇر؟

پاك صولر .

چیشمە و یلغا صولرى، كول، دىگىز وقۇيۇ صولرى،
 قار، ياغمۇر و بۇز صولرى هر قايسى پاك صولدر .
 پاك نەرسە قاتشۇب بۇلغانغان بولسەلردە، طهارتكە
 يارارلر؛ سرکە، شولپا، ئەپىرەن کبی بولۇب اسملرى
 اوزگەرگان صولر پاك بولسەلردە، طهارتكە ياراماسلر .
 قاون صووى کبی يېمىشلردن چىغان صولردە پاك بولسەلردە،

طهارتکه یاراماسلر . طهارت آلغانده آرو صاوتقه
 جیلغان صو (ماء مُسْتَعْمَلٌ) دئیوب آتالور . آندی
 صو ظاهرده پاک کبی بولسهده، ایکنچی قات طهارت
 آلورغه یاراماس . آغم صو هم ئهیلنهسی (۴۰)
 آرشین وتیرهنگی یارتی قارش قدر بولغان کوب
 صو نجس قاتشسهده، نجسله نملر . بوندن کیم بولغان صو
 آزغنه نجس قاتشسهده، نجسله نلور . اگرده قاتشقان نجس
 صونک طعمینی، یا ایسینی، یا تئوسینی اوز گهرتسه، بیک
 زور صو بولسهده هم آغم صو بولسهده، نجس بولور . آدمی،
 آت، صییر و صارق کبی ایتی حلال حیوانلر اچکاندن
 صوڭ صاوتده قالغان صو پاکدر، طهارت آلورغهده
 یاریدر . اما ات و بورى کبی ایتی حرام حیوانلردن
 قالغان صو نجسدر . طاوق، مهچی، وقار چغادن قالغان
 صولر نجس بولماسه لرده، آنلر ایله طهارت آلومکروهدر .

نی صولری پاک صولدر ؟ پاک نهرسه قاتشوب بولغانغان صو طهارت آلورغه یارامی
 پاک نهرسه قاتشوب اسمی اوزگاروب صو دیب آتالماسلق بولغان نهرسه طهارت آلورغه
 یارامی ؟ قاون کبی ییمش صولری طهارتکه یارامی ؟ نیندای صو ماهمستعمل دیب
 آتالور ؟ ماهمستعمل پاکمی ؟ طهارتکه یاریمی ؟ آغم صوغه یاکه کوب صوغه نجس توشه
 نجسله نلورمی ؟ آز صوغه نجس قاتشسه نجسله نلورمی ؟ بر آغم صو یاکه کوب صوغه نجس قاتشوب
 طعمینی یا ایسینی یا تئوسینی اوز گهرتسه شول صولر نجس بولورمی ؟ آدمی آت، صییر صارق کبی
 ایتی حلال حیوانلر اچکاندن قالغان صولر پاکمی، نجسیمی ؟ طهارت آلورغه یاریمی ؟ ات بورى کبی
 ایتی حرام حیوانلردن قالغان صونجسیمی ؟ طاوق، مهچی وقار چغادن قالغان صوپاکمی ؟ طهارتکه یاریمی ؟

قۇيۇ.

قۇيۇغە بىر نەجس تۇشسە، اچىندە بولغان صوو يىناق بارچەسى نەجسلەنۇر. نى قَدَر صو بارلغى چامالانسە، شول قَدَر صونى چغارۇب توكمىچى پاكلەنمىس. اگردە قۇيۇغە چىچق كىبى بىر كچكئە حىوان تۇشۇب اولسە، (۲۰) چىلەك قىدر صوو يىنى توگو، طاق قَدَر بىر حىوان تۇشۇب اولسە، (۴۰) چىلەك قَدَر صوو يىنى توگو تىيشلى بولۇر. اگردە اۇشبۇ حىوانلارنىڭ اچلىرى كوبكان ياكە تەنلىرى جىيىگان بولسە، بارچە صوو يىنى توكمىچى قۇيۇنىڭ صوو يى پاكلەنمىس. آدمى وصارق قَدَر بىر حىوان تۇشۇب اولسە، اچى كوبمەسەدە، قۇيۇنىڭ بارچە صوو يىنى توگو تىيشلى بولۇر. قۇيۇنىڭ قايسى كۈندە نەجسلەنگانلىكى مَعْلوم بولماسە، اۇچ تەولكىدىن بىرلى نەجسكە حساب قىلىنۇب، شول كۈنلردە االنغان صولر توگلۇرلر.

قۇيۇغە بىر نەجس تۇشسە، اچىندەكى صوو نەجسلەنۇرمۇ؟ اول قۇيۇنى پاكلەمەك اۇچۇن نى قىلمق كىرەك بولۇرمۇ؟ بىر قۇيۇغە چىچق كىبى بىر كچكئە حىوان تۇشۇب اولسە، نىچە چىلەك صونى توگكچاق اول قۇيۇ پاكلەكە حساب قىلىنۇر؟ طاق قىدر بىر حىوان تۇشۇب اولسە نى قىلىنۇر؟ اگردە قۇيۇغە تۇشكان چىچق وطاقنىڭ اچلىرى كوبكان ياكە تەنلىرى

جېگان بولسە، قۇيۇنك نى قىر سوۋىنى چىغرىق ئېشىلى بۇلۇر؟ قۇيۇغە آدمى وصارق
قىر بر حيوان تۇشۇب اولسە نى قىلنۇر؟ قۇيۇنك قايسى كۈندە نىجسەنگانلىكى معلوم
بولماسە، نىچە كۈندىن بىرلى نىجسكە حساب قىلنۇر؟

عورت.

نماز اوقۇغاندە عورت يىرلر اورتولى بولو فرضدر.
اولاق بولمەدە بولسەدە، يالانغاچ كۇينچە نماز اوقو
درست توگىلدر. ايرلرنك بيللرى طوغرىسندن باشلاب
تاز آستلرينە قىر بولغان تەنلرى عورتدر. بيللرندىن
يوغارى وتزدن توبەن يىرلرى آچق بولسەلدە، نماز
اوقۇلرى درست بولۇر. خاتۇنلرنك تەنلرينك هر يىرى
عورتدر. مگر يۇزلرى و بلەزكلىرىنە قىر ايكى اوچلرى
وطوبۇقلىرىنە قىر آياق باشلرىغە عورت توگىلدر.
يانندە هيچ بر آرو كييم بولماسە، كييمىنى يوارغە
صودە بولماسە، نمازنى نىجس كييم ايلە اوقودە يالانغاچ
اوقودە، درست بولۇر. اگردە بو كشى نمازنى يالانغاچ
اوقۇسە، اوطۇرۇب قنە اوقۇر.

نماز اوقۇغاندە قاي يىرلر اورتولى بولو فرضدر؟ يالانغاچ كۇينچە نماز اوقو درست
بۇلورمى؟ ايرلرنك تەنلرينك قاي يىرلرى عورتدر؟ ايرلرگە بيللرندىن يوغارى وتزدن
توبەن يىرلرى آچق كۇينچە نماز اوقو درست بولۇرمى؟ خاتۇنلرنك قاي يىرلرىگە
عورت توگىلدر؟ آرو كييمى بولماغان كشى نمازنى نىچك اوقۇر؟ اگردە يالانغاچ
اوقۇسە، نمازنى باصوب اوقۇرمى، اوطۇرۇب اوقۇرمى؟

عذرلى خاتۇنلار.

ياش بالا آناسى بولغان خاتۇنلار قىرغاق كۈن قىندەر
عذرلىرىدىن پا كىلەنگانچى آروسز بولۇرلار. شول زىماندە

آنلار نمازىدە اوقۇماسلار ، روزىدە طۇتماسلار. عذرلىرى
 تمام بولغاچ آنلارغە غىسل قىلۇب پا كىلەنو فرض بولۇر.
 آنلار رمضاندىدە طۇتلىمى قالغان روزىلرینی صوگىندىن
 قىضا قىلۇرلار. اما اوقۇلمى قالغان نمازلرینی قىضا قىلماسلار.
 بالغە بولغاندىن صوگى آى صاين عذرلى بولغان خاتۇنلار
 عذرلى وقتلرىدىدە آروسز بولۇب روزى و نمازلرینی
 قالدۇرۇرلار. عذرلىرى تمام بولغاندىن صوگى آنلارغە
 غىسل قىلۇب پا كىلەنو فرض بولۇر. پا كىلەنگاچ آنلار
 روزىلرینی قىضا قىلۇرلار. بالغەلرنىڭ عذرلىرى اۇچ كۈندىن
 كىم و اون كۈندىن آرتق بولمىدىر. اگىردە آرتق بولسە ،
 آورو علامتىدىر. اون بىرىنچى كۈنلرىدىدە روزىلرینی
 طۇتارلار. صاحب عذر بولۇب نمازلرینی دە اوقۇرلار.

ياش بالا آناسى بولغان خاتۇنلار عذرلى كۈنلرىدىدە آرو بولۇرلارمى؟ عذر زىمانلرىدىدە نماز
 اوقۇلۇرلارمى؟ روزى طۇتارلارمى؟ عذرلىرى تمام بولغاچ آنلارغە نى قىلو فرض بولۇر؟ رمضاندىدە
 طۇتلىمى قالغان روزىلرینی صوگىندىن قىضا قىلۇرلارمى؟ نمازلرینی قىضا قىلۇرلارمى؟ آى صاين
 عذرلى بولغان خاتۇنلار نىچىك؟ بالغەلرنىڭ عذرلىرى نىچى كۈندىن كىم بولمىدىر. نىچى كۈندىن
 آرتق بولمىدىر؟ اگىردە آرتق بولسە ، نى علامتى؟ اون بىرىنچى كۈنلرىدىدە روزى و نمازلرینی
 ادا قىلۇرلارمى؟

تم

احمد ھادی مقصودی

نماز

عبادات اسلامیه مجموعہ سینک

▶ اۋچنچی جزئی ◀

ابتدائی مکتبلرنک اۋچنچی صنف شاگردلری اۋچۇندر.

طبعة رابعة.

س ۱۳۲۶
۱۹۰۸

۷۵
بھاسی (۵) تیپیندر.

خاریطو مطبعہ
قزان.

КАЗАНЬ.

Лито-Типографія И. Н. Харитоновы.

Уголь, Воскресенск. и Казанск. ул. соб. домъ.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نماز.

آیه کریمه: اِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلٰی الْمُؤْمِنِیْنَ كِتَابًا مَّوْقُوْتًا

معناسی: تحقیق نماز او قو مؤمنلر اوزرینه وقتلی فرض قیلنمشر.

الصَّلَاةُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ اِلَى الْجُمُعَةِ كَفَّارَاتُ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتَنَبْتَ الْكِبَائِرَ

معناسی: الوغ گناهلردن صافلانغانده بیس وقت نماز وجمعه ایکنچی جمعهغه قدر آرالرنده بولغان کچکنه گناهلرنک عفو قیلنووینه سبب بولورلر. عن ابی بکره.

نماز دیمک الله تعالی گه اوزی بۇیۇرغان رهوشده کوشل وتنه ایله عبادت قیلو دیمکدر. هر بر مؤمن بنده گه هرتهولک اچنده بیس وقت نماز او قو فرضدر: ایرته نمازی، اویله نمازی، ایکندی نمازی، آخشام نمازی، یهستو نمازی. مگر جمعه کۇننده اویله نمازی اورنینه جمعه نمازی او قو فرض بولور. عید فطر ایله عید قربان کۇنلرنده عید نمازلرینی او قو ردخی هر کۇن یهستو نمازدن صوگره وتر نمازی او قو واجبدر. رمضان آینده یهستو. نمازدن صوگ وتر نمازینه قدر تراویح نمازی او قو سنتدر. باشقه نفل نمازلری مستحبدر. میت اۇچۇن جنازه نمازی او قو فرض کفایهدر. فرض کفایه دیمک آرادن بر یا برنیچه کشی ادا قیلسه، باشقه کشیلر قیلماسهده، یاری طۇرغان فرض دیمکدر. نمازلرنی او قونک رهوشلری و باشقه حکملری اۇشبو کتابنک اچنده بیان قیلنمشر.

وَ قُتْ.

هر نمازنی اوز وقتنده او قو فرضدر. وقتی کرمس بۇرۇن او قۇلغان نماز فرض نمازغه حساب قیلنماس. وقتنده او قۇلمی قالغان نمازنی

ايكنچى وقتدە (فَضَا) قىلمق فرض بولۇر. ايرتە نمازىنىڭ ۋاقتى تاڭ ياقىتىلغى جەيلىگاندىن باشلاپ، قۇياش چغا باشلاغانچىدىر. اۇيلا نمازىنىڭ ۋاقتى قۇياش تۇش (۱) ۋاقتى طوغرىسىدىن آوشقاندىن باشلاپ، ايكندى ۋاقتىنى قەدرىر. ايكندى ۋاقتى ھرنەرسەنىڭ كولەگەسى تۇش ۋاقتىدەغى كولەگەسىدىن باشقا اوزى اوزىلغى قەدر ايكى اۇلۇش اۇزايغاندىن باشلاپ، قۇياش تامام باتۇب بتكانچىدىر. آخشام ۋاقتى قۇياش تامام باتقاندىن باشلاپ (شَفَقُ) (۲) قىلغى بتكانچىدىر. يەستو ۋاقتى شَفَقُ قىلغى بتكاندىن باشلاپ تاڭ ياقىتىلغى جەيلىگانچىدىر.

وتر ھم تراويح نمازلىرىنىڭ ۋاقتى يەستونمازى اوقۇلغاندىن سوڭ تاڭ آتقانچىدىر. (جُمُعَه) نمازىنىڭ ۋاقتى اۇيسلە ۋاقتىدىر. عيد نمازلىرىنىڭ ۋاقتى قۇياش چغۇب بر آز كوتەرلىگاندىن باشلاپ اۇيلە ۋاقتى كرانچىدىر.

قۇياش چغۇب تۇرغان زمانىدە، قۇياش تۇش ۋاقتى طوغرىسىدە بولغان زمانىدە، قۇياش باتۇب تۇرغان زمانىدە ھېچ بر نمازنى اوقو درست توڭلىر. ايرتە نمازىنى اوقۇب تۇرغان زمانىدە، قۇياش چغا باشلاسه، نماز تامام بۇزلۇر، اما ايكندى نمازى اوقۇب تۇرغان زمانىدە، قۇياش باتا باشلاسه، نماز بۇزلاماس. شولاى بولسە، ايكندىنى قۇياش بايۇرغە ياقن ۋاقتقە قدر كيچكترو مكر وھدىر. تاڭ آتقاندىن سوڭ، قۇياش چقغانچى، ايكندى نمازىنى اوقۇغاندىن سوڭ، آخشام اوقۇغانچى، امام (خُطْبَه) اوقۇغان زمانىدە ۋھم عيد نمازلىرىنى اوقۇر آلدندىن نفل نمازلىرى اوقو درست توڭلىر.

قىبىلە

نمازنى قىبلە طرفىنە تابا قاراب اوقو فرضىدىر. قىبلە قايو طرفدە ايكانىنى بىلە تۇرۇپ نمازنى باشقا طرفقە تابا قاراب اوقو ھېچ درست بولماس. اھل اسلامنىڭ قىبلەسى عَرَبِستاندە (مَكَّة مَكْرَمَة) شھرىدە (كَعْبَة) اسملى مبارك يۇرتنىڭ اورنىدىر. بىزنىڭ (قزان) شھرىدىن قاراغاندە قىبلە طرفى (جَنُوب) طرفىدىن (۹) درجە قدر اوڭ طرفدە راقدر.

(۱) تۇش ۋاقتى - قۇياشنىڭ ايڭ يوغارىدە ۋەل اورتالقدە بولغان ۋاقتىدىر.

(۲) شَفَقُ - قۇياش باتقاندىن سوڭ مغرب طرفلىرىدە كورىنە تۇرغان قىزىل ياقىتىلقدىر.

شونڭ اۇچۇن قزانده كۇندز ساعَت برونچى (٣٦) دَقِيَقَه بولغانده قۇياش نَق قبله طوغريسندە بولادر. صحراده ياكە اورمانده قبله قايو طرفده ايكانى معلوم بولماسە، وياقندە بلوچى كشى دە تابلماسە، كۇندز بولسە، قۇياش ياقتميسينه قاراب تۇننە بولسە، (قُطْب) (١)

يۇلدزىنە قاراب ياكە يولغە وطانلارغە قاراب (تحرى) قىلمق، يعنى كوئىل ايله چامالاب قبلەنى ازلەك لازم بولۇر، كوئىلى قايو طرفنىڭ قبلە بولووينى ياقن كورسە، نمازنى شول طرفقە تابا قاراب او قۇر. نماز او قۇب تۇرغان وقتندە قبلەنىڭ ايكنچى طرفدە ايكانىنى سىزسە، نمازىنى بۇزمىچى غنە شول طرفقە تابا ئەيلەنسۇر. قورقنچلى يوانە بولغاندە ضرورە نمازنى آنقە آتلانغان كۇينچە او قودە درست بولۇر. اول وقتدە قبلە طرفىنە تابا قارامق لازم بولماس؛ يولى قايو طرفقە تابا بارسە، شول طرفقە تابا قاراب او قۇب بارۇر.

نَيْت.

نمازغە كوشكاندە او قۇلاچق نمازنى كوئىل ايله نيت قىلو فرضدر. تل ايله قايو نماز ايكانىنى آتاب نيت قىلو مستحبدر. امامغە اۇيۇغان كشىگە اۇيۇنى دە نيت قىلو تىيشلى بولۇر.

بىش وقت نمازغە اۇشبو رەوشچە نيت قىلنۇر:

- (١) نيت قىلدم ايرتە نمازىنىڭ (٢) ركعت سنتىنى اوتەمكە خالصا لله تعالى (الله اكبر). (٢) نيت قىلدم ايرتە نمازىنىڭ (٣) ركعت فرضىنى اوتەمكە، اۇيۇدم اۇشبو امامغە (٢) خالصا لله تعالى (الله اكبر).
- (٣) نيت قىلدم اۇيله نمازىنىڭ (٤) ركعت سنتىنى اوتەمكە، خالصا لله تعالى (الله اكبر). (٤) نيت قىلدم اۇيله نمازىنىڭ (٤) ركعت فرضىنى اوتەمكە، اۇيۇدم اۇشبو امامغە خالصا لله تعالى (الله اكبر). (٥) نيت قىلدم اۇيله نمازىنىڭ (٢) ركعت سنتىنى اوتەمكە خالصا لله تعالى (الله اكبر).

(١) قطب يۇلدزى تۇن ياغندە (دب اصغر) يعنى كچكئە جىدىگان يۇلدزلىرىنىڭ برسيدر كە (تيمر قازق) يۇلدزى دىيۇب تسميه قىلنمشدر. اول يۇلدز هر وقت بر طوغرىدە غنە كورپنەدر.

(٢) (اۇيۇدم اۇشبو امامغە) دىگان سوز امامغە اۇيۇب او قۇغاندە غنە ئەيتلۇر.

- (۶) نیت قیلدى نمازىنىڭ (۴) ركعت فرضىنى اوتەمككە،
 اۇيۇدم اۇشبو امامغە، خالصا لله تعالى (الله اكبر).
- (۷) نیت قیلدىم آخسام نمازىنىڭ (۳) ركعت فرضىنى اوتەمككە،
 اۇيۇدم اۇشبو امامغە خالصا لله تعالى (الله اكبر) نیت قیلدىم
 آخسام نمازىنىڭ (۲) ركعت سىنتىنى اوتەمككە، خالصا لله تعالى
 (الله اكبر) نیت قیلدىم يەستو نمازىنىڭ (۴) ركعت
 فرضىنى اوتەمككە، اۇيۇدم اۇشبو امامغە خالصا لله تعالى (الله
 اكبر) نیت قیلدىم يەستو نمازىنىڭ (۲) ركعت سىنتىنى
 اوتەمككە، خالصا لله تعالى (الله اكبر) نیت قیلدىم (۳)
 ركعت وتر نمازىنى اوتەمككە، خالصا لله تعالى (الله اكبر) *

اَذَانُ وَقَامَتُ. (اقامت)

بېش وقت فرض نمازلىرىنىڭ ۋە جەمئەتنىڭ ۋەقتى كىرگەچ (اذان) اوقۇمۇق
 ۋە فرضلىرىنى اوقۇر آلدىندىن غنە (قامت) اوقۇمۇق سىنتىر. بىر مەلەك
 مەسجىدندە اوقۇلغان اذان ۋە قامت بۇتۇن مەلەك ئۇچۇن كافىدۇر. مەسجىد
 نماز اوقۇلغاندىن سوڭ اۇيدە نماز ار تۇچى كىشىلر ئۇچۇن دان
 قامتدە لازىم بولمايۇ.

اذان سوزلىرى اۇشبولدۇر:

- (۴) مرتبە (الله اكبر) معناسى: (الله تعالى هر نه رسەدن الوغراقدۇر)
 دىمكىر. (۲) مرتبە (اشهد ان لا اله الا الله) معناسى: (كوكلمدىن
 گواھلىق بىرە من كە، تحقيق بر الله تعالى دن باشقە ھېچ تىكرى
 يوقدۇر) دىمكىر. (۲) مرتبە (اشهد ان محمدا رسول الله) معناسى:
 (كوكلمدىن گواھلىق بىرە من كە، تحقيق محمد عليه السلام الله تعالى نىڭ
 ايلچىسىدۇر) دىمكىر. (۲۰) مرتبە (حى على الصلاة) معناسى: (آشغىز
 نازغە) دىمكىر. (۲) مرتبە (حى على الفلاح) معناسى: (آشغىز
 عذابدىن قۇتلوغە دىمكىر. (۲) مرتبە يەنە (الله اكبر) معناسى
 (يوغاردە مەككوردۇر) (۱) مرتبە (لا اله الا الله) معناسى: (بر الله
 تعالى دن باشقە ھېچ تىكرى يوقدۇر) دىمكىر. ايرتە نمازىنىڭ اذانىدە

(حى على الفلاح) دن صوڭ، ٢) مرتبه (الصلاة خير من النوم) دىيلۇر، معناسى: (نماز او قو يۇقۇدن ياخشىراقدر) دىمكدر. قامتده اذان كىيدر فقط قامتده (حى على الفلاح) دن صوڭ ٢) مرتبه (قد قامت الصلاة) دىيلۇر. معناسى: (تحقيق نماز او قۇلا باشلادى) دىمكدر.

قامت اذاندىن تىزرەك او قۇلۇر. قامت او قۇچى (حى على الصلاة) دىگانده نماز او قۇياچق كشىلرگە اورنلردن طۇرۇب نمازغە نىت قىلمقو (قد قامت الصلاة) دىگانده تكىبرئە يتۇب نمازغە كرشمك مستحىدر.

اذانك مستحىلىرى.

مؤذنٌ يعنى اذان او قۇچى كشى طهارتلى بولمق، قبلەغە قارشى آياق اورە طۇرمق، اشاره بارماقلىرىنى قۇلاق اچارىنە قويىمق، اذانك سوزلىرىنى آچق ايتۇب سوزۇب ئەيتىمك، ايكى سوزنى بىرگە قوشىمىچى ھر سوزنى آيرۇب ئەيتىمك، و (حى على الصلاة) نى اوڭ طرفقە طابا قاراب و (حى على الفلاح) نى صول طرفقە طابا قاراب ئەيتىمك مستحىدر. اذان او قۇلغانىنى ايشتكان كشى يۇرودن واشدىن طوقتاب سوز سۇيلە شىمىچى، مؤذن آرتىدىن اذان سوزلىرىنى ئەيتۇب طۇرمق مستحىدر. ودخى مؤذن (حى على الصلاة) دىگاچ ھر ايكىسىندە (لا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم) دىمك، يعنى (ھر بر حال وقوت الوغ بولغۇچى الله تعالى دىنگەدر) دىمك ومؤذن (حى على الفلاح) دىگانده ھر مرتبه سىندە (ما شاء الله كان وما لم يشاء لم يكن) دىمك يعنى الله تعالى تلەگان اش ھىچ بولمى قالماس واول تلەمەگان اش ھىچ بولماس) دىمك دە مستحىدر.

طهارتسىز و جنب كشىلرنىڭ، ديوانە و ايسرىك كشىلرنىڭ ھم خاتۇنلرنىڭ و صبى بالالرنىڭ ھم فاسق كشىلرنىڭ اذان و قامت او قولرى مكروھدر.

اذان دعاسى.

اذان او قۇلغاندىن صوڭ او قۇغان كشى دە، ايشتكان كشى دە، اۇ شىبو دعانى او قۇر:
 اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةَ التَّامَّةَ وَالصَّلَاةَ الْقَائِمَةَ * اِنَّ مُحَمَّدًا الْوَسِيْلَةَ
 وَالْفَضِيْلَةَ وَاللَّحْرَجَةَ الْعَالِيَةَ الرَّفِيْعَةَ * وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي

وَعَدَّتْهُ * وَارْتَفَعْنَا شَفَاعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ * إِنَّكَ لَا تَخْلُقُ الْمِعَادَ

معناسی: ای اوشبو کامل اذاننک ووقتی کرگان نمازنگ خووجهسی بولغوچی الله، محمد علیه السلامگه یاردمچیلکنی و آرتقلقنی ویوغاری هم اوستون بولغان درجهنی ویرگل. ودخی آنی اوزنگ وعده قیلغان ماقتاوی اورنغه ایرشدرگل. ودخی قامت کوننده نرگه آننگ شفاعتینی نصیب ایتکل. تحقیق سین وعدهنگه هیچ خلاقلق قیلیمسک.

نمازنگ ذکرلری.

ثَنَاءُ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ *

معناسی: ای الله سیننگ پا کلسگکنی و ماقتاویلغکنی بلهمن. سیننگ اسمک مبارکدر هم درجهنگ بیک الوتحر. سیندن باشقه هیچ تگری یوقدر.

تَعَوُّذُ: اَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ *

رحمتدن سورلمش شیطاننگ (یاوز لغنده) الله تعالی گه صغنامن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

دنیادهده آختردهده رحمت قیلغوچی الله تعالی ننگ اسمی ایله باشلیمن

(مین بواشنی)

سوره فاتحه. بسم الله الرحمن الرحيم *

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ *

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ * اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ * صِرَاطَ

الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ * غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ * آمِينَ

معناسی: هر ماقتاویللق بارچه عالمنی تربیه قیلغوچی، دنیادهده آختردهده، رحمت قیلغوچی و قیامت کونیننگ خووجهسی بولغوچی الله تعالی گه خاصدر. (ای ربمز) بزسیگاغنه عبادت قیلامز وسیندن گنه یاردم استیمز. بزلفنی طوغری یولغه کوندرگل شول کمسه لرننگ یولینه، که سین آنلرغه ایزگی نعمتلر ویرمشسک. آچولانمش و آرمش کشیلرننگ یولندن باشقه، یولغه یعنی یاخشی یولغه کوندرگل. آمین یارب دعامنی قبول قیلغل.

سورە مەسد . بسم الله الرحمن الرحيم

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ ۖ وَتَبَّ ۚ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۖ سَيَصْلَىٰ

نَارًا ۚ ذَاتَ لَهَبٍ ۖ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۖ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۖ

معناسى: ابولەب (۱) ھلاک بولسە ایدى . البتە ھلاک بولۇر . مالى
و كسبى ایلەدە آنەن قۇتۇلا آلماس . البتە تیز يالقۇنلى تەمۇغ
اوپىنە كرۇر . خاتۇنى دە مويىنە مۇنچالا جب طاغۇب شونەدە اوپۇن
طاشوچى بولۇر .

سورە اخلاص . بسم الله الرحمن الرحيم

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۖ اللَّهُ الصَّمَدُ ۖ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۖ لَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۖ

معناسى: ئەيتەكل (ای محمد)، الله تعالى بركنەدر؛ اول كامل خوجەدر؛
اول ھېچ كەنى طوغەرمادى واوزى دە ھېچ كەمدن طوغەمدى؛ ھېچ
كەم آشتايك توگەلەر: (ديب)

سورە فلق . بسم الله الرحمن الرحيم

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۖ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۖ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا

وَقَبَّ ۖ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۖ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۖ

معناسى: ئەيتەكل ای (محمد)، مین صغنامن طاگنى ياراتقوچى الله
تعالى گە ھر بر مخلوقاتنك ياوزلغەنن ھەم كېچ قارا گھىلانغان
وقتەغنى ياوزلغەن ھەم تۇيۇنلرگە اۇشكروچى سەجىرى
خاتۇنلرنك ياوزلقلرنن ھەم كۇنچى كشىلرنك كۇنچىلكلىرى
قۇنلەنگەن زمانەغنى ياوزلقلرنن . (ديب)

سورە ناس . بسم الله الرحمن الرحيم

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۖ مَلِكِ النَّاسِ ۖ إِلَهِ النَّاسِ ۖ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ

الْخَنَّاسِ ۖ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُورِ النَّاسِ ۖ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۖ

(۱) ابولەب پەغمبەرمە محمد علیە السلامنك آتاسى ایلە بر طوغان آغاسیدر .
اوزى دە خاتۇنى دە پەغمبەرمەگە بیک دشمان ھەربىسى بیک ایمانسز بولقلرنن اشبو آیت کیلمشدر .

معناسی : ئەیت-کل (ای محمد) مین صغنامن آدمیلرنک پادشاهی
 وتکریسی بولغوچی الله گه وسوسه قیلغوچی هم الله نك اسمی
 ذکر ایتلگان زمانده قاچقوچی شیطاننك یاوزلغندن ، قایسیمد رکه
 اول شیطان آدمیلرنک ده جنلرنک ده کوکللرینه وسوسه قیلادر . (دیب)

رکوع تسبیحی : سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ

معناسی : الوغ بولغوچی ربمنی پاک دیب بلەمن .
 تسمیع : سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

معناسی : الله تعالی اوزینی ماقتانغان کشینک ماقتاوینی ایشتوب قبول ایتدر .

تحمید : رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ * معناسی : ای ربم هر بر ماقتاویلیق سیگانە خاصدر .

سجده تسبیحی : سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى * معناسی : اعلا بولغوچی ربمنی پاک دیب بلەمن .

تَشَهُّد .

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالطَّيِّبَاتُ * السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ * السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ *

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ *

معناسی : تا عبادتلری ده من عبادتلری ده مال عبادتلری ده هر قایوسی الله تعالی اؤچوندر .

ای پیغمبرم ، سیگا الله تعالی نك سلامی ورحمتی وبرکتلری اولسون . سلام بزگده هم الله

تعالی نك هر بر ایزگی بندلرینه ده بولسون . کوکلمدن گواھلق بیرە من ، که تحقیق بر الله

تعالی دن باشقە هیچ تکرری بوقدر . وینه کوکلمدن گواھلق بیرە من ، که تحقیق محمد علیە

السلام الله تعالی قولى وایلچیمیدر .

صَلَاةٌ .

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِ مُحَمَّدٍ * كَمَا صَلَّيْتَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَعَلَىٰ

آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ * اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِ مُحَمَّدٍ *

كَمَا بَارَكْتَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَعَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ *

معناسی : یارب ، محمد علیە السلام گه وآنک قومینه رحمت قیلغل . نیتە که ابراهیم علیە السلام گه

وَأَنْتَ قَوْمِيْنَهُ رَحْمَتٌ قَلِيْمَةٌ اِيْدُكَ . تَحْقِيْقُ سِيْنٍ مَّا قَاتَوْلِيْ هُمُ الْوَعْدُكَ . يَا رَبِّ ، مُحَمَّدٌ عَلِيْهِ
السَّلَامُ كَمَا وَأَنْتَ قَوْمِيْنَهُ مَبَارَكُكَ بِيْرُكُل . نِيْتَهُكَ كَمَا اِبْرَاهِيْمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَمَا وَأَنْتَ قَوْمِيْنَهُ
مَبَارَكُكَ بِيْرُومَش اِيْدُكَ . تَحْقِيْقُ سِيْنٍ مَّا قَاتَوْلِيْ هُمُ الْوَعْدُكَ .

دعا آيتي .

رَبَّنَا اِنَّا فِيْ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِيْ الْاٰخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ❊

معناسی : ای رب، بزگه دنیا دهه آخرت دهه ایزگی نعمتله بیرگل . وهم بزنی جهنم عذابندن صافلاغل .

سلام : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ ❊ معناسی : سرگه الله تعالی ننگ سلامی ورحمتی بولسون ،

سلام دعاسی .

اللَّهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ❊

معناسی : یارب ، سین هر بر بلاردن صافلاغو چیشک . هر بر سلامتک سیندن گنهر . مبارک
بولغو چیشک ای الوغلق وحرمت اییهسی بولغوچی الله .

قنوت دعاسی .

اللَّهُمَّ اِنَّا نَسْتَغِيْبُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ ، وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُشْنِيْ

عَلَيْكَ الْخَيْرَ ، نَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ وَنَخْلَعُ وَنَتْرِكُ مِنْ يَفْجُرُكَ ❊

اللَّهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نَصَلِّيْ ، وَنَسْجُدُ وَاِيَّاكَ نَسْعِيْ وَنَحْفِدُ ، نَرْجُو

رَحْمَتَكَ وَنَخْشِيْ عَذَابَكَ ❊ اِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ ❊

معناسی : یارب ، تحقیق بزسیندن یاردم استیمز . هم سیندن گناهلرمنی یارلقامقلغکنی

استیمز . ودخی سیگا اینانامز وتوکل قیلوب هر بر اشارمنی سیگا طابشرامز . ودخی سینی

ماقتیمز . سیگا شکر قیلامز ، کفرک قیلیمز . سیگا گناه قیلا طورغان کشیلرنی طاشلیمز .

یارب ، بزسیگاغنه عبادت قیلامز وسینگ اچقون گنه نماز اوقیمز هم سجده قیلامز ، وعبادت

قیلوب سیگا یاقن بولورغه طرشامز . رحمتکنی امید ایتمز ، عذابکندن قورقامز . تحقیق

سینگ عذابک ایمانسز کشیلرگه گنه تیگوچییدر .

ایکی رکعتلی نماز

ایکی رکعتلی نمازده ایکی (قیام) ، ایکی (رکوع) ، دورت (سجده) وبر

(قعدہ) باردر . (قیام) آیاق اوره طورو ، (رکوع) بؤگلو ، (سجده) ما شکلاینی

يىرگە تىيرو، (قَعَدَه) اوطۇر و دىمكىر. ايكى كعتلى نمازنى اوقۇياچق كشى
نمازغە كرشكانده اۆل نيت قىلۇر. آندن صوگره قوللرېنى كوتەرۇب باش
بارماقلىرىنىڭ بېتىرىنى قۇلاق يۇمۇشاقلىرىنىڭ آرتلىرىنە تىيرۇب (تَكْبِير) ئەيتۇر.

صوگره قوللرېنى باغلاب كىندك آستىنە قويار. صوگره (ثَنَاء) اوقۇر. صوگره
(تَعَوَّذ) ئەيتۇر. صوگره (بَسْمَلَه) ئەيتۇر. صوگره سورە فاتحە اوقۇر. صوگره
(أَمِين) دىيۇر. صوگره بىر سورە اوقۇر (۱) صوگره تىكبير ئەيتۇب ركوعىگە
ايىلۇر. ركوعدە ۳ مرتبە سىبىح ئەيتۇر. ركوعدىن تىسمىع ئەيتۇب (قَوْمَه) گە
(۲) طۇرۇر. قومەدە وقتىدە (تَحْمِيد) ئەيتۇر. قومەدىن تىكبير ايلە سجدەگە
تۇشەر. سجدەدە ۳ مرتبە تىسبىح ئەيتۇر. سجدەدىن تىكبير ايلە طۇرۇب
(جَلَسَه) (۳) گە اوطۇرۇر. جلىسدەن تىكبير ايلە يىنە سجدەگە كىتەر. ايكنچى
سجدەدە ۳ مرتبە تىسبىح ئەيتۇر. ايكنچى سجدەدىن تىكبير ايلە ايكنچى
ركعتنىڭ قىيامىنە طۇرۇر ايكنچى ركعتنىڭ قىيامىدە ثنا و تعوذ اوقۇماس،
قوللرېنى باغلاب بىسملە، سورە فاتحە، آمين، و بىر سورە (۴) اوقۇر. يىنە
اۆلگى ركعتدەگى كىبى ركوع، قومه و ايكى مرتبە سجدە قىلۇر.

ايكنچى سجدەدىن صوگ تىكبير ايلە قعدەگە اوطۇرۇر. قعدەدە وقتىدە
اۆل (تَشْهَد) اوقۇر، صوگره (صَلَوَات) اوقۇر، صوگره (دُعَا) آيتىنى
اوقۇر. آندن صوگ اۆل اوكۇ طرفقە صوگره صول طرفقە سلام وىرۇر.
آندن صوگ سلام دعاسى ايلە دعا قىلۇر. اۇشبو قدر ايلە ايكى ركعتلى
نماز تامام بولۇر ايرتە نمازىنىڭ ايكى ركعت سىنتى و ايكى ركعت فرضى
واۇيىلە، آخشام و يەستو نمازلىرىنىڭ ايكىشەر ركعت سىنتىرى ھر بىرسى
اۇشبو رەوشچە اوقۇلۇرلر. ايرمالرى نىتىلرندەگنەدر.

دورت ركعتلى نماز.

دورت ركعتلى نماز دە ۴ قىيام، ۴ ركوع، ۸ سجدە، ۲ قعدە و اردر.
اۆلگى قعدە ايكنچى ركعتنىڭ آخىرىدە، ايكنچى قعدەدورتىچى
ركعتنىڭ آخىرىدە بولادر. اۆلگى قعدەدە تشهد اوقۇلغاچدە اۇچىنچى
ركعتنىڭ قىيامىنە طۇرلۇر. صوگى قعدەدە تشهددىن صوگ صلوات و دعا
اوقۇلۇب سلام وىرلۇر. اگر دورت ركعتلى نماز اۇيىلەنك دورت ركعت
سىنتى كىبى سىنت نماز بولسە، ھر ركعتدە سورە فاتحەدىن صوگ بىر

(۱) مثلاً سورە مسدىنى اوقۇر. (۲) قومه آرزغە آياتى اورە طور و دىمكىر.
(۳) جلىسدە ايكى سجدە آراسىدە اوطۇرۇب طۇر و دىمكىر. (۴) مثلاً سورە اخلاصنى اوقۇر.

سورە اوقۇلۇر. اۋيلە ايكندى ويەستو نمازلىرىنىڭ دورت ركعت فىضلىرى كىبى فرض نماز اولسە، سورە فاتحەدن صوڭ اۆلگى ايكى ركعتىدە گنە برەر سورە اوقۇلۇر. صوڭى ايكى ركعتىدە سورە فاتحە اوقۇلۇردە، ركوع قىلىنۇر؛ اول ركعتلردە سورە فاتحەدن صوڭ يىنە ايكنچى سورەلىرى اوقۇلماس. اۋچ ركعتلى نمازدەدە ايكى قعدە بولادى بىرى ايكنچى ركعتنىڭ آخىرىدە، ايكنچىسى اۋچىنچى ركعتنىڭ آخىرىدە. آخىشامنىڭ اۋچ ركعت فرضىنىڭ اۆلگى ايكى ركعتىدە سورە فاتحەدن صوڭ برەر سورە اوقۇلۇر. صوڭى ركعتدە سورە فاتحەدن صوڭ يىنە بر سورە اوقۇلماس، اۋچ ركعت وتر نمازىنىڭ هر ركعتىدە سورە فاتحەدن صوڭ برەر سورە اوقۇلۇر. اۋچىنچى ركعتىدە سورەلىرى اوقۇلغاندىن صوڭ ركوع قىلغانچى نمازغە كىرىشكەندە كىبى قوللىرىنى كوتەرىۋب تىكىير ئەيتىلۇر. آندىن صوڭ يىنە، قوللىرى باغلاپ قنوت دعاسى اوقۇلۇر. قنوت دعاسىدىن صوڭ ركوع، سجدە وقعدە ايلەوتردە باشقە نمازلىرى كىبى تامام قىلىنۇر.

(معلم افندى بوطوغرىدە هر نمازنى بالفعل اوقۇتۇپ قارامق تىيىشلىدىر.)

خاتۇنلار نمازى

خاتۇنلار نمازىنىڭ ايرىلار نمازىدىن (۸) يىردە آيرماسى واردىر:

- (۱) ايرىلار نمازغە كىرىشكەندە تىكىير ايلە قوللىرىنى قۇلاق يۇمۇشاقلىرى طوغرىسىنە قىر كوتەرىۋرلر. خاتۇنلار ايك باشلىرى طوغرىسىنە قىرگنە كوتەرىۋرلر.
- (۲) نمازغە كىرىشۇر اۋچۇن قول كوتەرىگەندە ايرىلارنىڭ قوللىرى آچق بولۇر. خاتۇنلارنىڭ قوللىرى يىكلىرى اچىدە اۋرتولى بولۇر.
- (۳) ايرىلار قىيامدە قوللىرىنى باغلاپ كىندىلىرى آستىنە قويارىلر. خاتۇنلار كوكىرەكلىرى اۋستىنە گنە قويارىلر.
- (۴) ركوعدە ايرىلار تىزلىرىنى بۇكەسلىر، خاتۇنلار بۇگۇبرەك تۇرۇرلر،
- (۵) ركوعدە وقتدە تىزلىرىنى بايانۇپ تۇرغاندە ايرىلارنىڭ قول بارماقلىرىنىڭ آراسى آچق بولۇر. خاتۇنلارنىڭ آچق بولماس:
- (۶) سجدەدە وقتدە ايرىلار قۇرساقلىرىنى بۇطلىرىنە وبەكلىرىنى يىرگەدە قابرغان يىنەدە تىيىرىسلىر. خاتۇنلار ايرىلارنىڭ خىلاڧچە قىلىۋىراق سجدە قىلىۋرلر.
- (۷) قعدەدە وقتدە ايرىلار اۋك اياقلىرىنى باستىرۇپ بارماقلىرىنى قىبلەغە تابا قاراتۇپ قويارىدە، صول اياقلىرىنى ياتقۇرۇپ اۋنىڭ اۋستىنە اۋتۇرۇرلر.

خاتۇنلار ايكى آياقلىرىنى دە اوڭ طرفلاردىن چىقارۇپ باشلىرىنى قىبلەغە
 طابا قاراتۇپ قويارلار دە، صول ياق اۇچالرى ايله يىرگە اوطۇرۇرلر .
 (۸) ايرلر فرض نمازلىرىنى اذان وقامت اوقۇب امام وجماعت ايله اوقۇرلر؛
 خاتۇنلار اۇچۇن اذان وقامت لازم توكلىر .
 (خاتونلرنىڭ ارادن برسى امام بولۇپ نمازنى جماعت بولۇپ اوقولرى مكر وهدر .)
 اۇشبو (۸) يىردن باشقه اورنلر دە خاتۇنلرنىڭ نمازلىرى دە بعيغه ايرلر نمازى كبيدر .

تَسْبِيحٌ وَدَعَا

نمازنى تمام قىلغاندىن سوڭ اۇشبو ذكرلر اوقۇلۇر:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

معناسى: اللہ تەالى كيمچىلىكلردن پاك بولغۇچىدر . بارچه ماقتاويلق اللہ تەالى گە خاصدر .
 بر اللہ تەالى دن باشقه هيچ تىكرى يوقدر . اللہ تەالى هر نەرسە دن الوغراقدر .

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

معناسى: هيچ حال وقوت يوقدر ، مگر الوغ وبلند بولغۇچى اللہ ايله گنەدر .

مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ

معناسى: اللہ تەالى تله گان نەرسەلرنىڭ هر قايسى بولۇر . اللہ تەالى
 تله مەگان نەرسە هيچ بولماس .

آيَةُ الْكُرْسِيِّ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۝ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ

وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ

أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ

كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ *

معناسى: اللہ، ترك بولغۇچى، عالمنىڭ هر بر اشىنى تدبير قىلغۇچى،
 اول بر اللہ تەالى دن باشقه هيچ تىكرى يوقدر . اول اللہ تەالى دە

صاقاۋ كشيلىرنىڭ باشقە كشيگە امام بولولرى درست توگلدەر.

بر تەۋلەك يەنى (۲۴) ساعەت قەدر تەيلرۇب ياهوششەن بولۇپ ياتقان كشيگە اوقۇلمى قالغان نمازلارنى سەلامتەلەنگەچ قەضا قىلمىق

فرض بولۇپ تەۋلەككەن آياتى غوششەن بولۇپ ياتقان كشيگە

شول ۋەقتە قالغان نمازلىرىنى قەضا قىلىۋ فرض بولماس.

نمازنىڭ شەرتلىرى.

نمازنىڭ شەرتلىرى، يەنى تەشەنەغى فرضلىرى (۸) در:

- ۱) (وَضُوءٌ) طەارتلى بولمىق، ۵) (سَتْرٌ عَوْرَتٍ) عورت يەيرلىرى اۋرتولى بولمىق،
- ۲) (طَهَارَتِ بَدَنِ) تەنى پاك بولمىق، ۶) (دُخُولِ وَقْتٍ) نمازنىڭ ۋەقتى كرمەك،
- ۳) (طَهَارَتِ ثَوْبٍ) كىيىمى پاك بولمىق، ۷) (اِسْتِقْبَالَ قِبْلَةٍ) قەلغە قارشى قارامىق،
- ۴) (طَهَارَتِ مَكَانٍ) نمازلىغى پاك بولمىق، ۸) (نِيَّتٍ بِالْقَلْبِ) كوڭل ايلە نمازنى نەيت قىلمىق،

نمازنىڭ رەكنلىرى.

نمازنىڭ رەكنلىرى، يەنى اچنەگى فرضلىرى دە (۸) در:

- ۱) (تَسْمِيْرٌ) نمازغە كرشكاندە (الله اكبر) ۵) (سُجُودٌ) ماڭلاينى يەيرگە تەيىرۇبايكى دىمەك،
- ۲) (قِيَامٌ) اۋچ آيت اوقۇر قەدر آيات اوره ۶) (قُعُودٌ) نمازنىڭ آخرنە قەدەگە طۇرۇق،
- ۳) (قِرَاءَتٌ) قىامدە اۋچ آيت چاماسى ۷) (تَرْتِيْبٌ) نمازنىڭ رەكنلىرىنى تەرتەيلىرىنچە قىلمىق، قرآن اوقۇمىق،
- ۴) (رُكُوعٌ) قىامدەن سوڭ ايلۇب رەكوع ۸) (خُرُوجٌ) نمازدەن اوز اختەيارى ايلە قىلمىق، چقىمىق.

نمازنىڭ واجبلىرى.

نمازنىڭ مشهور واجبلىرى (۱۵) در:

- ۱) (قِرَاءَتِ فَاتِحَةٍ) فرض نمازلىرىنىڭ اۋلگى ايكى رەكتەندە، وتر، سنت و نفل نمازلىرىنىڭ ھەر رەكتەندە بىر مەرتەبە سورە فاتحە اوقۇمىق.

- (۲) (ضَمِّ سُوْرَه) مذکور رکعتلرده سورە فاتحەدن سوڭ يىنە بىر سورە ياۋچ آيت قدر قرآن اوڧۇمق،
 (۳) (طُمَانِيْنَه) ركوع وسجده دە بىر تىبىخ ئەيتۇر قىلپ طۇرۇمق،
 (۴) (قَوْمَه) ركوع دىن طۇرغايچ قۇمە قىلمق،
 (۵) (جاسە) ايكى سجدە آراسىندە او طۇرۇب جاسە قىلمق،
 (۶) (قَعْدَهٗ اُولَى) اۋچ ودورت ركعتلى نمازلردە ايكنچى ركعتنىڭ آخرىندە قعدەگە او طۇرۇمق،
 (۷) (تَشْهِيْد) ھىر قعدەدە تىشەد اوڧۇمق، (۸) (سَلَام) نمازدىن چىققاندا سلام وىرمەك،
 (۹) (مَدَالَات) نمازنىڭ بىرەملى تامام بولغاچدە، تىز آندىن سوڭقى عملينى قىلا باشلامق.
 (۱۰) (جَهْر) ايرتە، آخشام وىستونمازلرىنىڭ اۋلىكى ايكى ركعتلرىندە امام سورەلرنى قىچقۇرۇپ اوڧۇمق،
 (۱۱) (اخْفَا) باشقە ركعتلردە امام دە يالغۇز اوڧۇچى دە سورەلرنى ياشرۇن اوڧۇمق،
 (۱۲) (اِصَات) امام سورەلرنى اوڧۇغان زماندە مەقتىدى تىك طۇرۇمق،
 (۱۳) (تَكْبِيْرَاتِ عِيْد) عىد نمازلرىنىڭ ھىر ركعتىدە اۋچەر مرتبە تكبىر ئەيتەك،
 (۱۴) (قُنُوْت) وىترنىڭ اۋچىنچى ركعتىدە (قنوت) دعاسىنى اوڧۇمق،
 (۱۵) (سَجْدَهٗ سَهْو) نمازدە ياكلىشقان كىشى نمازنىڭ آخرىندە (سجدە سەھو) قىلمق. (۱)

نمازنىڭ سىنتلىرى.

نمازنىڭ مشهور سىنتلىرى (۲۵) در:

- (۱) (جَمَاعَت) فرض نمازنى جماعت ايله اوڧۇمق،
 (۲) (اَذَان) فرض نمازلر اۋچۇن اذان اوڧۇمق،
 (۳) (اِقَامَت) فرض نمازلرنى اوڧۇر آلدندىن قامت اوڧۇمق،
 (۴) (رَفْعِ يَدَيْنِ) نمازغە كىرىشكەندە تكبىر ايله قوللرنى كوتەرمەك،
 (ايرلر قوللاقلرى طوغرىسىنە قىر و خاتۇنلر اياڭ باشلرى طوغرىسىنە قىر كوتەرقىرلر)
 (۵) (ضَمِّ يَدَيْنِ) قىيامدە وقتدە قوللرنى باغلامق،
 (۶) (ثَنَاء) اۋلىكى ركعدە ثنا اوڧۇمق،
 (۷) (تَعُوْذ) اۋلىكى ركعتدە اعوذ ئەيتەك،
 (۱) سجدە سەھو نىڭ حكملرى اوز بابىندە بيان قىلناچقىلردىر.

(۸) (بِسْمِ اللَّهِ) سورە فاتحەدن اۆل بىملە ئەيتىمك،

(۹) (تَأْمِينٌ) سورە فاتحەدن صوڭ آمىن دىمك،

(۱۰) (تَكْبِيرَاتِ اَنْتِقَالَاتِ) ركوعگە بارغاندە، سجدەگە بارغاندە، سجدەدن تۇرغاندە

وقيامغە تۇرغاندە تكبىر ئەيتىمك،

(۱۱) (رُكُوعِ مَسْنُونٍ) ركوعنى سنت بولغان رەوشنچە قىلىق،

(شويلاگە ركوعدە وقتدە بارماقلىرىنى آچۇپ تىزلىرىنى تايانۇ بۇرۇر، تىزلىرى بۇگۈلمىچى

تۇرۇر، باشى آرقاسى بىلە تىگىز بولۇر)

(۱۲) (سُجُودِ مَسْنُونٍ) سجدەنى سنت بولغان رەوشنچە قىلىق، (شويلاگە سجدەدە وقتدە

آياقلىرى، قوللىرى، بۇرۇن، وماڭلايى يىرگە تىيۇپ تۇرۇر، باشى بىكى قولىنىڭ

آراسىدە بولۇر، بلەكلىرى يىرگەدە، قابىرغاسىنىدە تىمىچى وقۇرساغى بۇتلارنى تىمىچى تۇرۇرلر.)

(۱۳) (قَعُودِ مَسْنُونٍ) قعدەنى سنت بولغان رەوشنچە قىلىق، (شويلاگە قعدەدە وقتدە سول

آياغى اۋستىنە او تۇرۇر اوڭ آياغىنى بارماقلىرىنى باسترۇ بۇقۇيار، قوللىرىنى بۇتلارنى قۇيار،)

(۱۴) (تَسْبِيحِ رُكُوعٍ) ركوعدە (۳) مرتبە تىمىچ ئەيتىمك.

(۱۵) (تَسْبِيحِ سُجُودٍ) سجدەدە (۳) مرتبە تىمىچ ئەيتىمك،

(۱۶) (تَسْمِيعٍ) ركوعدن تۇرغاندە امام ھم يالغۇز او قوچى تىمىچ ئەيتىمك،

(۱۷) (تَحْمِيمٍ) قومەدە وقتدە يالغۇز او قوچى ھم مقتدى تىمىچ ئەيتىمك،

(۱۸) (صَوَاتٍ) آخىرى قعدەدە تىمىچ صوڭ صلوات او قۇمق.

(۱۹) (دُعَا) آخىرى قعدەدە صلواتدن صوڭ آيتكە اۋخاشلى بر دعا او قۇمق.

(۲۰) (تَسْكَارِ سَلَامٍ) اوڭ طرفقەدە سول طرفقەدە سلام بىرىمك،

(۲۱) (نَيْتِ سَلَامٍ) سلام بىرىلگان طرفقە بولغان فرشتەلرگە و بىرگە نماز او قۇچىارغە

بىرونى نىت قىلىق،

(۲۲) (جَهْرٍ اَدْكَارٍ) امام تكبىرىنى وتىمىچنى وسلامنى قىچقۇرۇپ ئەيتىمك،

(۲۳) (اِخْفَاءِ اَدْكَارٍ) باشقە ذكىرلىرىنى ياشرۇن ئەيتىمك،

امام مقتدى ھم يالغۇز او قوچى ذكىرلىرىنى ھر بىرىنى ياشرۇن ئەيتۇرلر.

(۲۴) (تَقْدِيمِ رُكْبَةٍ) سجدەگە بارغاندە تىزلىرىنى قوللردن اۆل قۇمق.

(۲۵) (مُقَارِنَةُ اِمَام) مقتدى هر عملنى امام ايله بىرگه رەك قىلۇرغە طرشمق.
(امامدىن الك قىلو درست توگكلىرى. امامدىن كوپ سوغىغە قالو مكر وهىدىر.)

نمازنىڭ مُسْتَحَبِّلَرى

نمازنىڭ مُسْتَحَبِّلَرى (۲۰) در:

- ۱) نمازغە كىر شۇر اۇ چۇن قول كوتەرگانىدە بارماقلىرىنىڭ آرالىرى آچغراق بولمق،
- ۲) وهم باش بارماقلىرىنىڭ بىتىلىرىنى قۇلاق يۇمۇشاقلىرىنى تىپىرەك،
- ۳) وهم ايرلىرىنىڭ قوللىرى يىڭىلىرىدىن چىققان بولمق،
(اما خاتۇنلارنىڭ قوللىرى يىڭىلىرى اچىدە بولمق مُسْتَحَبِّلَرى.)
- ۴) قىيامدە وقتدە او كچەلىرى دورت بارماق كىڭلىكى بىر بىرسىدىن يىراق بولمق،
- ۵) قول باغلاغاندە صول قولىنىڭ بلەزگىنى اوڭ قولىنىڭ باش وچە نەچە بارماقلىرى ايله چۇرناپ آلوب اورتا بارماقلىرىنى بلەگىنە تابا صوزەق،
- ۶) نمازدە او قۇلغان سورە وذكىرلىرىنى تىجويد ايله بىك درست ايتۇب او قىمق،
- ۸) ايرتە نماز نىدە سورە فاتحەدىن صوڭا اۇزۇنراق سورەلىرىنى، اۇ يله وايكىندى وىستو نمازلىرىدە اورتاچە سورەلىرىنى، آخشام نمازلىرىدە قىسقا سورەلىرىنى او قۇمق (۱)
- ۸) او لىگى رەكتەدە اۇزۇنراق سورە و صوڭى رەكتەلردە قىسقا راق سورە او قۇمق،
- ۹) سىجدەدە باش بارماقلىرى قۇلاقلىرى طوغرىسىدە بولمق،
- ۱۰) سىجدەدە قول بارماقلىرى بىر بىرىسىنە تىيۇب طۇرمق،
- ۱۱) سىجدەدە آياق باشلىرى يىرگە تىيۇب او كچەلىرى يوغارى طۇرمق،
- ۱۲) سىجدەدە قول و آياق بارماقلىرى قىبلەغە تابا صوزاۇب طۇرمق،
- ۱۳) قەدەدە قول بارماقلىرىنى يازۇب بۇ طلىرىنە قويۇمق،
- ۱۴) ركوع و سىجدە تىسبىحلىرىنى طاق ايتۇب اۇ چىدىن آرتقى ئەيتىمك (۵، ۷، ۹)

(۱) قرآن كرىمىدە (بروج) سورەسىنە قىلىرى بولغان سورەلىرى اۇزۇن سورەلىرگە و آندىن باشلاپ (بلد) سورەسىنە قىلىرى بولغان سورەلىرى اورتاچە سورەلىرگە و آندىن صوڭى سورەلىرى قىسقا سورەلىرگە حساب قىلىنۇرلىرى (كرمانى).

- (۱۵) ۳ و ۴ ركعتلى فرض نمازلىرنىڭ صوتى رىكعتلىرىدە سورە فاتحە اوۋۇمۇق،
(سنت، واجب و نفل نمازلىرنىڭ ھەر رىكعتىدە سورە فاتحە و ئاندىن صوتى يەنە بىر سورە اوۋۇمۇق واجب)
- (۱۶) قىيامدە سجدە اورنىنە غنە، ركوعدە آيىق باشلىرىنە غنە، سجدەدە بۇرنىنە غنە
قعدەدە اوز آلدىنە غنە، سلام بىرگاندە ايكى باشلىرىنە غنە قاراب تۇرۇمۇق،
- (۱۷) نماز اچىندە يۇت كىرىمىگە و ايسىنەمسىگە طرشمۇق،
- (۱۸) اختيارسىز ايسىنەگاندە آغزىنى بر قولى ايله قاپلامۇق،
- (۱۹) نماز اچىندە توبە نىچىلىكى يىافت و صىنق كوئىل ايله تۇرۇمۇق،
- (۲۰) نماز آخىرىدە سلام بىرگاندە آرتدەغى كىشىگە ياشىغى كورنۇرلىك
قدىر باشىنى بۇرۇمۇق.

نمازنىڭ مەكرۇھلىرى

نماز مەكرۇھ بولغان اىشلارنىڭ مشهورلىرى (۸۰) در:

- (۱) اختيارى ايله نماز مەكرۇھ سنت بولغان بر عملنى قىلمى قالدۇرۇمۇق،
(واجب عملنى قىلمى قالدۇرۇمۇق حرامدىر. فرضى قىلمى قالدۇرۇمۇق نمازنى بۇزادىر.)
- (۲) نماز مەكرۇھ قىيافىتى ايله تۇرۇمۇق، (۳) اختيارى ايله ايسىنەمسىگە،
- (۴) غىرىسىز يۇت كىرىمىگە، (۵) غىرىسىز طامق قۇرۇمۇق، (۶) بۇرۇن سىنگىرىمىگە،
- (۷) تۇت كىرىمىگە و قاقۇرۇمۇق، (۸) اوفلىدەمسىگە، (۹) كىرىمىگە، (۱۰) بىلىنە طايانمۇق،
- (۱۱) گەۋدەنى بر طرفتە آۋشىدۇرۇپ قىيىق تۇرۇمۇق، (۱۲) بر آياققە سالنۇب
يال ايتىمىگە، (۱۳) قولىنە بر نىسە طۇتۇب تۇرۇمۇق، (۱۴) قولىنى ياكولمەگىنى
سلىكۇب يىللەنمىگە، (۱۵) بر قول ايله باشىنە بورىك ياپالما كىمىگە.
- (۱۶) بر قول ايله بورگىنى سالمۇق، (اممايكى قول ايله بر اشنى قىلمۇق نمازنى بۇزادىر)
- (۱) سجدە اورنىدەغى طوفراقلىرىنى سىپىرىمۇق،
(ماڭلايىنى چەنچوب آۋرتىدۇرۇق طاشلار بولغاندە، بر ايكى مرتبە سىپىرىمۇق درستىر)
- (۱۸) يۇزىنە قونغان تىر و طوزانىنى سىپىرىمۇق،
- (۱۹) بر ايكى مرتبە بر يىرىنى قاشۇمۇق، (۱۰) مرتبە قاشۇمۇق نمازنى بۇزادىر.
- (۲۰) غىرىسىز نماز اوقى تۇرغان اورنىدىن بر ايكى آدم كۆچمىگە،
(بر يولى اۋچ آدم تىلاسه، نماز بۇزۇلۇر.)

(۲۱) تاش اراسىدىن چىققان كىچىك نەپەس تەمىمى يۇمۇق،
(بۇرچاق نەزىر زور والچىق يۇمۇق، نەزىر بۇزۇلۇر.)

(۲۲) يۇزىنى قەلەدىن ئاۋشىدىمۇ، (۲۳) يوغارى ئابا قارامۇ،
(۲۴) قىيامغە تۇرغاندە تايانۇب تۇرمۇق،

(۲۶) رەكەدە باشىنى بىك تەنەن ئايۇب ياكە بىك يوغارى كوتە رۇب تۇرمۇق،

(۲۷) سەجەدەدە ئاياق وقول بارماقلىرىنى يەردىن كوتەرمەك،

(۲۸) سەجەدەدە بىلەكلىرىنى يەردە ياقابەرغالىرىنە تەيىرۇب تۇرمۇق،

(۲۹) سەجەدەدە قۇرساغىنى بۇزلىرىنە تەيىرمەك،

(صفەدە اورىن تەغز بولغاندە ئۇشبو ئىككى ئاش مەكرە توكلىرى.)

(۳۰) كىيىمى ياقولى ئايەلە ئاينامۇ، (۳۱) نەزىرى ئالان باش كۇيىنچە ئوقۇمۇق

(۳۲) يىكلىرىنى سەزغانۇب ئوقۇمۇق، (۳۳) كوكرەكلىرى ياقارقالى ئاچقۇ

كۇيىنچە ئوقۇمۇق (۳۴) كىيىمىنى ئورتاسىدىن باغلامىچى جىلبەگە

ئەتۇب ئوقۇمۇق، (۴۵) ئەزىنە نەرسە قابۇب تۇرمۇق،

(۳۶) ئاختىارى ئايەلە نەرسەنى ئايسەنمەك، (۳۷) بورك ياقالما قىرپوويندە

سەجەدە قىلمۇق (۳۸) چەچىنى باشىنىدە تۇرۇب بەيلەگان كۇيىنچە ئوقۇمۇق،

(۳۹) كىيىمدە يانماز لىغىدە ياكە ئەيلەنەسەندە حيوان سورتى بولمۇق.

(اگرە رەتتە بولسە ياكە چىن قىر كىچىكە بولسە ياكە باشى بۇزلىغان بولسە ضررى يوقىر)

(۴۰) يانما تۇرغان زور ئوقۇمۇق قارشى ئوقۇمۇق،

(شمە، چىراغ ولامپا كىيى كىچىكە ئوتلىرى قارشى ئوقۇمۇق مەكرە توكلىرى)

(۴۱) بىر ئادەمنىڭ يۇزىنى قاراب ئوقۇمۇق، (۴۲) يۇزى كۇر نۇرلىك

كۇزىگە قاراب ئوقۇمۇق، (۴۳) نەپەس نەرسەگە قاراب ئوقۇمۇق،

(۴۴) قەبىرگە قاراب ئوقۇمۇق، (۴۵) ئالدىغى صفەدە ئورۇن بولا تۇرۇب،

فەرىز نەزىرى ئارتىدەغى صفەدە ئوقۇمۇق، (۴۶) نەزىدە كوزلىرىنى يۇمۇق،

(۴۷) تەھارتى قىستالغان كۇيىنچە نەزىدە كىرشمەك، (۴۸) ئايىباچ كىيى

تۇرلى نەرسەگە بويالوچان كىيىم ئايەلە ئوقۇمۇق، (۴۹) قىيامدە ئىككى

ئوكچەلىرىنى بىر بىرىگە دورت بارماق كىيىلگەندە ياقىن كىيىمەك،

(۵۰) نەزىرى بىك ئاشغۇب ئوقۇمۇق، (۵۱) قەدەدە قوللىرى ئايەلە يەردە

تايانۇب تۇرمۇق، (۵۲) قەدەدە ئىككى ئوكچەسى ئۇستىنە ئوقۇمۇق

- (۵۳) قعدەدە آياقلىرىنى بۇكلەپ اوپۇرۇق، (۵۴) ركوع وسجدەگە بارغاندە كىيىملىرىنى تۇتقالامق، (۵۵) تكبير وذكورلىرى ياكە سورەلرنى ايكيشەر قات اوقۇمق، (۵۶) اوقۇغان ذكورلىرىنى بارماقلىرى ايله سانامق، (۵۷) سورە وذكورلىرى اوز اورنلارندە اوقۇپ بترمىچى اىگنچى اورندە اوقۇمق (۵۸) بر سورەنى بر نماز دە ايكى مرتبە اوقۇمق، (۵۹) صوغى ركعتدە، اوڭلى ركعتدە اوقۇلغان سورەنىڭ آلدندەغى سورەنى اوقۇمق، (۶۰) اوڭلى بر ركعتدە بر سورە وقۇغاندىن صوغ اىگنچى ركعتدە آندىن صوغى سورەنىڭ آرتندەغى سورەنى اوقۇمق (اگر دە آرادە ايكى سورە قالسە مكره توگلىر).
- (۶۱) معناسىنى اويلاپ بر آيتنى ايكى قات اوقۇمق، (۶۲) بر آيتنىڭ معناسىنى اويلاپ طوقتاب تۇرۇمق (۶۳) دنيا اشىنى خاطرگە كىترۇپ يلمايۇب كۇلك، (۶۴) دنيا اشى اۇچۇن طاوشسز يىغلامق (۶۵) نمازنىڭ بر عملىنى مقتدى امامدىن الك قىلمق، (۶۶) امام مقتدىلردىن يوغارى ياتوبەنرەك بر اورندە تۇرۇمق، (۶۷) امام محرابنىڭ اچىنە تمام كرۇپ اوقۇمق، (۶۸) امام نمازنى خلق زارغۇرلىق قىر اۇزاق اوقۇمق، (۶۹) اير ايله خاتۇن يەنەشە اوقۇمق، (۷۰) امام بولوى مكره بولغان كشىگە اۇيۇپ اوقۇمق، (۷۱) تاماق قرۇپ با اوھلدەب آغزىدىن بر ايكى حرف طاوشى چىغارمق، (۷۲) باشدەغى چالماسىنى سالمق ياكە باشدىن تۇشكاچ آلۇپ كىمك، (۷۳) كوكلىدىن بر نەرسەنىڭ صانىنى حساب قىلمق، (۷۴) كوشلى ايله بر شعرنى يعنى بر كۇيلى سوزنى اوقۇمق، (۷۵) بارماغى ايله بر سوزنى يازۇپ كورسەتمك، (۷۶) بارماغى ايله نيچە ركعت اوقۇغانىنى كورسەتمك (۷۷) باشى يا قاشى ايله اشاره قىلۇپ بر سوز ئەيتمك، (۷۸) اشاره ايله بر سوزگە جواب ويرمك (۷۹) تاماق قرۇپ ياكە چراينى بۇزۇپ مرادىنى آشكلامق، (۸۰) بارماقلىرىنى بر يا ايكى مرتبە شارتلانمق.

نمازنىڭ مۇسۇندىلىرى

نمازنى اۇشبو (۲۰) تۇرلى اش بۇزادر :

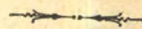
- (۱) طاماق قرۇب يياوھلەب آغزىدىن اۇچ حرفلى طاوش چغارمق (۲) معنالى بر سوز ئەيتمك، (نماز دەغى ذكردىن باشقە) (۳) بر كشىگە سلام ويرمك ياكە سلام آلمق . (۴) دنيا اشىنى صۇراب دعا قىلمق،
- (۵) دنيا اشى اۇچۇن طاوش ايلە كۇلك، (۶) دنيا اشى اۇچۇن طاوش ايلە يىغلامق (۷) بۇرچاق قدر بر نەرسە يۇطمق ، (۸) بر طامچى قدر صو يۇطمق، (۹) عادتدە ايكى قول ايلە قىلنا طۇرغان بر اش قىلمق، (مثلا بر كيمنى كيمك ياصالمق ، بر زور نەرسەنى كوتەرمك كىبى)
- (۱۰) بر اشنى بر يولى اۇچ مرتبە قىلمق، (مثلا ۳ مرتبە بيتىنى صپرمق، ۳ مرتبە بر يىرىنى قاشۇمق، ۳ مرتبە مېيغنى تۇزەتمك، ۳ مرتبە بارماق شارتلانمق، ۳ مرتبە تۇيمەسىنى باغلامق ياپچىشمك، بر يولى ۳ مرتبە آدم آتلامق، ۳ مرتبە بر نەرسەنى چەينەمك ، بر حرفنى ۳ مرتبە ئەيتمك كىبى) .
- (۱۱) قراءتنى مصحفدىن قاراب اوقۇمق، (۱۲) قرآننى معناسى بۇزلۇراق ايتۇب خطا اوقۇمق، (۱۳) مقتدى امامدىن آلدەراق طۇرمق، (۱۴) جماعت نمازىندە اير كشى خاتۇن ايلە بر صفدە بولمق ، (۱۵) ايرتە نمازىنى اوقۇغاندە قۇياش چىغاباشلامق، (۱۶) عورت بوغان اعضانك دورت اۇلۇشنىدىن بر اۇلۇش قدرىسى آچلمق، (۱۷) نماز دە فرض بولغان بر عملنى قىلمى قالدەرمق ، (۱۸) كوكرەگى قبلە طرفىدىن آوشمق (۱۹) تەنى كيمنى ييا نمازلىغى نجسەنمك، (۲۰) اوز اختىيارى ايلە طهارتىنى بۇزمق .

نماز دە مباح بولغان اشلىرى .

ايركسىز يۇتكرو وتۇچكرو ايلە آغزىدىن بر نيچە حرفلر چغو سببلى، نجسكە تىيودن قور قۇب ياكە باشقە بر ضرورت اوچۇن اۇچ آدم آتلاو سببلى وهم ايكندى اوقۇغاندە قۇياش بايو سببلى نماز بۇزلاماس . نماز اوقۇغان زماندە يلان چغۇب، چاغوا احتمالى بولسە، نمازنى بۇزمىچى

شونى اوتۇرو درست بولۇر. اوتۇرو اۇچۇن اورنىدىن قوزغالۇپ تاياق
 آلۇپ كېلسەدە، شول وقتدە كۆكرەگى قىبلە طرفىدىن آوشسەدە، نامازى
 بۇزلماس. اوتۇرگاندىن سوڭ قالغان يېرىدىن اوقى باشلاپ نامازىنى تەم قىيۇر.
 ناماز اوقۇچىنىڭ آلدىدىن كوزى تۇشەرلىك يېرىدىن اوزۇپ كېتو
 مكر وھىدىر. ناماز اوقۇپ تۇرغاندە بىر كىشى آلدىدىن اوزۇپ كېتە باشلاسا،
 آشا نامازدە ايكانىنى بىلدىمك اۇچۇن بىر مرتبە تاماق قىرماق ياكە بىر مرتبە
 (سُبْحَانَ اللَّهِ) دېمك درست بولۇر. ناماز آلدىدىن اوزۇپ گناھلى اولماسۇنلر
 اۇچۇن كىشى كۆپ يۇرى تۇرغان يېدە نەماز اوقى تۇرغان كىشىگە آلدېنە
 بىر پەردە قۇرماق سىنىدىر. آر شىمىن اۇزۇنلغى و بارماق يىوانلغى بىر تاياق بولسەدە،
 پەردە اۇچۇن بارار. اندىن كىم نەرسە ياراماس. امام آلدېدە پەردە بولسە مەقتىدىلر
 اۇچۇن پەردە قويولازم بولماس، امام نامازدە ياشكشا باشلاسا، مەقتىدىلر تاماق
 قىرۇپ ياكە (سُبْحَانَ اللَّهِ) دېيۇپ، ياشكشا نېنى امامغە آشكلامق تېمىشلى بولۇر.
 ناماز اوقۇپ تۇرغان زىماندە اختيارسىز طهارتى بىز لغان كىشىگە نامازىنى
 بۇزمىچى طهارت ياشكارتماق درست بولۇر. لكىن ھېچ بىر سوز سۇيلىمك،
 طهارت آلو اۇچۇن ضرور بولماغان ھېچ بىر اشنى قىلماق لازىمىر. طهارت
 آلمق اۇچۇن ويايىنە بارۇپ صو الو سىببلى و قىبلە طرفىدىن آوشووى سىببلى
 نامازى بۇزلماس. ايمىدى و كىشى طهارت آلغاچدە، ناماز اوقۇغان يېرىنە قايتۇپ
 ياكە طهارت آلغان يېرىندە قىبلەغە قاراپ نامازىنىڭ اوقۇلمى قالغان ركنلرېنى
 تىمام قىلۇر. اگىردە امام بولغان كىشىنىڭ طهارتى بۇرلسە آرتىدىن بىر كىشىنى
 طارتۇپ اوزى يانىنە كىمىر قۇردە اوزى اورنىنە امام بولۇرغە اشارە قىلۇر
 اوزى طهارت آلۇرغە چغۇب كېتەر. امام اورنىنە قالغان كىشى نامازنىڭ قالغان
 ركنلرېنى امام بولۇپ تىمام قىلۇر. اولگى امام طهارتىنى آلغاچ نامازىنى
 يالغۇز اوقۇغان كىشى كىبى اوزى گنە تىمام قىلۇر.

نامازنىڭ باشقا ھىكملىرى و تۇلى نامازلارنىڭ اوقۇرۇشلىرى بو كىتابدىن سوڭ اوقۇلاچق (جماعت)
 اسملى كىتابدە تفضىلا بيان قىلىمىشلردىر.

احمدھادی مقصودی.

جماعت

عبادات اسلامیہ مجموعہ سینک

▶ دوتنچہ جزئی ◀

ابتدائی مکتبلرنک اؤچنچی صنف شاگردلری اؤچۇنلر.

۴ نچہ طبعہ

۱۳۲۷
۱۹۰۹

КАЗАНЬ.
Лито-Типографія И. Н. Харитоновъ.
Уголь Воскресенски Казанск.ул., соб. домъ.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

جَمَاعَتٌ .

حَدِيثُ شَرِيفٍ : صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ اَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَدِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ
دَرَجَةً * معناسى : نمازنى امام وجماعت ايله اوقو بالقوز اوقودن
بگومى ييدى درجه آرتق نوابليراقدر .

(۱) فرض نمازلىنى امام و مقتدى بولوب جماعت ايله اوقو سُنْتَدِر .

(۲) جماعت ايله اوقولغان نمازده امام باش بولور . مُقْتَدَى امامغه اويوب .

يعنى ايهرؤب اوقور ، نمازنىك هر عملينى امام آرتندن غنه قيلور ، هيچ
بر عملنى امامدن الك قيلماس . (۳) قيامده مقتدى (ثنا) غنه اوقور ، اَعُوذُ
بِسْمِ اللّٰهِ وَسُورَه لَرْنِ اوقوماس . امام اوقوغانينى كوتوب و طكلا ب

تيك طورور . ركوعدن قومه گه طورانده امام تسميع ئه يتور ، تحميد
ئه يتمس . اَمَّا مُقْتَدَى تحميد ئه يتور تسميع ئه يتمس . باشقه ذكرلورنىك
هر برسিনি امامده مقتدىده اوقورلر .

(۴) امام تكبيرلرنى ، تسميعنى هم سلامنى قچقرو ب ئه يتور . مُقْتَدَى

هر ذكرنى ياشرن ئه يتور . سورة فاتحه قچقرو ب اوقولغان نمازده
سوره فاتحه دن صوكت مقتدىده ياشرن ايتوب آمين ديبور .

(۵) مقتدى برگنه كشى بولغانده امامنىك اوكت طرفندن برقارش قدرگنه

آرتده راق طورور . ايكى يا اوچ كشى بولغانده ، امامنىك آرتنده صف

بولۇ تزلۇب طۇرۇرلر. صفنى تىگىز قىلو و آرادە كشى صىيارلق بوش
اورن قالدرميچى جش تزلو سنتدر.

(۶) الوغ اير كشى صبى بالاغه و خاتۇن كشىگه اۇيۇب نماز او قودرست
توگلددر. صىيلرنىڭ و خاتۇنلرنىڭ اير امامغه اۇيۇب او قولرى درستدر.

(۷) بر امامغه ايرلر، صىيلر و خاتۇنلر بر گه اۇيۇسەرلر، اۇلگى صفده ايرلر،
ايكنچى صفده صىيلر، اۇچنچى صفده خاتۇنلر تزلۇرلر. (۸) آرادن برسى

امام بولۇب نمازلىرىنى جماعت ايله او قو صىيلرغه درستدر، خاتۇنلرغه
درست توگلددر. (۹) عُدُرْسُز كشى صَاحِبِ عُدُرْگه اۇيۇب او قو، ايكندى

ار قوچيغه اۇيلەنى قضا قىلوچى اۇيۇب او قو نفل نمازى او قوچيغه
فرض نمازنى اۇيۇب او قو، درست توگلددر. (۱۰) نفل نمازنى اۇيله ويهستو

نمازلىرىنى او قوچيغه اۇيۇب او قو درستدر؛ ايرته، ايكندى و آخشام
نمازلىرىنى او قوچيغه اۇيۇب او قو مَكْرُو هُنر.

(۱۱) بر نيچه كشى بر نمازنى جماعت ايله او قو مَقْچى بولسەرلر، آرادە
عالمه گى امام بولۇر. علملرى بر درجه ده بولسە. قِرَآتتى درستره گى

امام بولۇر، قِرَآتلىرى بر درجه ده بولسە، تَقْوَاراغى امام بولۇر.
تَقْوَالقلىرى ده، بر درجه ده بولسە، قارتراغى امام بولۇر. ياشارى ده تىگىز

بولسە، ياخشى خُلُقلىراغى امام بولۇر. خُلُقلىرى ده بر درجه ده بولسە،
كوركهمرهك قِيَاْفَتلىسى امام بولۇر. (۱۲) بيك نادان، فاسق، ايكى

كوزى ده صوقر هم صاقاو كشىنىڭ امام بولووى مَكْرُو هُنر.

(۱۳) امام ايرته نمازىنىڭ هر ايكى رَكْعَتنده، آخشام ويهستو نمازلىرىنىڭ
اۇلگى ايكى رَكْعَتنده سورهلرنى قچقروۇب او قور، باشقه نمازلرده

ياشرن اوقۇر (۱۴) يالغۇز اوقۇچى ھەر رُكعتدە سورەلرنى ياشرن اوقۇر .
 امام قچقۇرۇب اوقى تۇرغان رُكعتلردە قچقۇرۇب اوقۇسەدە، درست بولۇر .

مَدْرِكُ وَمَسْبُوقٌ .

(۱۵) امام نەمازنى اوقى باشلاغاچ، سوڭندىن كىلۇب يىتتىشكان كىشىگە نەمازنىڭ قايو عملندە بولسەدە، امامغە تىز اۇيۇب شول عملنى قىلا باشلاو واجىبدر . حتى امام آخىرغى قعدەدە بولسەدە، اۇيۇب قالمق

ثوابلىدىر (۱۶) امام قىامدە قچقۇرۇب سورە اوقۇغان زەماندە كىلۇب اۇيۇغان كىشى (ئنا) نى اوقۇماس، ياشرن اوقۇغان زەماندە كىلۇب اۇيۇغان كىشى اوقۇر قىامدىن باشقە عملدە وقتدە اۇيۇغان كىشى دە (ئنا) اوقۇماس .

(۱۷) امام بىر رُكعتنىڭ رُكوعىدە وقتدە كىلۇب اۇيۇب، امام تۇرغانچى رُكوعىغە ايلۇب اۇلگىرگان كىشى، شول رُكعتكە يىتتىشكانگە حساب قىلنۇر .
 امام رُكوعىدىن تۇرغاچ قۇمەدە سجدەدە يا قعدەدە وقتدە اۇيۇغان كىشى اول رُكعتكە يىتتىشكانگە حساب قىلنماس .

(۱۸) امامنىڭ اولگى رُكعتىنە يىتتىشكان كىشى (مَدْرِكُ) دىب آتالۇر .
 اولگى رُكعتىنە يىتتىشمەگان كىشى (مَسْبُوقُ) دىب آتالۇر (۱۹) مَسْبُوقُ آخىرغى قعدەدە (تَشَهُدُ) اوقۇر، صلوات ودعا اوقۇماس، امام ايكى طرفقەدە سلام بىرگانچى كۇتۇب تىك تۇرۇر، امام سلام بىرۇب بترگاچ قىامغە تۇرۇب ئنا، تَعُوذُ، بِسْمِ اللَّهِ وَسُورَةٌ اوقۇب قالغان رُكعتلىرىنى قضا قىلۇر .
 (۲۰) اولگى رُكعتكە يىتتىشمەگان كىشى امامدىن سوڭ بىر رُكعت قضا

قىلۇر. بىكى رَكَعَتَكە يېتىشمەگان كىشى امامدىن سوڭ بىكى رَكَعَت قىضا قىلۇر. اولگى رَكَعَتىدە قەدەگە اوپۇرماس. ھەر بىكى رَكَعَتىدە سورە فاتىھەدىن سوڭ بىرەر سورە (وقۇر. ۲۱) دورت رَكَعَتلى نمازىدە اوچ رَكَعَتكە يېتىشمەگان كىشى امامدىن سوڭ اوچ رَكَعَت قىضا قىلۇر، اولگى رَكَعَتىدە قەدەگە اوپۇرۇر، بىكىنچى رَكَعَتىدە اوپۇرماس، اولگى بىكى رَكَعَتىدە سورە فاتىھەدىن سوڭ بىرەر سورە (وقۇر. سوڭقى رَكَعَتىدە سورە فاتىھەنى گنە اوپۇر.

۲۲) آخىشام كىبى اوچ رَكَعَتلى نمازنىڭ آخىرى رَكَعَتىدە گنە يېتىشكان كىشى امامدىن سوڭ قىضا قىلغان بىكى رَكَعَتنىڭ ھەر بىكىسىدە قەدەگە اوپۇرۇر، ھەر بىكى رَكَعَتىدە سورە فاتىھەدىن سوڭ بىرەر سورە (وقۇر. ۲۳) امامنىڭ ھىچ بىر رَكَعَتىدە يېتىشمىچى نمازنىڭ آخىرىدە غنە اۇيۇب قالغان كىشى، امامدىن سوڭ نمازىنى گويالغۇز اوپۇغان كىشى كىبى اوپۇر.

مَسْجِدٌ وَ جَامِعٌ.

۲۴) فَرَضَ نَمَازَ لِرَبِي مَسْجِدٍ كَه بَارُوبِ جَمَاعَتِ اِيْلَه اوقۇ سُنْتَدِر.

اۇيدە جَمَاعَت بولۇب اوقۇلغان نمازىدە، جَمَاعَت ثوابى تابلسەدە

مَسْجِدِ ثوابى تابلماس. ۲۵) مَسْجِدُ كَه كِرْگَانْدَه اَوَّل اوكْ اَيَاقِنِي اَتْلَاب

كِرُو واؤشبو دعانى اوقو مستحبدر:

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي ابْوَابَ رَحْمَتِكَ وَاَنْشُرْ عَلَيَّ خِزَائِنَ رَحْمَتِكَ *

معناسى: يارب، ميگارحمت ايشكارشنى آچقل ورحمت خزينه لرشنى صاچقل.

۲۶) مَسْجِدِدِن چَقْغَانْدَه اَوَّل صول اَيَاقِنِي اَتْلَاب چغو واؤشبو دعانى

اوقو مستحبدر: اللَّهُمَّ اِنِي اسْئَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ *

معناسى: يارب، تَعْقِيْق مېن سېندىن الوغ فَضْل ورحمتىنى سۇرېمەن.

(٢٧) مَسْجِدْ كِه كِرْگَچْ دِه بَر سُنْتِ نِمَازِ اوقۇل مَاسِه، اِيكِي رَكَعَت (تَحِيَّةُ الْمَسْجِدِ) نِمَازِي اوقۇم سَحْتَبَدِر. (٢٨) مَسْجِدْ اچِنْدِه اَدَبْ وَتَوَاضِعْ اِيلَه اوطۇرۇ، ذِكْرُ وَتَسْبِيحْ، تَوْبَه وَاسْتِغْفَارْ، دُعَا وَتَضَرُّعْ اِيلَه شُغْلَه نُو، قِرْآنْ يَا كِتَابْ اوقۇب اوطۇرۇ يَا كِه وَعِظْ سۇيْلَهبْ يَا طُكْلَابْ طۇرۇ يَا عِلْمْ اُو يِرَه نُوْبْ يَا اُو يِرَه تُوْبْ اوطۇرۇ مَسْتَجَبِدِر. (٢٩) صُوغَان، صَارْمَسَاقْ وَطَرْمَا آشَاغَان كُو يِنچَه مَسْجِدْ كِه كِرُو وَمَسْجِدْ اچِنْدِه دُنْيَا اشلَرِي قِيْلُوبْ وَدُنْيَا سَوَزْلَرِي سۇيْلَهبْ كۇلشۇبْ اوطۇرۇ مَكْرُو هَدِر.

(٣٠) ايرتَه نِمَازِي اُوچُون مَسْجِدْ كِه بَارُوبْ كِرْگَاندِه، اِمَامْ فَرَضِيْنِي اوقۇرغَه كِرْشْكَانْ بولسَه، اِيكِي حَكْمْ بَار: اِگْرَدِه تِيزْگَنَه اِيكِي رَكَعَتْ سُنْتِيْنِي اوقۇغانْدِه فَرَضْنِكْ آخَرْغِي رَكَعْتِيْنِه اِمَامْغَه اُو يُوْبْ قَالُورْلُقْ بولسَه، اُوْلا مَسْجِدْنِكْ اِيگْنِچِي بولمَه سِنْدِه (يَا كِه بَر بَاغَا آرْتِنْدِه) اِيكِي رَكَعَتْ سُنْتِيْنِي اوقۇر، صوگْرَه اِمَامْغَه مَسْبُوقْ بولُوبْ اُو يُوْر. اِگْرَدِه سُنْتِيْنِي اوقۇبْ شُغْلَه نِگَاندِه فَرَضْنِكْ هِيچْ بَر رَكَعْتِيْنِه اُلْگَرْمِي قَالُورْلُقْ بولسَه، سُنْتِيْنِي اوقۇماس، كِرْگَچْ دِه اِمَامْغَه اُو يُوْر. قَالْغَانْ اِيكِي رَكَعَتْ سُنْتِيْنِي فَرَضِيْنِي اوقۇغانْدِنْ صوْكْ قَضَا قِيْلِمَاس. (٣١) اِگْرَدِه ايرتَه نِمَازِيْنِكْ سُنْتِيْنِي اوقۇرغَه كِرْشْكَاچْ قَامْتْ اوقۇلُوبْ اِمَامْ فَرَضْغَه كِرْشْسَه، اَوْلْ تِيزْگَنَه سُنْتِيْنِي تَمَامْ قِيْلُور، صوگْرَه اِمَامْغَه اُو يُوْر.

(٣٢) اُو يِلَه نِمَازِي اُوچُون مَسْجِدْ كِه كِرْگَاندِه اِمَامْ اُو يِلَه نِكْ فَرَضِيْنِي اوقۇرغَه كِرْشْكَانْ بولسَه، تِيز اِمَامْغَه اُو يُوْر. دَوْرْتْ رَكَعَتْ سُنْتِيْنِي اوقۇبْ شُغْلَه نِمَس. فَرَضِيْنِي تَمَامْ قِيْلْغَانْدِنْ صوْكْ اُوْلا دَوْرْتْ رَكَعَتْ سُنْتِيْنِي قِضَا قِيْلُور، صوگْرَه اِيكِي رَكَعَتْ سُنْتِيْنِي اوقۇر. (٣٣) مَسْجِدْ كِه كِرُوبْ اُو يِلَه نِكْ

دورت رَكَعَت سُنَّتِيْنِي اوقۇرغە كرشكەچ قامت تۇشلۇب امام فَرَضِيْنِي اوقۇرغە كرشسە، كرشلگان نمازینی ایکی رَكَعَت نَفْل نمازی ایتۇب تَمَام قیلۇردە، تیز امامغە اۇیۇر. فَرَض تَمَام بولغاندن سوڭك اول دورت رَكَعَت سُنَّتِيْنِي، سوڭره ایکی رَكَعَت سُنَّتِيْنِي اوقۇر. (۳۴) اگرده دورت رَكَعَت سُنَّتِيْنِيك اۇچنچی رَكَعَتِيْنِي ده اوقی باشلاغان بولسه، آنی تَمَام قیلو تییшли بولۇر. تَمَام قیلغاندن سوڭك امامغە اۇیۇر. (۳۵) خاتۇنلرغە نمازنی مَسْجِدكە بارۇب اوقو مَكْرُوھدر، مگر قارچقارلرنيك ايرته، آخشام ويهستو نماز لیرینی مَسْجِدكە اوقولری مَكْرُوھ توگلدیر.

نمازنیك قضا سی .

(۳۶) بیش وَقْت نمازنیك هر برسینی وَقْتلرنده (ادا) (*) قیلو فَرَضدر. عُدْرَسز وَقْتنده اوقۇمی قالدیر وهیچ درست توگلدیر. (۳۷) اگرده بر نماز اوز وَقْتنده اوقۇلمی قالسه، آنی ایکنچی وَقْتده (قضا) (**) قیلو فَرَض بولۇر. (۳۸) ایرته نمازی قۇیاش چقغانچی اوقۇلمی قالۇب اۇیله وَقْتی ییتگانچی قضا قیلنسه، سُنَّتِي ده فَرَضِي ده قضا قیلنور، اگرده اۇیله وَقْتی ییتكەچ قضا قیلنسه، فَرَضِي غنه قضا قیلنور. (۳۹) باشقه نمازلرنك فَرَضلری غنه قضا قیلنورلر. سُنْتلری هیچ قضا قیلنماسلر. (۴۰) وَقْتنده اوقۇلمی قالسه، یهستو نمازی ایله برگ، وتر نمازی ده قضا قیلنور، (۴۱) جُمعه نمازینی اوقی آلمی قالغان كشی، اول كۇنده اۇیله اوقۇر، (۴۲) عید وتر اویح نمازلری وَقْتلرنده اوقۇلمی قالسهلر، سوڭندن قضا قیلنماسلر. (۴۳) اگر نماز جماعت ایله قضا قیلنسه، قچقروپ اوقۇلا طۇرغان رَكَعتلرده امامغە قِرَاءَتنی قچقروپ

(*) ادا - علمنی وَقْتنده اوتەو دیکلر. (***) قضا - علمنی وَقْتی چەئانندن سوڭك اوتەو دیکلر.

اوقو واجب بولۇر. اگرده يالغۇز قضا قىلنسه، هر رَكَعتنده قرائتى ياشرن اوقو واجب بولۇر.

(۴۴) قضاغه قالغان نماز لرنىڭ ترتىپلىرى معلوم بولغانده ترتىپلىرى ايله قضا قىلو تيشىلىدر. مَثَلًا بر كۇننىڭ بىش وقت نمازى ده قضاغه قالسه، ايرته نمازندن باشلاب يەستو ووترگه قدر ترتىپلىرى بويىنچە قضا قىلو تيشىلى بولۇر. (۴۵) بر كىشىنىڭ عمر نده دورت بيش كنه نمازى قضاغه قالغان بولسه، اول كىشىگه وقتى كىرگان نمازنى اوقۇمىچى ايك اۆل قضاغه قالغان نمازىنى اوقو، وقتى كىرگان نمازنى قضا دن صوڭ اوقو فرض بولۇر. مَثَلًا اۆيله نمازى قضاغه قالغان كىشىگه ايكندى وقتى كىرگاچ ايك اۆل اۆيله قضا قىلۇب، ايكندىنى آندن صوڭ اوقو فرضدر. (۴۶) اگرده عمر نده آلتى نمازى قضاغه قالغان كىشى بولسه، اول كىشى اختيارلىدر: تلهسه، قضا نمازىنى اۆل اوقۇر، تلهسه، وقتى كىرگان نمازنى اۆل اوقۇر.

(۴۷) نمازنى قضا قىلۇر آلدندن آذان وقامت اوقو سنتدر. ايكى اۇچ نمازنى بر وقتده قضا قىلاچقى بولسه، بارىنه بر آذان كافى بولۇر. اما قامت بر گنه كافى بولماس: هر برسى اۇچۇن برهر قامت كىرهك بولۇر. (۴۸) قضا قىلناچقى نمازغه اۇشبورە وشچە نيت قىلنۇر: (نيت قىلدم فلان كۇنده وقتنده اوقۇلمى قالغان ايرته نمازنىڭ ايكى رَكَعت فرضىنى اوتە مككه خالصًا لله تعالى الله اكبر.)

(۴۹) عمرى اچنده بىك كوب نمازلىرى قضاغه قالغان كىشى قارتايغاچ شونلرنى قضا قىمىچى بولسه، ايرته نمازىنه اۇشبورە وشچە نيت قىلۇر: (نيت قىلدم وقتنده اوقۇلمى قالغان ايرته نماز لرنىڭ ايك صوڭغىسىنى قضا قىلماقلىغە خالصًا لله تعالى الله اكبر.) باشقه نماز لرنى ده شول روشچە . . .

سَجْدَةٌ سَهْوًا .

۵۰) بر كشي نمازنىڭ بر فرضىنى اِختيارى ايله بولسەدە، اۇنۇتۇپ بولسەدە، قىلمىچى قالدىرسە، نمازى درست بولماس، اول كشيگە نمازىنى ياڭغادان اوقۇم بولۇر. ۵۱) اگىردە اِختيارى ايله نمازنىڭ بر واجبىنى قالدىرسە، نمازى بۇزلماس، لىكىن اوزى گناھلى بولۇر. ۵۲) اگىردە بر كشي نمازنىڭ بر واجبىنى اۇنۇتۇپ وياڭلىشۇپ قالدىرسە، اول كشيگە نمازىنىڭ اَخِرِنْدە (سَجْدَةٌ سَهْوًا) قىلو واجب بولۇر. شول رەھوشچە كە: اگىردە اول كشي يالغۇر اوقۇچى بولسە، اَخِرغى قَعْدە سِنْدە تَشْهَدُنى اوقۇغاندىن صَوكْ، صَلَوَاتِ وُدْعَا اوقۇمىچى ايكى طَرَفَقَدە سَلَام بىرۇردە، ايكى مرتبە سَجْدە قىلۇر. ھەر سَجْدەدە اۇچەر مرتبە تَسْبِيح ئەيتۇر. آندىن صَوكْ يِنە قَعْدەگە اوطۇرۇپ تَشْهَدُ وُدْعَا اوقۇپ ھەم سَلَام بىرۇپ نمازىنى تامام قىلۇر. ۵۳) اگىردە اول كشي امام بولسە، آرتىدەغى مَقْتَدِيلار طۇرۇپ كىتمە سۇنلر اۇچۇن سَجْدە سَهْوًا گە قَدَر، اولڭ طَرَفِيْنەغىنە سَلَام بىرۇپ آندىن صَوكْ سَجْدە سَهْوًا قىلۇر. ۵۴) امام ياڭلىشقانلغى اۇچۇن سَجْدە سَهْوًا قىلسە، آشا ايبەرۇپ مَقْتَدِيلار گەدە، مَسْبُوقْغەدە، سَجْدە سَهْوًا قىلو واجب بولۇر. اَمَّا مَقْتَدِي ياڭلىشو سَبَبِلِي ھىچ كىمگە يەنى امامغەدە مَقْتَدِيگەدە سَجْدە سَهْوًا قىلو واجب بولماس .

۵۵) اگىردە بر كشي نمازدە ياڭلىشۇپ اۇشبو (۱۷) تۇرلى اشنى قىلسە، فَرَضًا: ۱) نمازنىڭ اَوَّلْگى ايكى رَكَعَتِيْنِڭ بىرىدە سورە فاتحە اورنىنە باشقە بر آيْت اوقۇسە، ۲) يا كە اَوَّلْگى ايكى رَكَعَتِيْنِڭ بىرىدە

سورہٗ فَاتِحِدُنْ صَوۡكُ سۡوَرَهٗ اَوۡقۡوۡمِیۡ قَالَسَهٗ، (۳) یَا كِهٖ اۡوۡچِ وِدۡوَرَتِ
 رَكۡعَتِیۡ نَمَازَدَهٗ، اۡوۡلۡگِیۡ قَعَدَهٗگَهٗ اَوۡطۡوَرۡمِیۡ قَالَسَهٗ، (۴) یَا كِهٖ بَرِ قَعَدَهٗدَهٗ
 تَشۡهَدۡ اَوۡقۡوۡمِیۡ قَالَسَهٗ، (۵) یَا كِهٖ اۡوۡلۡگِیۡ قَعَدَهٗدَهٗ تَشۡهَدۡنِ صَوۡكُ صَلَوَاتِ دَهٗ
 اَوۡقۡوَسَهٗ، (۶) یَا كِهٖ اۡوۡلۡگِیۡ قَعَدَهٗدَهٗ یَا كِلۡشۡوۡبِ سَلَامِ بَیۡرَسَهٗ، (۷) یَا كِهٖ
 قَچۡقَرۡوۡبِ اَوۡقۡوۡلَا طۡوَرۡغَانِ رَكۡعَتَدَهٗ اِمَامِ قِرَاۡتَنِ یَا شَرِنِ اَوۡقۡوَسَهٗ، (۸)
 یَا كِهٖ یَا شَرِنِ اَوۡقۡوۡلَا طۡوَرۡغَانِ رَكۡعَتَدَهٗ اِمَامِ قِرَاۡتَنِ قَچۡقَرۡوۡبِ اَوۡقۡوَسَهٗ،
 (۹) یَا كِهٖ وِتَرِ نَمَازِنَدَهٗ قُنُوۡتُ دُعَاسِیۡنِیۡ اَوۡقۡوۡمِیۡ قَالَسَهٗ، (۱۰) یَا كِهٖ قِرَاۡتِ
 اَوۡقۡوَدِنِ اۡوۡلِ رُكۡوَعِ قِیۡلَسَهٗ، (۱۱) یَا كِهٖ تَكۡبِیۡرِ نَیۡتۡوۡبِ نَمَازِغَهٗ كَرۡشَكَانَدِنِ
 صَوۡكُ یِنَهٗ بَرِ تَكۡبِیۡرِ نَیۡتَسَهٗ، (۱۲) یَا كِهٖ سۡوَرَهٗ فَاتِحِدَنِ اِیۡكِیۡ مَرۡتَبَهٗ
 اَوۡقۡوَسَهٗ، (۱۳) یَا كِهٖ رُكۡوَعِیۡ اِیۡكِیۡ مَرۡتَبَهٗ قِیۡلَسَهٗ، (۱۴) یَا كِهٖ سَجَدَهٗفِ
 اۡوۡچِ مَرۡتَبَهٗ قِیۡلَسَهٗ، (۱۵) یَا كِهٖ اٰخِرۡغِیۡ قَعَدَهٗدَهٗ تَشۡهَدۡنِ صَوۡكُ قِیَامِغَهٗ طۡوَرَسَهٗ،
 (۱۶) یَا كِهٖ اٰخِرۡغِیۡ قَعَدَهٗگَهٗ هِیۡچِ اَوۡطۡوَرِمِیۡچِیۡ قِیَامِغَهٗ طۡوَرۡوۡبِ كِیۡتَسَهٗ،
 (۱۷) یَا كِهٖ نِیۡچَهٗنۡچِیۡ رَكۡعَتَدَهٗ اِیۡكَانِیۡنِیۡ اَوِیۡلَابِ طۡوَرۡوۡبِ یَا اٰیۡتِ وَتَشۡهَدِ
 كِبِیۡ بَرِ ذِكْرِیۡ تِیۡشَسَزِ اَوۡرِنَدَهٗ اَوۡقۡوۡبِ نَمَازِنَاڭِ بَرِ عَمَلِیۡنِیۡ كِیۡچَكۡتَرَسَهٗ،
 شۡوَلِ كَشِیۡگَهٗ سَجَدَهٗ سَهۡوِ قِیۡلَوِ وَاجِبِ بۡوَلۡوُرِ.

۵۶ فَرَضِنَاڭِ سۡوَرَهٗ قۡوَشَلَمِیۡ طۡوَرۡغَانِ اٰخِرۡغِیۡ رَكۡعَتَلَرِنَدَهٗ سۡوَرَهٗ فَاتِحَهٗگَهٗ سۡوَرَهٗ
 قۡوَشۡوِ سَبَبِلِیۡ نَمَازَدَهٗ سُنَّتِ یَا مُسْتَحَبِّ بۡوَلۡغَانِ عَمَلَلَرِنَاڭِ بَرِ سِیۡنِیۡ قِیۡلِمِیۡ
 قَالَدِرۡوَسَبَبِلِیۡ، سَجَدَهٗ سَهۡوِ قِیۡلَوِ وَاجِبِ بۡوَلَمَاسِ. (۵۷) یَا كِلۡشۡوۡبِ سَجَدَهٗ
 سَهۡوِ وَاجِبِ بۡوَلۡوَرۡلِقِ اِیۡكِیۡ اۡوۡچِ تۡوَرۡلِیۡ اَشۡنِیۡ قِیۡلَسَهٗدَهٗ، سَجَدَهٗ سَهۡوِ

برگنە مرتبە قىلىنۇر.

(۸۵) نمازنىڭ، آخىرىدە سەجىدە سەھۋ قىيلاچق كىشى اۇنۇتۇب قىلىمى قالدىرسە، نمازىنە كىمچىلىك كىلمس انىڭ اۇچۇن نمازدن صوڭ ھىچ بىر ۋەمىل قىيولازم بولماس.

نماز دە ساتاشو.

(۵۹) بىر كىشى دورت ركعتلى بىر نماز دە ياشلىشۇب اولگى قعدەگە اوطۇرمىچى قىيامغە طۇرا باشلاسه، شول ارادە ياشلىشقانى خاطرېنە كىلسە، اىكى حكم باردر: (۱) اگرده تزلرى طوغرىلانۇب يېتمەگان بولسه، قعدەگە قايتۇب اوطۇرۇدە تشهد اوقۇر، آخردە سەجىدە سەھۋ قىلماس (۲) اگرده تزلرى طوغرىلانۇب قىيامغە ياقنلاشقان بولسه، قعدەگە قايتماس قىيامغە طۇرۇردە اۇچنچى ركعتنى اوقى باشلار. اولگى قعدە، قالغان كۇينچە قالۇر. آخردە سەجىدە سەھۋ قىلۇر.

(۶۰) بىر كىشى دورت ركعتلى نماز دە. (*) آخرغى قعدەگە اوطۇرۇب تشهدنى اوقۇغاندن صوڭ اولگى قعدە دىب بلۇب بېشنىچى ركعتنى اوقى باشلاسه، ىنە اىكى حكم باردر: (۱) اگرده بېشنىچى ركعتنىڭ سەجىدەسىنى قىلغانچى ياشلىشقانى خاطرېنە كىلسە، تىز قعدەگە قايتۇب سلام بىرۇرە، سەجىدە سەھۋ قىلۇر. (۲) اگرده ياشلىشقانى بېشنىچى ركعتنىڭ سەجىدەسىنى قىلغاچ خاطرېنە كىلسە، ىنە بىر ركعت اوقۇب نمازىنى. آلتى ركعت ايتەردە، آخردە سەجىدە

(*) اۇچ ركعتلى نماز دە ياشلىشونىڭ حكملرىنى دورت ركعتلى نماز دە ياشلىشوغە اۇخشاتۇب بلنۇر.

سَهُ قِيلُوبَ نَمَازِينِي تَمَامَ قِيلُور. آرتق اوقۇلغان ايكي ركعتي نفلُ نَمَازِي بولۇب قالۇر.

(۶۱) اگرده برکشی آخرغی قَعْدَه گه هیچ اوطۇرمیچی بیسنچی ركعتنك قیامینه طۇرسه ، دخی ایکی حُكْمُ باردر: (۱) اگرده بیسنچی ركعتنك سجده سینی قیلغانچی یا گلشقانی خاطرینه کیلسه ، تیز قَعْدَه گه قایتۇب اوطۇرۇرده ، تَشَهَّدُ اوقۇب سلام بیروۇب سَجْدَه سَهُ قیلۇر. (۲) اگرده یا گلشقانی بیسنچی ركعتنك سجده سینی قیلغاج خاطرینه کیلشه ، نَمَازِي فَرَضَلقَدن چغۇب نَفَلگه ئه یله نۇر. بس ایمدی ینه برکعت اوقۇب نَمَازِينِي آلتی ركعت نفلُ ایتۇب تَمَامَ قیلورده ، فَرَضِينِي یا شگادن باشلاب اوقۇر.

(۶۲) برکشی نماز اچنده نیچه ركعت اوقۇغانینی اُنۇتۇب اوزینك نیچه نچی ركعتده ایکانینی بلمهسه ، نَمَازِينِي بۇزۇب (*) یا شغادن اوقۇر. اگرده ایکی اۇچ مَرْتَبَه شول رهوشچه اوزینك نیچه ركعت اوقۇغانینی اُنۇتا باشلاسه ، نَمَازِينِي بۇزماس ، كوگلی نیچه ركعت اوقۇغانینی قوتلیرك گمان کیلسه ، اوزینی شول قدر اوقۇغانغه حساب قیلۇب نَمَازِينِي تَمَامَ قیلۇر. اگرده نیچه ركعت اوقۇغانینی هیچ گمان قیلا آلماسه ، اوزینی آز اوقۇغانغه حساب قیلۇر. مثلاً «بو اوقی طۇرغان ركعتم برنچی ركعتم میکان ، ایکنچی ركعتم میکان» دئیۇب شَبَهَلَه نسه ، برنچی ركعتكە حساب قیلۇر. . . «اۇچنچی ركعتم میکان ، دورتنچی ركعتم میکان» دئیۇب شَبَهَلَه نسه ، اۇچنچی ركعتكە حساب قیلۇر.

(*) نَمَازِينِي بۇزاق كشی نمازناك قايو عملنده بولسده ، یعنی قیامده یا قومده یا

جلسهده یا قَعْدَهده بولسده ، ایکی طرفقه سلام بیروۇب بوزار.

۶۳) بویله رکعتلری شَبَهَلی بولغان نمازلرده آخِرغی رکعت بولووئی اِحْتِمَال بولغان رکعتده قَعْدَه گه او طُورُوب طُور و تیشلیدر. (چونکه آخِرغی رکعتده قَعْدَه گه او طُور و فرضدر.)

۶۴) بر کشی دورت رکعتلی نمازغه کرشُوب، ایکی رکعت او قُوغَاج اُولگی قَعْدَه ده یا کُلشُوب سَلام بیرسه، ایکی حُکم باردر: ۱) اگرده سَلام بیرگاندن صوڭ نمازنی بۇزارلق بر اش قیلماسه، قیامغه طُورُوب قالغان رکعتلرینی او قُوب نمازنی تمام قیلورده، آخِرده سَجْدَه سهو قیلور. ۲) اگرده نمازنی بۇزارلق بر اش قیلسه، نمازینی یا شکان باشلاب او قُور.

سَجْدَه تِلَاوَت .

۶۵) قرآن کریمده (۱۴) ییرده سجده آیتی باردر که: اَعْرَافُ، رَعْدٌ، نَجْمٌ، اِسْرَاءُ، مَرْيَمُ، حَجُّجٌ، فِرْقَانٌ، نَمْلٌ، سَجْدَةٌ، ص، فَصَلْتُ، نَجْمٌ، اِنْشِقَاقٌ، عَلَقٌ سورهلرنددر. ۶۶) اوشبوسجده آیتلرینڭ قایسینی بولسه ده، برسینی او قُوغان کشیگده ایشتکان کشیگده سجده تِلَاوَت قیلو واجب بولور. ۶۷) شول رهوشچه که طهارتلی حالنچه قبلهغه قارشی طُورُوب (نیت قیلدم سجده تِلَاوَت قیلمغه) دیب نیت قیلورده، تَکْبیر نیتُوب سجده گه کیتدر. آنده اُوچ مرتبه سجده تَسْبیحی نیتُورده تَکْبیر نیتُوب طُورُوب قَعْدَه گه او طُورُور. آنندن صوڭ اوشبوسوزلرنی او قُوب دعا قیلور:

سَجْدَتُ لِلرَّحْمَنِ وَامْنَتُ بِالرَّحْمَنِ فَاغْفِرْ لِي، تَنُوْبِي يَا رَحْمَنُ
 سَمِعْنَا وَاطَعْنَا غُفْرَانَكَ، رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

معناسى : سجدە قىلدىم الله تعالى اۇچۇن، ھەم ايمان كىتىردىم اول
الله تعالى گە . بس ايمدى مېنىم گناھلارنى يارلقاغل . اى رَحْمَت قىلغۇچى
الله . اى رېمىز بىز سىنىڭ عَفْوَگىنى ايشتىڭ ، ھەم سىڭدا اطاعت قىلدىق .
بىز آخردە سىنىڭ حەككىگە قايتاچقىمىز .

(۶۸) سَجْدَةُ تِلَاوَتِ اۇچۇن دە ، نىمەز دەغى كىبى طَهَارَتلى بولۇ . تەنى ،
كىيىمى و نىمەزلىغى پاك بولۇ ، عَوْرَت يىسرلىرى اۇرتولى بولۇ ، قېلەغە
قارشى بولۇ شىرطلىر . سَجْدَةُ تِلَاوَتىڭ اوزىنە مَخْصُوصُ و قَتى يوقدىر .

نىمەز اوقۇم كىرە بولغان و قىتلردن باشقە ، قاي و قتدە قىلىنسە دە درستىر .

(۶۹) سَجْدَةُ تِلَاوَتِدە نىمەزغە كىرىشكەندە گى كىبى تىكىير ايلە قوللارنى قۇلاق

طوغرىسىنە قىر كوتەرو ، قىيام و رُكُوع قىلو يوقدىر . سَجْدەسى دە

بىرگىنە مەرتبەدە . نىمەز اچىندە سَجْدە آيتلارندىن بىرىنى اوقۇغان كىشى

آيت تامام بولغاچ دە ، نىمەزىنى بۇزمىچى تىكىير ئەيتۇب سَجْدە گە كىتەر .

بىر سجدە قىلغاچ تىكىير ئەيتۇب قىيامغە طۇرۇردە ، سَجْدە آيتلارندىن

صوڭغى آيتلارنى اوقۇب آندىن صوڭ رُكُوع قىلۇر . (۷۰) اگردە سَجْدە

آيتىنى اوقۇغاچ دە رُكُوع قىلسە ، سَجْدَةُ تِلَاوَتِ قىلو واجب بولماس :

رُكُوعسى سَجْدَةُ تِلَاوَتِ اورىنە طۇرۇر .

(۷۱) اگردە امام نىمەز اچىندە سَجْدَةُ تِلَاوَتِ قىلسە ، آڭا ايبەرۇب

مۇقتدىلرگە دە سجدە قىلو واجب بولۇر . (۷۲) بىر كىشى بىر جەسەدە ايكى

سَجْدە آيتىنى اوقۇسە ياكە ايشتسە ھەر آيت اۇچۇن بىرەر سَجْدە

تِلَاوَتِ قىلۇر . اگردە بىر جەسەدە بىر سَجْدە آيتىنى ايكى مەرتبە اوقۇسە ،

يا كه ايشتسه، برگنه سَجْدَه تِلَاوت قیلور. (۷۳) اگرده بر سَجْدَه آیتینی
ایکی مجلَسده اوقۇسه يا كه ايشتسه، ایکی مرتبه سَجْدَه تِلَاوت
قیلور. (۷۴) اوطۇرغان ییردن طۇرۇب کیتو ایله، بر بولمه دن ایکنچی
بولمگه چغو ایله، بر سوز بتکاندن صوڭ ایکنچی سوزگه يا ایکنچی
اشکه کرشو ایله مجلَس اوزگه رده. (۷۵) کشی ایشتورلك اورنده سَجْدَه
آیتینی قچقرۇب اوقو، سجده آیتینك اوزینی گنه آتاب اوقو هم
قرآن اوقۇغانده سَجْدَه آیتینی اوقۇمی قالدرۇب کیتو مگروهدر.
(۷۶) صبی بالا، دیوانه کشی، حیضلی و نفاسلی خاتون سَجْدَه آیتینی
اوقۇسلرده، ایشتسلرده، آنلرغه سَجْدَه تِلَاوت قیلو واجب بولماس.
مگر آنلرنك اوقۇغانینی ایشتان کشیلرگه واجب بولور. (۷۷) بر کشی جنب
وقتنده يا كه ایسرك وقتنده سَجْدَه آیتینی اوقۇسه يا كه ایشتسه،
آشا صوڭندن سَجْدَه قیلو واجب بولور.

مُقِيمٌ وَ مُسَافِرٌ.

(۷۸) اؤیده طۇروچی کشیگه (مقیم) دییلور. یوز چاقرم چاماسی
بر ییرگه بارو نیتی ایله، یولغه چقغان کشیگه، (مُساْفِرٌ) دییلور.
(۷۹) سفرگه چقغان کشی شهرینك یۇرطاری طوغریسندن اوزغاندن
باشلاب، تاشهرینه قایتۇب کرگانچی، يا كه بر شهرده (۱۵) کۇن
طۇرونی نیت قیلغانچی، مُساْفِرٌ اسمند بولور. (۸۰) اگرده مُساْفِرٌ بر
شهرده (۱۵) کۇن طۇرونی نیت قیلسه، شول ساعت مقیم حکمنده

بولۇر، اگرده (۱۵) كۈن تۇلغانچى طاعنى يولغە چقسە، يەنە مَسَافِرُ بولۇر.

(۸۱) بىر مَسَافِرُنْكَ بىر شەھردە (۱۵) كۈن تۇرۇو نىتى بولىمىچى، شۇغلار چغو سَبَبِلَى ياكە بىر خَبَر كۇتو سَبَبِلَى (۱۵) كۈن قَدَر شول شەھردە تۇرسەدە، ھەمان مَسَافِرُ حَكْمِنْدە بولۇر. (۸۲) ايكى شەھردە يۇرطى بولغان كشى شول شەھەرلنك قايوسينەغە بارۇب كرسەدە، مَسَافِرُ لِكْدن چغار. اگرده اول شەھەرلنك آراسى يۇز چاقرم قَدَر بولسە، بىر يۇرطندىن ايكىنچى يۇرطينە بارغاندەدە، مَسَافِرُ بولۇر، (۸۳) مَسَافِرُنْكَ (۳) حَكْمى باردى: (۱) مَسَافِرُ كشىگە اۋىلە، ايكندى ويەستو نمازلىرىنك فَرَضلىرىنى ايكيشەرگنە رَكَعت ايتۇب قسقارتۇب اوقو واجب بولۇر. (۲) چىتكلىرىنە اۋچ تەولك تولىغانچى مَسْح قىلو درست بولۇر. (۳) سَفَرْدە وُقْتِنْدە رَمْضَان آيى طوغرى كىلسە، روزەسىنى تۇتمىچى قِضَاغە قالدرو درست بولۇر.

(۸۴) مَسَافِرُ دورت رَكَعتلى سُنْتلىرىنى و اۋچ رَكَعتلى آخشام ھم و تَر نمازلىرىنى ھىچ قسقارتماس. (۸۵) دورت رَكَعتلى نمازدە مَسَافِرُ مَقِيمْگە امام بولسە، ايكى رَكَعت اوقۇغاچ، سَلام بىرۇب نمازىنى تَمَام قىلۇردە، اۋيۇغان مَقِيمْگە اوزىنك مَسَافِرُ ايكانىنى آشكالتۇر. اول مَقِيمْ، قالغان ايكى رَكَعتىنى قىاملرندە ھىچ قِرَاةت اوقۇمىچى يالغۇزى تَمَام قىلۇر. (۸۶) اگرده دورت رَكَعتلى نمازدە مَسَافِرُ مَقِيمْگە اۋيۇسە، امامينە ايپەرۇب، اول دەدورت رَكَعت ايتۇب اوقۇر.

(۸۷) مُسَافِرٌ مُقِيمٌ وَقْتَنَدَه، قَضَاغَه قَالْغَان دُورْت رَكَعْتَلِي نَمَازِينِي سَفَرَدَه
قَضَا قَيْلِسَه، قَسْقَارْتِمِيچِي دُورْت رَكَعْت ايتُوب قَضَا قَيْلُور، مُسَافِرٌ وَقْتَنَدَه
قَضَاغَه قَالْغَان نَمَازِينِي مُقِيمٌ بُولْغَچ قَضَا قَيْلِسَه، اِيكِي رَكَعْت ايتُوب
قَضَا قَيْلُور.

جُمُعَه نَمَازِي.

(۸۸) بِالْغِ وَعَاقِل بُولْغَان اير كشيگه جمعه كُون اُويله نَمَازِي اورنينه
جمعه نَمَازِي اوقو فرضدر.

(۸۹) جمعه نَك فرض بولووينك (۸) شرط باردر:

- (۱) (ذُكُورَتْ) يعني اير كشي بولو، (۵) (اِقَامَتْ) مُقِيم كشي بولو،
- (۲) (بُلُوغٌ) بالغ كشي بولو، (۶) (صَحَّتْ) سلامت كشي بولو،
- (۳) (عَقْلٌ) عقللي بولو، (۷) (سَلَامَتِ عَيْنٍ) كوزي سلامت بولو،
- (۴) (حُرِيَّتٌ) آزاد كشي بولو، (۸) (سَلَامَتِ رِجْلٍ) آياقلى سلامت بولو،
- (۹۰) خاتۇنلرغه، صيبيلرغه، ديوانه لرغه، زندانده بولغان ايركسز كشيلىرغه،
مسافرلرغه، آورولرغه، ايكى كوزي ده صوقر كشيلىرغه، آقساق
كشيلىرغه جمعه نَمَازِي فرض توگلدنر. چۇنكه آنلر معنوردرلر. آنلر
جمعه كُون جمعه نَمَازِي اورنينه اُويله نَمَازِي اوقۇرلر. اُويله اوقۇمىچى
مسجدكه بارۇب جمعه اوقۇسبلرده، درست بولۇر.

(۹۱) جمعه نَمَازِينِي اوقو اۇچۇن (۶) نەرسه شرطدر:

- (۱) (مِصْرٌ) اسلام شهرى دييورلك بر زور قلعه يا اولده بولو،
- (۲) (اِمَامٌ) پادشاه يا مُفْتِي طَرَفِدِن رُخْتَلِي كشي اِمَام بولو،

(۳) (جَمَاعَتٌ) امامدن باشقە اقل اوچ كىشى اوقۇياچق بولو ،

(۴) (اِذْنِ عَامٍ) هر كم كرۇرگه رخصت بولغان مسجد جامعده اوقۇلو ،

(۵) (وَقْتِ ظَهْرٍ) اۋيله وقتنده اوقۇلو ،

(۶) (خُطْبَةٍ) جمعه نك فرضندن اۋل امام خطبه اوقو .

(۹۲) اۋشبو آلتى شرط نك هر برسى ده طابلق لازمدر . برسى گنه طابلماسده ، جمعه نمازى اوقۇلماس ؛ بلكه اۋيله نمازى اوقۇلۇر .

(۹۳) اۋشبو شرطلرنك تمام طابلووى شېههلى بولغان ييرده جمعه اوقۇلسه ، جمعه دن صوڭ صاقلق اۋچۇن دورت ركعت اۋيله نمازى ده اوقو ، تېيشلىيدر . بز نك يۇرط شهرلرنده خصوصا اوللرمزده اۋشبو شرطلرنك تمام طابلووى شېههلىيدر . چۇنكه شهرلرمزنى ده ، اوللرمزنى ده كامل اسلام شهرى ديب بولىيدر . شول سببىدن بز نك ديارده جمعه نمازندن صوڭ آخرى اۋيله نمازى ديب نيتلېب دورت ركعت اۋيله نمازى اوقو عادت بولۇب قالمشدر .

(۹۴) جمعه نمازى اوزى (۱۰) ركعتدر كه اۋل ۴ ركعت سنت ، آندن صوڭ ۲ ركعت فرض ، آندن صوڭ ينه ۴ ركعت سنتدر .

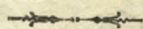
(۹۵) جمعه مسجدينه بارۇب كرگاچده ايكى ركعت (تحية المسجد) نمازى اوقۇلۇر ، صوڭغى دورت ركعت سنتندن صوڭ ۴ ركعت آخرى اۋيله نمازى اوقۇلۇر ، آندن صوڭ جمعه وقتىنى حرمتلېب ايكى ركعت وقت سنتى اوقۇلۇر .

(۹۶) جمعه وقتنده اوقۇلا طۇرغان نمازلرنك نيتلىرى اۋشبو رهوشچهدر : (۱) نيت قىلدم ايكى ركعت تحية المسجد نمازىنى اوتەمكه خالصا لله تعالى الله اكبر . (۲) نيت قىلدم جمعه نمازىنك دورت ركعت

سنتىنى اوتەمككە خالصا لله الخ (۳) نيت قىلدىم جمعە نمازىنىڭ بىرى
 ركعت فرضىنى اوتەمككە اۇيۇدم اۇشبو الخ. (۴) نيت قىلدىم جمعە
 نمازىنىڭ دروت ركعت سنتىنى اوتەمككە خالصا الخ. (۵) نيت قىلدىم
 اۇستىمە فرض بولغان اۇيلە نمازلىرىنىڭ آخىرىسىنى اوتەمككە خالصا
 الخ. (۶) نيت قىلدىم اۇشبو وقتنىڭ بىرى ركعت سنتىنى اوتەمككە
 خالصا الخ.

(۹۷) جمعەنىڭ بىرى ركعت فرضىنى اوقۇغانچى امام خطبە اوقۇر.
 آرالرىدە آزغىنە اوتۇرۇپ اوتۇرۇر. اول خطبەلردە الله تعالى گە حمد
 ئەيتۇر، كەلمە شەھادت ئەيتۇر، محمد ئەمگە وصحابەلرینە صلوات ومدح
 ئەيتۇر، بىر آز وعظ آيتلىرى اوقۇر. مسجددەگى كشىلەرگە عبرتلى
 وعظلىر سۇيىلەر. اهل اسلامغە وپادشاھغە خىر دعا قىلۇر. امام خطبە
 اوقۇر آلدندىن مودن (اُسكُتُوا رَحْمَتُ اللَّهِ) دىيۇر. معناسى: (اى جماعت
 طكلاپ اوتۇرۇڭلار؛ الله تعالى سىزگە رحمت قىلغاي ايدى) دىمكىر. آندىن
 سوڭ امامنىڭ قارشىدە اذان اوقۇر.

(۹۸) امام خطبە اوقۇغان زماندە مسجددە بولغان كشىلەرگە ھىچ
 بىر سوز سۇيىلەشمىچى ۋە ھىچ بىر اش قىلمىچى اخلاص ايلە خطبەنى
 طكلاپ اوتۇرۇۋاچىدۇر. شول وقتدە سنت و نفل نمازلىر اوقۇ، ذكر
 و تسبيح ئەيتو درست توگىلەر.

(۹۹) امام خطبە اوقۇغان زماندە مسجدكە كىلۇپ كىرگەن كشى
 تحية المسجد نمازىنى دە جمعەنىڭ دورت ركعت سنتىنى دە اوقۇماس
 كىرگەچدە، خطبەنى طكلاپ اوتۇرۇر. جمعەنىڭ فرضى اوقۇلغاندىن
 سوڭ دورتەر ركعت بىرىكى سنت نماز اوقۇپ، فرضدىن اۋلگى

سنتىنى دە قضا قىلۇر، تحية المسجد نامازى اوقۇلماغان كۈينچە قالۇر.
 (۱۰۰) بركشى مسجدكە كرۇب تحية المسجد نامازىنى يا دورت
 ركعت سنتنى اوقۇرغە كرشكچ، امام خطبه اوقى باشلاسه، كرشكان
 نامازىنى بۇزمىچى تمام قىلۇر.

(۱۰۱) جمعه نك فرضينه امام سلام بيرگانچى اۇيۇب قالغان كشى
 مسبوق بولۇب، قالغان ركعتلىرىنى امامدن صوڭ قضا قىلۇر. امام
 سلام بيرگانچى اۇيۇب قالا آلمان كشى اۇيله نامازى اوقۇر.

(۱۰۲) جمعه كۇن اهل اسلام قارشنده دعالم ايزگى عملر
 مقبول بولا طۇرغان مبارك هم بايرام كۇندر. هر بر مسلمانغه جمعه
 كۇنىنى الوغ كورۇب گناه اشردن طيلو، ايزگى عملر قىلۇرغە
 طرشو، فقراغه صدقه ليريرو، آتا، آنا، وقرداش اروغ ايله كورشۇب
 حاللىرىنى بلشو، قبرستانغه بارۇب يا كه اۇيده قرآن اوقۇب ثوابىنى
 ميتلرنك روحلىرىنه باغشلاو، بوش وقتلرده قرآن اوقو، ذكر ئيتو
 هم دعالم قىلو ايله شغللەنو تيشلىدر.

بيك فقير بولماغان كشى جمعه كۇن دنيا اشلىرىنى ككوب
 اشله ميچى علم، عبرت ووعظ مجلسلرنده بولو، دوست ايش وقرداش
 اروغ ايله كورشۇب بايرام ايتۇب شاداق ايله اوتكەرو تيشلىدر.

عید نمازلىرى .

(۱۰۳) جمعه نامازى فرض بولغان كشىلرگە عید نمازلىرىنى دە اوقو
 واجب بولۇر. خاتۇنلر وصبييلر كبی، جمعه فرض بولماغان كشىلرگە عید
 نمازلىرى دە واجب توگلدلر .

(۱۰۴) عید نمازلىرىنى اوقو اۇچۇن (۵) نەرسە شرطدر:

مَصْر، اِذْنَ عَامٍ، اِمَامٍ، جَمَاعَتٍ، وَقْتٍ، (۱)

۱۰۵) عيد نمازلىرىنىڭ وقتلىرى قۇياش چغۇب اۇچ ارشىن قىر

كوتەرىلگەندىن باشلاپ اۋىلە وقتى كىرگەنچىدۇر.

۱۰۶) بىرغىز سىبىلى عيد فطر نمازى بىرىنچى شۆالدە اوقۇلمى

قالسە، ايكىنچى شۆالدە اوقۇ دوست بولۇر. اۋچىنچى شۆالدە اوقۇ دوست بولماس.

۱۰۷) عيد نمازى قىربان اۋونچى ذوالحججەدە اوقۇلمى قالسە، اۋن ايكىنچى

ذوالحججەگە قىر كىچكىترۇب اوقۇ دوست بولۇر.

۱۰۸) عيد نمازلىرى ھەر ايكىسى ايكىشەر ركعتلىرى. اذان

واقىتىدىن باشقە ھەر زمان جماعت ايلە اوقۇلۇرلىرى. مەلە خلقىنە نماز

وقتى يىتكەننى مۇذن منارەغە منۇب بىر نىچە مرتبە (الصلاة) دىب قىچقۇرۇپ بلگرتۇر.

۱۰۹) عيد فطر نمازىنە اۋشبو رەوشچە نىت قىلىنۇر :

(نىت قىلدىم ايكى ركعت عيد فطر نمازىنى اۋتەمككە اۋيۇدم اۋشبو امامغە خالصا لله تعالى الله اكبر)

۱۱۰) عيد قىربان نمازىنە اۋشبو رەوشچە نىت قىلىنۇر :

(نىت قىلدىم ايكى ركعت عيد قىربان نمازىنى اۋتەمككە اۋيۇدم اۋشبو امامغە خالصا لله تعالى الله اكبر)

۱۱۱) عيد نمازلىرىنىڭ ھەر ايكىسى اۋشبو رەوشچە اوقۇلۇرلىرى :

نىت قىلۇپ تىكىير ئەيتۇب كىرەشكەندىن سوڭ امام دە مەقتىلەردە (ثنا)

اوقۇرلىرى، (ثنا) اوقۇلغاندىن سوڭ ھىرىسى نمازغە كىرەشكەندە كىبى اۋچ

مرتبە قوللىرىنى قۇلاق يۇمۇشاقلىرىنە قىر كوتەرۇپ اۋچ مرتبە تىكىير

(۱) جىمەدە خۇبە شىرطايدى، عيد نمازلىرىدە شىرط توغۇل، سىنتىرى. جىمەدە خۇبەسى

فىرىدىن اۋل اوقۇلۇر. عيد خۇبەلىرى نمازلىرىدىن سوڭ اوقۇلۇر.

ئەيتۇرۇلر، تەكبىرلەرنىڭ آراسىدە قوللىرى باغلا نىمىچى سالنۇب تۇرۇرلر .
 آندىن سوڭ امام باشقە نمازلردەغى كىبى قچقۇرۇب سورەلر او قۇر . ركوع
 وسجىدە قىلىنۇب ايكىنچى ركعتنىڭ قىيامىنە تۇرغاندىن سوڭ امام قچقۇرۇب
 يەنە سورەلر او قۇر . امام سورەلرنى او قۇب بترگاچ ، ركوع قىلۇر آلدىدىن
 اولگى ركعتدە گى كىبى يەنە اۋچ مرتبە تەكبىر ئەيتلۇردە دورتنىچى
 تەكبىر ايلە ركوعگە كىتلۇر . ركوع وسجىدە قىلغاندىن سوڭ قعدە
 وسلام ايلە باشقە نمازلر كىبى تامام قىلىنۇر .

۱۱۲) عىد نمازىنە سوڭغە قالۇب كىلگان كىشى امام سلام
 بىرگانچى اۋيۇب قالسە ، مسبوق بولۇب قالغان ركعتلىرىنى امامدىن
 سوڭ قضا قىلۇر اگردە امام سلام بىرگانچى اۋيۇرغە يىتسە آلماسە ،
 شول كۈينچە قالۇر : عىد نمازلىرى قضا قىلىنماسلر .

۱۱۳) عىد نمازلىرى او قۇلغاندىن سوڭ امام ايكى مرتبە خطبە
 او قۇب خلقىنى وعظ قىلىق ، فطرە وقربان حكملرىنى اۋيرەتمك ، وعىد
 كۈنلرىدە سنت بولغان اشلرنى سۈيلەمك سنتلر .

تراويح نمازلىرى

۱۱۴) رمضان آيندە هر كۈن يەستونماز ندىن سوڭ ، وتر نمازىدىن
 اول (تراويح) نمازى او قو ايرلرگەدە خاتۇنلرغەدە سنتلر .

۱۱۵) تراويح نمازى بارى (۲۰) ركعتلر . ايكىشەر ركعت اون
 نماز ايتۇب يا كە دۇرتەر ركعت بيش نماز ايتۇب او قۇلۇرلر . بو نماز
 يالغۇزدە او قۇلۇر ، اما جماعت ايلە مسجىدە او قو سنتلر .

۱۱۶) تراويح نمازى جماعت ايلە او قۇلغاندىن سوڭرە وتر
 نمازىدە جماعت ايلە او قۇلۇر . امام تراويح نمازلىرىنىڭ قراۋتلىرىنى دە
 وترنىكىنى دە قچقۇرۇب او قۇر .

۱۱۷) تراويح نمازىنە اۋشبو رە وشچە نىت قىلىنۇر : (نىت قىلدىم
 ايكى ركعت تراويح نمازىنى اوتەمككە اۋيۇدم اۋشبو امامغە خالصا
 لله تعالى الله اكبر)

(۱۱۸) تراویح نمازلىرى آراسىندە دورت ركعت اوقۇغان ساين ،
دورت ركعت نماز اوقۇر قىر وقت طوقتاب (ترويحە) قىلو ، يعنى
يال ايتۇب طۇرو سىتىد .

(۱۱۹) ترويحە وقتىندە تسبيح ياتھليل ئهيتۇب يا كه ئهيتلگانىنى
طكلاپ اوطۇرو مستحبد .

(۱۲۰) بزىك بو شهلردە ترويحە وقتىندە اوشبو تسبيحنى ئهيتو
معروف بولمىد :

سُبْحَانَ ذِي الْمَلَكِ وَالْمَلَكُوتِ * سُبْحَانَ ذِي
الْعِزَّةِ وَالْعَظَمَةِ وَالْقُدْرَةِ وَالْكَبْرِيَاءِ وَالْجَبْرُوتِ *
سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ * سُبْحَانَ
قُدُوسِ رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
نَسْتَغْفِرُ اللَّهَ * نَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَنَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ *

معناسى :

يىردەگى وكوكدەگى مخلوقاتقە خوجە بولغوجى الله تعالىنى تنزىه قىلامن .
عزت ، قدرت و بىك الوغلق ايمەسى بولغوجى الله تعالىنى تنزىه قىلامن .
بۇتۇن عالمىڭ پادشاھى وھىچ اولمەيەچك ترك بولغوجى الله تعالىنى تنزىه
قىلامن . اول الله تعالى كىمچىلكلردن بىك پاك و مقدس بولغوجى ھم بارچە
فرشتەلرنىڭ و جبرائىل فرشتەنىڭ رەببى بولغوجىدەر . بىر الله تعالى دن باشقە ھىچ
تەڭرى يوقدەر . بىز اول الله تعالى دن گناھلارمىزنىڭ يارلقان و يىنى استىمىز . اى
الله بىز سىندىن جىننى صۇرىمىز . تەوغدىن سىڭا صغنامىز .

(۲۲۱) تراویح نمازلىرى تامام بولۇپ بىشىنچى تسبيح ئهيتلگاندىن
صوڭك اوشبو دعا اوقۇلۇر :

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَسَلِّمْ * اللَّهُمَّ
 زَيْنًا بِزِينَةِ الْإِيمَانِ * وَشَرَفًا بِشَرَفَةِ الْهُدَايَةِ
 وَالْعُرْفَانِ * وَأَكْرَمًا بِصِيَامِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَأَرْزُقْنَا
 الْجَنَّةَ وَالْغَفْرَانَ * وَتَقَبَّلْ مِنَّا تَرَاوِيحَنَا يَا سُبْحَانَ
 وَأَسْتَجِبْ دَعَائِنَا يَا حَنَّانَ * بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ يَا مَنَّانَ
 بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ *

معناسی :

يارب ، محمد عليه السلام گه هم آنک اوی جباعترينه رحمت و سلام قيلغل ، ای الله ، بزلرني ایمان زینتی ایله زینتله گل ، ودخی علم و توفیق ایله شرافتلی قيلغل . ورمضان آیینک روزمسی ایله حرمتلی قيلغل ، بزگه جنتنی وبارلقانونی نصیب قيلغل ، ای پاک و منزه بولغوجی الله ، بزلرنک تراویحارمزی قبول قيلغل ، ای رحمت قيلغوجی و صؤرامیچی بیرگوجی الله ، فضلک و کرمک ایله بزنگ دعاالرمزی قبول قيلغل . ای کامل رحمت قيلغوجی الله تعالی ، هر نرسه سینک رحمتک ایله گنه بولغوجیدر .

۱۲۲) تراویح نمازینک هر رکعتنده سورهُ فاتحه دن صوڭ برقسقا سورهُ او قۇلۇر . کلام شریفنک باشندن باشلاب ، هر رکعتنده قوشا قوشا ، بر نیچه تراویحده آخیرینه قدر او قۇب چغۇب قرآنی ختم قیلو الوغ سنتلردندر .

۱۲۳) تراویح نمازینی یهستو نمازینی او قۇغاندن صوڭ او قو سنتدر . شول سبیدن مسجدکە تراویح نمازی او قۇلا باشلاغاچ کیلگان کشیگه ، ایڭ اوّل یالغۇزی یهستونک دورت رکعت فرضینی او قو وآندن صوڭ تراویح نمازی نیتلەب امامغه اویو تیشیلیدر .

۱۲۴) بویله صوڭغه قالغان کشی تراویحنک قالغان رکعتلرینی امامدن صوڭ یالغۇزی او قۇب تمام قیلۇر . ایمدی ا گرده امام وترنی او قۇب بترگانچی تراویحنی تمام قیلسه ، امامغه مسبوق بولۇب اویۇر . ا گرده تراویحنی تمام قیلغانچی امام وترنی او قۇب بترسه ، وترنی ده یالغۇزی او قۇر .

جَنَازَه نَمَازِی .

(۱۲۵) مَیتکە دَعَا قِیلو مَقْصودِی ایله جَنَازَه نَمَازِی اوقۇو فَرَض كفايەدەر؛ شويىله كە مَیتنىڭ اولگانىنى بلگان كشىلرنىڭ آرادن بر نيچهسى اوقۇسه، باشقەلرينىڭ اۇستندن تۇشەدر. ا گرده هر برسى اوقۇسه، هر قايسى ثوابلى بولادر. ا گرده هيچ برسى اوقۇمى قالسه، هر قايسى گناھلى بولادر.

(۱۲۶) جَنَازَه نَمَازِينىڭ سِيگِز شَرَطِى باردر:

- (۱) (وَضُوءُ) طَهَارَتِلى بولو، (۵) (سُتْرِعَوَاتُ) عورت بىرلىر اورتوكلى بولو،
- (۲) (طَهَارَتِ بَدَن) تەن پاك بولو، (۶) (اِسْتِجَابَالِ قَبْلَه) قَبْلَه غە قارشى بولو،
- (۳) (طَهَارَتِ ثَوْب) كىيىم پاك بولو، (۷) نَيْت نَيْت قِیلو،
- (۴) (طَهَارَتِ مَكَان) آياق باسقان اورن (۸) (مَغْسُولِيَه مَيْت) مَيْت يولغان بولو. پاك بولو.

(۷۲۹) ا گرده مَيْت (شَهِيد) بولسه، يعنى ظلمق ایله اوتۇرلگان كشى بولسه، يوولماس. يوولماغان بولسهده، آنىڭ اۇچۇن ده جَنَازَه نَمَازِی اوقۇلۇر.

(۷۲۸) جَنَازَه نَمَازِنده قِرَأت، رُكوع، سَجْدَه وَقَعْدَه يوقدر، قِيَام حالنده دورت تَكْبِير وایكى سلام ایله تمام قىلىنۇر.

(۹۲۹) جَنَازَه نَمَازِينى اوقۇياچق كشى اَوَلا (نَيْت قِیلدم اۇشبو مَيْت اۇچۇن جَنَازَه نَمَازِی اوقۇمقغه، اۇيۇدم اۇشبو امامغه خالصا لله تعالى) دېب نَيْت قِیلۇر، آندىن صوڭ نَمَازِغە كرىشكانده گى كىي قولىرىنى كوتەروب تَكْبِير ئەيتۇردە، قوللارنى باغلاب (ثنا) اوقۇر، آندىن صوڭ قولىرىنى كوتەرميچى ايكىنچى تَكْبِيرنى ئەيتۇر. آندىن صوڭرە تَشْهَدَدِن صوڭ اوقۇلا تۇرغان صلواتنى اوقۇر، آندىن صوڭ اۇچنچى تَكْبِيرنى ئەيتۇر.

(۱۳۰) آندن صوڭ اۇشبو دعانى اوقۇر:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحِينَا وَمِيتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا
وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَأَنْثَانَا *
اللَّهُمَّ مِنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَاحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ
وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ *
اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا الْمَيِّتُ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي
إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ *

معناسى:

(يارب، بىزنىڭ تىركىمىزنى دە، اولكىمىزنى دە، حاضرلىرىمىزنى دە، غايبلىرىمىزنى دە، كىچىككەنلىرىمىزنى دە
لوغلىرىمىزنى دە، ايرىكەكلىرىمىزنى دە، خاتۇنلىرىمىزنى دە، يارلقاغل. يارب، تىرك بولغانلىرىمىزنى اسلام
دىنى اوزىرىنە تىرك قىلغىل. اولگانلىرىمىزنى ايمان ايله وفات قىلغىل. اى الله! اگر اۇشبو مەيت اىزىكى
كىشى بولغان بولسە، اىزىكىلىگىنى آرتىرغىل. اگر گناھلى كىشى بولغان بولسە گناھارىنى غفو قىلغىل).

اگر مەيت صبى يا دىوانە كىشى بولسە، اۇ چىنچى تىككىرىدن صوڭ
اۇشبو دعانى اوقۇر:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ هَذَا الْمَيِّتَ لَنَا فَرَطًا وَذَخْرًا وَاجْعَلْ لَنَا شَافِعًا وَمَشْفَعًا *

معناسى:

(يارب بومەتنى بىزنىڭ اۇچۇن شفاعتىچى و شفاعتىنى مقبول قىلغىل.)

(۱۳۱) آندىن صوڭ دورتىنچى تىككىرىنى ئەيتۇردە ايكى طرفقە سلام

بىرۇب تام قىلۇر.

(۱۳۲) جنازە نامى تام بولغاندىن صوڭ اۇشبو دعا اوقۇلۇر:

رَبِّ اغْفِرْ لَنَا وَلِهَذَا الْمَيِّتِ وَاغْفِرْ لَهُ فِي قَبْرِهِ * اللَّهُمَّ زِدْ أَجْرَهُ وَلَا تَضِلَّنَا بَعْدَهُ *

معناسى:

(۱۳۳) ای ریم، بزلرنڭ گناھلرمزنى دە بو میتنڭ گناھلرینی دە یارلقاغل ودخی آشا قېرىند، کیڭك نىلغل. یارب، بو میتنڭ اجرینی آرتدرغل وآندن سوڭره بزنى آزدرماغل).

(۱۳۳) جنازه او قۇلغان زمانده میت، باشى مغرب طرفنده و آیاغى مشرق طرفنده بولۇپ چالقان یاتار. امام، اۇيۇغان كشىلردن آلدەراق بولۇپ، میتنڭ كوكره گى طوغرىسندە طۇرۇر.

(۱۳۴) جنازه نمازینە امام ایکی تکبیرنی ئەیتکچ کیلۇپ اۇيۇغان كشى مسبوق بولۇپ قالغان تکبیرلرینی میت اورندىن آلتانچى امامدن سوڭ قضا قیلۇر. آشغچ بولۇرلق بولغانده مسبوق، ثنا، صلوات و دعانى او قۇماسەده، درست بولۇر، سوڭغى اۇچ تکبیرنی ئەیتۇردە سلام بیورۇر. (۱۳۵) طهارت آلۇپ شغلا نسه، اۇلگره آلمى قالدۇرلق بولغان كشىگه، جنازه نمازینی تیمم ایله او قودە درستدر.

نفل نمازلىرى.

(۱۳۶) ایکندى ویهستو نمازلىرى آلدندن دورته رکعت نفل نمازى او قو ودخی اۇيله ویهستو نمازلردن سوڭغى ایکیشهر رکعت سنتلرینی دورتسهر رکعت ایتۇب او قو، سنت درجه سنده بيك تيشلى و كوپ ثوابلى مستحبلردندر.

(۱۳۷) قاي وقت بولسه ده، نماز مکروه بولماغان وقتلرده ایکیشهر، دورتسهر، آلتیشهر یاسیگزهر رکعت نفل نمازلىرى او قو مستحبلر. (۱۳۷) ۸، ۶، ۴ رکعتلى نفل نمازلىرنڭ هر قعدە سنده صلوات و دعا او قو تيشلىدر.

(۱۳۹) نیت قیلۇپ كرشلگان نفل نمازینی او قۇب تمام ایتو

واجب بولۇر. بۇز و حراملىرى. ا گرده بۇزسه، صوگندىن قضا قىلو و واجب بولۇر.

(۱۴۰) آت اۇستىدە بارغاندە آتقە آتلانغان كۇينچە نفل نمازى

اوقى بارو درستىس، اول زمان قبلغە قارشى اوقو فرض بولمىس، يولى قايا طابا بارسە، شول طرفقە طابا قاراپ اوقۇب بارۇر.

(۱۴۱) مشهور نفل نمازلىرى اۇشبولردى:

(۱) حاجت نمازى، (۶) خسوف نمازى، (۱۱) اوابين نمازى،

(۲) استسقا نمازى، (۷) سفر نمازى، (۱۲) تهجد نمازى،

(۳) توبه نمازى، (۸) شكر نمازى، (۱۳) هول نمازى،

(۴) خوف نمازى، (۹) اشراق نمازى، (۱۴) مسجد نمازى،

(۵) كسوف نمازى. (۱۰) ضحى نمازى، (۱۵) استخاره نمازى.

(۱۴۲) حاجت نمازى، الله تعالى دن بر مرادنى صۇراب دعا قىلۇر

آلدندىن اوقۇلا طۇرغان ايكى ركعت نفل نمازىدىر.

(۱۴۳) استسقا نمازى - قۇرياق سببلى ايگنلرگە و حيوانلرغە ضرر

كىلۇرلك بولغاچ، الله تعالى دن ياغمۇر صۇراب دعا قىلۇ اۇچۇن اوقۇلا

طۇرغان ايكى ركعت نفل نمازىدىر. بونماز صحراده اوقۇلۇر. بارچه

مسلمانلر جييلۇب قرغە چغارلر، بالا چاغالرىنى و حيوانلرىنى دە آلۇب

چغارلر. هر كم طهارت ايله و توبه نچىلكلى قىافت ايله جهيه و چغار .

صحراده هر بر كشى قبلغە قارشى طۇرۇرلر. امام جييلغان كشىلرگە

بيك كوب و عظ قىلۇر. هر قايسينه گناهلرندىن توبه و استغفار قىلۇرغە

ودشمان بولشقان كشىلرگە بر برسى ايله باحلله شۇرگە قوشار، خلقلر

توبه و استغفار قىلۇرلر، بر برسى ايله باحلله شۇرلر. آندىن صوگ هر

كم يالغۇز يالغۇز ايكىشەر ركعت نماز اوقۇرلر.

(۱۴۴) استسقا نمازدىن صوگ اۇشبونى اوقۇب دعا قىلۇرلر:

اللَّهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ وَأَرْحَمْ بِهَائِمِكَ . اللَّهُمَّ أَمْرَتَنَا بِدَعَائِكَ
وَوَعَدَتَنَا بِإِجَابَتِكَ فَقَدْ دَعَوْنَاكَ كَمَا أَمْرَتَنَا فَاجِبْنَا كَمَا وَعَدْتَنَا *
اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تَرْحَمْ لَأَنْفُسِنَا لِكثْرَةِ ذُنُوبِنَا فَارْحَمْ صَيِّبَانَنَا وَبِهَائِمَكَ *

معناسى :

يارب، قوللرئى صوغارغل، حيوانلرئى رحمت قىلغل. يارب بىزلرگه دعا قىلىق ايله
بۇيۇردىك وهم قبول ايتكىنى وعده قىلدىك . ايمى بىز سىگىگ لوزىك بۇيۇرغانچە دعا قىلامز ؛
بىس ايمى سىن وعدهك بويىچە بىزنىڭ دعاىمىزنى قبول قىلغل. يارب اگرده گناھلرئىز كىوبلىگى
سىبلى اوزىمىزگه رحمت قىلماسىڭ، (گناھىز) سىبىلرئىزغە وحيوانلرئىزغە رحمت قىلغل.

۱۴۵) اگرده اولگى كۇن استسقانمازىنى اوقۇب دعا قىلغاندىن

صوڭياغمۇر ياماسە، يىزە ايكى كۇن شول رەھوشچە استسقا قىلۇرلر .

۱۴۶) اگرده قرده استسقا قىلغان وقتدە ياغمۇر ياوا باشلاسه،

باشلرئىنى آچۇب ياغمۇرغە چلاتۇرلر . الله تعالى گە شىكر قىلۇرلر .

۱۴۷) توبە نمازى - گناھلردن اوكنۇب توبە واستىغفار قىلۇر

الدىندىن اوڭۇلا طۇرغان ايكى ركعت نفل نمازىدەر .

۱۴۸) توبە نمازىنى اوقۇغاندىن صوڭاۋشبو استىغفارنى اوقۇر :

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ تَعَالَى مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتَهُ

عَمْدًا أَوْ خَطَأً سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً وَأَتُوبُ إِلَيْهِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي أَعْلَمُ وَمِنَ

الذَّنْبِ الَّذِي لَا أَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ *

معناسى :

(الله تعالىدىن مېنى هر بىر گناھلردىن يارلقاۋىنى تىلېم، يورى قىلغان گناھلردىندە، خىطالىق
ايله قىلغان گناھلردىندە، ياشرىن قىلغان گناھلردىندە، اشكارا قىلغان گناھلردىندە ودىخى
الله تعالى گە بلۇب قىلغان گناھلردىندە . بىلمى قىلغان گناھلردىندە توبە قىلامن (يعنى اوكنۇب
قايتامن) اى الله سىن غىبىلرئىدە بىلگۈچىسىڭ .)

(۱۴۹) خَوْفَ نَمَازِ - بربلا و آفتنڭ بولووندىن قورقغان زمانده
 بر ضرر ايرشمهسه ايدى ديب دعا قىلۇر آلدندىن او قۇلا تۇرغان
 ايكي ركعت نفل نمازىدر. قاتى يىل و داو للربولغانده، كوك كوكرمب
 ياشنلر ياشنه گانده، ياغمۇر و بۇز ياوغانده، صو طاشۇغان زمانده،
 زلزله بولۇپ يىر سلكنه باشلاغانده، قاتى اسسى و قاتى صوو قىلر
 بولغانده اۇشبو نماز او قۇلۇر.

(۱۵۰) كُصُوفَ نَمَازِ - قۇياش طۇتلغان زمانده امام و جماعت
 ايله مسجدده او قۇلا تۇرغان ايكي ركعت نفل نمازىدر. بو نمازنىڭ
 قراۋتىدە امام بىك اۇزۇن سورەلر او قۇر، قچقۇرۇپ او قۇماس، قۇياشنىڭ
 نورى آچلغانچى هر كم مخلوقاتنىڭ عجيب احوالى ايله عبرتله نۇب الله
 تعالى گە حمد و تسبيح ئەيتۇرلر.

(۱۵۱) خُسُوفَ نَمَازِ - آي طۇتلغان زمانده او قۇلا تۇرغان ايكي
 ركعت نفل نمازىدر. بو نماز مسجدده او قۇلماس. بلكە اۇيدە يالغۇز
 او قۇلۇر.

(۱۵۲) سَفَرِ نَمَازِ - بر سفرگە چغار آلدندىن، سفرم او شلى
 بولسه ايدى ديب دعا قىلمق اۇچۇن او قۇلا تۇرغان ايكي ركعت
 نفل نمازىدر.

(۱۵۳) شُكْرِ نَمَازِ - بر الوغ دولت، نِعْمَت و مرتبه گە ايرشكاچ،

يا بر مقصود حاصل بولغاچ الله تعالى گه شکر قیلو نیتی ایله اوقۇلا
 طۇرغان ایکی رکعت نفل نمازیدر.

(۱۵۴) اشراق نمازی - قۇیاش تام چغۇب کوتەرله باشلاغاچ
 اوقۇلا طۇرغان نفل نمازیدر که یا ایکی، یا دورت، یا آلتی، یاسیگز
 رکعت ایتۇب اوقۇلۇر.

(۱۵۵) ضحیٰ نمازی - قۇیاشنىڭ چققان وقتى ایله اۇیلە وقتىنىڭ
 اورتالغىندە اوقۇلۇر. مثلاً قۇیاش ساعت ۴ دە چققان كۇنلردە ساعت
 ۸ دە اوقۇلۇر؛ قۇیاش ساعت (۸) دە چققان كۇنلردە ساعت (۱۰) دە
 اوقۇلۇر. بونماز ۲، ۴، ۶، ۸، ۱۰، یا ۱۲، رکعت ایتۇب تۇرلیچه اوقۇلۇر.

(۱۵۶) اوابین نمازی - آخشام نمازىنى اوقۇب بترگاندىن صوڭ
 اوقۇلا طۇرغان نفل نمازیدر که ۲، ۴ یا ۶ رکعت ایتۇب اوقۇلۇر.

(۱۴۷) تہجد نمازی - تۇنلە یۇقودن اویانۇب طاڭ آنتقانیچى اوقۇلا
 طۇرغان نفل نمازیدر. ۲، ۴، ۶، ۸، یا ۱۰ رکعت ایتۇب اوقۇلۇر.

(۱۵۸) ھول نمازی - بىر مسلمان كشىنىڭ وفات بولغانىنى ایشتكان
 كۇندە آخشامدىن صوڭ اوقۇلا طۇرغان ایکی رکعت نفل نمازیدر؛
 بونڭ ئوابى شول میتنىڭ روھىنە باغشلا نۇر.

(۱۵۹) مسجد نمازی - مسجدكە كىرگچدە اوقۇلا طۇرغان ایکی
 رکعت نفل نمازیدر که (تحية المسجد) نمازی دىب آتالۇر.

۱۶۰) اگرده مسجد که کرگاچده باشقه بر نماز او قۇلاچق بولسه، بو نمازنى اوقو لازم توگلدنر. شونىڭ اۇچۇن مسجد که بيش وقت نمازنى اوقو اۇچۇن کرگانده اوقۇلماس، جمعهغه کرگانده اوقۇلۇر. بر مسجد که قاراب چغو اۇچۇن کرگان كشيگهده بونمازنى اوقوتيشليدنر.

۱۶۱) استخاره نمازى - بر الوغ اشنى باشلار آلدىنن شول اشنىڭ خيىرلى بولووينى تلب اوقۇلا تۇرغان ايكى ركعت نفل نمازىدىر.
۱۶۲) بونمازنى اوقۇغاندىن سوڭ اۇشبو دعا اوقۇلۇر:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ فَإِنَّكَ تَقْدِيرُ
وَلَا أَقْدِيرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ * اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ
خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي فَاقْدِرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ *
وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي فَاصْرِفْهُ
عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ أَيْنَمَا كُنْتَ * إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ *

معناسى:

۱۶۳) يارب، تحقيق مين سيندىن ياخشىلىق استيمىن. م قىرت استيمىن وسينىڭ فضلنىڭنى
صۇرىمىن. تحقيق سين هر نەرسەگە قادرسىڭ. (مىن اوزمگنە) هيچ بر نەرسەگە قادر توگلمىن.
وهم سين هر نەرسەنى بلەسىڭ. مين بلميمىن. تحقيق سين هر بر غيب نەسەلرنى دە بلگوچيسىڭ.
اي الله، اگرده اۇشبو اشنى مينىم دىنىم، دنيايم و آخرتم اۇچۇن خيىر دىب بلسەك، اول اشنى مىڭا
نصيب وميسر قىلغۇل هم اول اشنى مينىم اۇچۇن مبارك قىلغۇل، اگرده بواشنى مينىم دىنىم، دنيايم
و آخرتم اۇچۇن ضررلى ويماي دىب بلسەك اول اشنى مينىمىن ومينى اولاشدىن دوندىرگىل. وميڭا
قايدە بولسەمدە خيىر اشلارنى نصيب قىلغۇل. تحقيق سينىڭ هر نەرسەگە كوچىڭ بىتكوچىدىر.

۱۶۴) اوشبو دعانى اوقۇغاندىن سوڭ قىلاچق اشىنىنى كوڭلى
طارتسە، خيىرلى بولووينى اميد ايتۇب باشلار. كوڭلى طارتماسە،
اختيارينه قارار.

۱۶۵) بر خيىر اشنىڭ خانەسى باشلاب آچلغان زماندە رسم كشاد
مجلسلرنىدەدە اۇشبو دعانى اوقو مەكىندىر.

روزە، اعتكاف، زكات، عشر، نذر، فدىه، صدقە قربان وحج حەكلىرى عبادات
اسلامىنىڭ (روزە، زكات، حج) اسملى جزئىدە، بيان قىلىنەشلىرىدە.

احمدھادی مقصودی.

روزہ، زکات

و حج

عبادات اسلامیہ مجموعہ سینک

▶ پینچم جزئی ◀

ابتدائی مکتبلرنک اؤچنچی صنفی شاگردلری اؤچۇنلر.

۴ نچی طبعہ

س ۱۳۲۷ نہ
۱۹۰۹

КАЗАНЬ.
Лито-Типографія И. Н. Харитонова.
1909

- (١٢) روزە بولغان كشيگە اۇشبو اون تۇرلى اش درستدر:
 (١) ساتۇب آلناچق مالنى طاتۇب قاراو، (٢) بالاغە طعام چەينەپ بيرو،
 (٣) كوزگە سۇرمە طارتو، (٤) ميينق واپرننى مايلاو، (٥) تشارنى پا كلەو،
 (٦) قان آلدرو، (٧) سۇلۇك سالدرو، (٨) قۇمغان ايله غسل قىلو،
 (٩) مۇنچاغە كرۇب آياق اورە تيرلەب چغو، (١٠) صابۇن ايله يوونو.

(١٣) اۇشبو اۇچ تۇرلى اش روزەنى بۇزادر: (١) بۇرچاق
 قدرگنە بولسەدە، بر طعام يا دارو يۇطو، (٢) برگنە طامچى قدر
 بولسەدە، صو يا كە دارو يۇطو، (٣) ياقنلق قىلو.

(١٤) رمضان روزەسىنى اختيارى ايله بۇزغان كشيگە هر كۇن
 اورنینه بر كۇن (قضا) قىلو وبۇزغان اۇچۇن (كفارت) قىلو فرض
 بولۇر.

(١٥) روزە كفارتى اۇچۇن دنياده قۇللىر بتۇب يىتمەگان بولسە،
 بر قۇل آزاد قىلۇب قۇللىرىنى بترۇرگە طرشو تىيشلى بولۇر.
 اگرده قۇل طابلماسە يا كە آنى آلۇرغە بايلغى يىتمەسە، (٦٠) كۇن بر
 طۇتاشدن روزە طۇتو، تىيشلى بولۇر.

اگرده ضعيفلك سببلى (٦٠) كۇن روزە طۇتارغە قۇتى
 يىتمەسە (٦٠) فيقىرگە طويارلق آش آشاتو تىيشلى بولۇر.

(١٦) بر روزە كشى خطالق ايله بر آز آش ياصو يۇطسە،
 يا كە بوغازينە قار وياغمۇر طامچىلىرى كرسە، يا كە اختيارى ايله
 آغزىنى طوترۇب قۇسسە، يا كە طاكك آتماغاندر ديب بلۇب سحر
 آشاسە، حال بوكە، طاكك آتقان بولسە، يا كە قۇياش باتقاندر ديب
 بلۇب افطار قىلسە، حال بوكە، باتماغان بولسە، يا كە ياقنلقدن باشقە
 جنب بولسە، روزەسى بۇزلۇر. بس اول كشيگە رمضاندىن صولۇك
 روزەسىنى قضا قىلو تىيشلى بولۇر، كفارت لازم بولماس.

(۱۷) روزەسى كۈندىز بۇزغان كىشىگە قۇياش باطقانچى روزە كىشى كىبى آشامى اچمى طۇرو تىيشلى بولۇر.

(۱۸) بر كىشىنڭ بوغازىنە طوزان، طوفراق، جۇن يا تۇتۇن كىرسە، يا كە بر كىشى تۇكرگىنى يا قاقىرغىنى يا كە تش آراسىندە قالغان طعام كىسەگىنى بۇطسە، يا كە روزە ايكانىنى اۇنۇتۇب آشاسە اچسە يا ياقىلاق قىلسە، اول كىشىنڭ روزەسى بۇزىلماس.

(۱۹) حىض يانفاس ايلە غىزلى بولغان خاتۇنلارغە روزە طۇتو درست توگىلەر، آنلر رمضانە طۇتلمى قالغان روزەلرىنى رمضاندىن صوڭ قضا قىلۇرلر.

(۲۰) روزە طۇتارغە كۇچى يىتمەسلك بىك ضعيف قارت كىشى روزە طۇتتىچى هر كۇننڭ روزەسى اورىنە بر فقيرگە طويارلق آش يا كە طويارلق آش آلۇرغە يىتەرلك آقچە بىرۇر.

(۲۱) اگرده رمضاندىن صوڭ شول قارت طازارسە، قالغان روزەلرىنى قضا قىلۇر.

(۲۲) يۇكلى خاتۇن هم بالا ايمزە طۇرغان خاتۇن روزە طۇتقانە اولزلىنە يا بالالرىنە ضرر كىلودن قورقسەلر، ودخى آورو كىشىلر آورولرى آرتووندىن قورقسەلر، روزە طۇتماسەلردە درست بولۇر. هر قاىوسى قالغان روزەلرىنى رمضاندىن صوگىرە قضا قىلۇرلر.

(۲۳) رمضانە مسافر بولغان كىشىگە دە روزە طۇتمى يۇرو، درست بولۇر. سفردىن قايتقاچ آڭادە، قالغان روزەلرىنى قضا قىلو لازم بولۇر.

(۲۴) طاڭ آتقاندىن صوڭ سفرگە چقىغان كىشىگە مسافر بولدىم دىب روزەسىنى بۇزو درست توگىلەر. اگرده بۇزسە، قضا قىلو لازم بولۇر.

(۳۴) (۲۹) نچى شەعباندا آى كورامەگان بولسە، (۳۰) نچى كۈنىنى رمضاندىن حسابلاپ روزە تۇتۇمى كىرگۈزۈش. شۇ كۈندە نەپلىنى ئايلە روزە بولۇپ تۇرۇپ.

(۳۵) قۇياش بايغان ۋاقتلاردا آى كورنە تۇرغان تۇغرىدا بۇلۇپ، يا كە تۇزۇن بولماسە، رمضان باشى ئۇچۇن دە شۇال باشى ئۇچۇن دە آينى كۆپ كىشى كورۇپ بولۇپ، ايكى ئۇچ كىشىنىڭ كورۇپىنى كىنە قوبول ايتلمىس.

(۳۶) ا كىرە آى كورنە تۇرغان تۇغرىدا بۇلۇپ، بو، يا كە تۇزۇن بولسە، رمضان باشى ئۇچۇن بىر عدل كىشىنىڭ كورۇپى قوبول ايتلۇپ ايرتە كىسندە روزە غە كىرلۇر. اول كىشى كىرەك اير، كىرەك خاتۇن كىشى بولسۇن آيرماسى يوقىر.

(۳۷) شۇال باشى ئۇچۇن اقل ايكى عدل اير كىشىنىڭ ياير عدل اير و ايكى عدل خاتۇننىڭ كورۇپى قوبول ايتلۇپ ايرتە كىسندە عىد فطر اوقۇلۇر.

(۳۸) بالغ و عاقل بولۇپ الوغ كىشىلەردىن ساقلانغان كامىل مىسلمان كىشى عدل كىشىگە حساب قىلنۇر.

اعتكاف.

(۳۹) رمضاننىڭ آخىرى اون كۈنىدە ايرلەرگە آز بولغاندا بىر تەولك قىر مىسجىددا عمر كىچىرۇپ، خاتۇنلارغا ئۇيۇلدە نماز اوقى تۇرغان يىرلەردە اوتۇرۇپ (اعتكاف) قىلو سىتىد.

(۴۰) اعتكاف قىلۇچى ايرلەر، مىسجىددا آشارلەر، اچەرلەر ھەم يۇقلارلەر. آنلارغا بىر كىشە بارو و طهارت آلو كىبى مىسجىددا قىلو مىمكن بولماغان اشلر ئۇچۇن ھەم آش سو آلۇپ كىلو ئۇچۇن كىنە مىسجىددا چىغو تۇرۇپ.

(۴۱) اگرده عذر سز بر دنيا اشى اۇچۇن مسجددن چغۇب
آلتى ساعت قدر وقت اوتكەرسەلەر، اعتكافلىرى بۇزلۇر.

(۴۲) اعتكافدەگى كشيلىرگە خاتۇنلىرىنىڭ تەنلىرىنە قول تىيرو
حرامدەر. اگرده مسجددن چققان وقتلىرىندە ياقناق قىلسەلەر، اعتكافلىرى
بۇزلۇر.

(۴۳) اعتكافدەغى كشيلىر مسجددە نماز اوقۇرلەر، قرآن اوقۇرلەر،
علم اۇيرەتۇرلەر ھەم اۇيرەنۇرلەر، ذكر وتسيبىخ ئەيتۇب، كىتاب قاراب،
دىن مەسئەللىرى سۇيلەشۇب اوتۇرۇرلەر. آنلىرغە مسجددە دنيا اشلىرى
قىلو و دنيا سوزلىرى سۇيلەشۇ مكر و ھەدر.

زَكَات

(۴۴) اِنَّ اللّٰهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ (اى المؤمنين) صَدَقَةً فِيْ اَمْوَالِهِمْ

وَعَدَدٌ مِّنْ اَغْنِيَاءِهِمْ وَتَرَدَ عَلَىٰ فُقَرَاءِهِمْ ﴿۱۰۶﴾ عن ابن عباس .

مغناسى: تحقىق الله تعالى مۇمىنلىرىگە ماللىرىدىن زكات صدقەسىنى بىرونى فرض قىلدى،
اول زكات اۇلۇشى مۇمىنلىرىنىڭ بايلىرىدىن آلىنۇپ فقيرلىرىنە طاراتلۇر (قايتارلۇر).

(۴۵) دىن اسلامدە بالغ و عاقل بولغان مۇمىن بىندەگە فرض
بولغان الوغ عبادتلىرىنىڭ دورتنچىسى ھەر يىلدە بىر مرتبە مالدىن (زكات)
بىرودەر.

(۴۶) بىر كشيگە زكات فرض بولو اۇچۇن، اول كشيلىنىڭ زكات
چغاطۇرغان ماللىرىنىڭ بىرسىدىن (نصاب) قدرىنە يعنى زكات چغارلىق
مقدارىنە بىر يىل خواجه بولووى شرطدەر. مالغە خواجه
بولغاندىن سوڭ بىر يىل طولغانچى زكات بىرو فرض بولمى طۇرۇر. بىر
يىل طولغاندىن سوڭ ھەر يىل طولغان صاين بىر مرتبە بار قدر ماللىنىڭ
زكاتىنى چغارو فرض بولۇر.

زكات ماللىرى

(۴۷) زكات چىغارلا تۇرغان ماللىر (۳) تۇرلىدىرلر: (۱) آقچە (۲) حيوان، (۳) سودا مالى.

(۴۸) اۇشبو اۇچ تۇرلى مالدىن باشقە يۇرط يىرلر، كىيىملر، كىتابلر، صاوتلر و باشقە معيشت قۇراللىرى كىبى (حاجتِ اَصْلِيَّه) دن بولغان ماللردن وهم (اجاره) طريقتچە حق ايله بىرلە تۇرغان يۇرطلردن، ايگىنلىك، پچەنلىك، واورمانلىق يىرلردن زكات بىرو فرض توگىلر.

(۴۹) بورچلى كشىنىڭ قولندەغى مالينىڭ بورچىدىن آرتقانى غنە اوزىكىدىر. شونىڭ اۇچۇن آشا مالينىڭ بورچقە تىيشلى بولغان قدرندن زكات بىرو فرض بولماس.

(۵۰) بورچقە بىرلىگان مال كشىنىڭ اوزەلىدىر. اگردە اشانچلى كشىدە بولۇپ (سَنَد) (۱) ايله دَعْوَا قىلۇپ آلو ممكن بولۇرلىق بولسە، خواجەسىنە آندىن دە زكات بىرو تىيشلى بولۇر.

(۵۱) آقچەدىن مراد، آلتۇن و كۇمۇش مالدىر. تەنىكە ايتۇپ صوغلىغان بولسەلردە، يا كە صوغلماغان حاللرنچە بولسەلردە يا كە برزىنت ايتۇپ اشلەنگان بولسەلردە، اوزلردىن كىمىرەك باقر ايله قاتشقان بولسەلردە، آلتۇن و كۇمۇش ماللردىن زكات بىرو فرضدر.

(۵۲) آلتۇن و كۇمۇش اورنىدە استعمال قىلىنغانى سببلى باقر آقچەدىن دە وهم خزىنەدە صاقلانا تۇرغان آقچەنىڭ سىندى بولغانى اۇچۇن، كاغد آقچەدىن دە زكات چىغارو تىيشلىدىر.

(۵۳) زكات چىغارلا تۇرغان حيوانلر: قوى، سارق، كەجە، سىير، تۇيە، آت كىبى يۇرط حيوانلرىدىر. بو حيوانلرنىڭ جەي كۇنىدە همان قردە آشاب يۇرى تۇرغانلردىن غنە زكات چىغارلۇر. يۇرط

خەمىتىدە بولغان حيوانلاردىن زىكات چىقارلماس.

(۵۴) ايشەك، قاقچر، بلان وقر كەجەسى كىبى حيوانلاردىن زىكات چىقارلماس.

(۵۵) سودا مالىندىن مراد، نىنىدى ذاتىدىن بولسەدە، ساتارغە دىيۇب نىت قىلىنغان حلال مالدىر.

نصاب

(۵۶) بىرمالدىن زىكات بىرو فرض بولو اۇچۇت، اول مالنىڭ نصاب قەدىرىنە (*) طولمىقلىغى شىرطىدىر. نصابقە طولماغان مالدىن زىكات بىرو فرض توگىلدىر.

(۵۷) زىكات چىقارلا تۇرغان ماللارنىڭ نصابلىرى تۇرلىچەدر؛ مثلاً آلتۇننىڭ نصابى (۲۰) مىتقالدىر كە (۱۰۰۰) سوم چاماسىندەدر. كۇمۇشنىڭ نصابى (۱۴۰) مىتالدىر كە (۳۵) سوم چاماسىندەدر. قو، سارق و كەجەنىڭ نصابى (۴۰) باشدىر. سىپىرنىڭ نصابى (۳۰) باشدىر. تۇپەنىڭ نصابى (۵) باشدىر. آتنىڭ نصابى بىرسى بايىتال بولمىق شىرطى ايلە (۲) باشدىر. سودا مالىنىڭ نصابى بهاسى كۇمۇش نصابى قەدر بولودر.

(۵۸) مالنىڭ زىكاتقە بىرلە تۇرغان اۇلۇشى جىمىنىڭ قىرغىدىن بىر اۇلۇشى چاماسىدىر. مثلاً: (۲۰) مىتقال آلتۇندىن يارتى مىتقال قەدرى زىكاتقە بىرلۇر. (۱۴۰) مىتقال كۇمۇشدىن اۇچ مىتقال يارم قەدرى بىرلۇر. باقر آقچە، كاغىد آقچە ھىم سودا مالى كۇمۇش بهاسى ايلە حساب قىلىنۇرلر.

(۵۹) اگر دە بىر كىشىنىڭ آلتۇنى اوزى گنە نصابقە طولماسە، كۇمۇش ايلە باقر و كاغىد آقچەلر ايلە ھىم سودا ماللىرى ايلە بىرگە قوشلۇب حساب

قىلىنۇر . اگرده مجموعىنىڭ بهاسى كۇمۇش نصابىنە تولسە ، بهالرىنىڭ قىرغىن بر اولۇشى قىرغىننى زىكاتقە بىرۈ تىيىشلى بۇلۇر .

(۶۰) قىرغىن سوملىق مالىدىن زىكاتقە بر سوم بىرلۇر ، (۱۰۰۰) سوملىقدىن (۲) سوم (۵۰) تىيىن بىرلۇر ، (۱۰۰۰۰) سوملىقدىن (۲۵) سوم بىرلۇر . (۶۱) قىرغىن قولى ، سارقى و كەجە اولچۇن بر قولى بىرلۇر . قىرغىن ارتىق بولغاندە هر يۇز قولى اولچۇن بر قولى مىقدارى بىرلۇر . (وفىيە)

(۶۲) اولتۇز صىيىر اولچۇن بر يەشلىك بر بزاو بىرلۇر . (۴۰) صىيىر اولچۇن بىر يەشلىك بر بزاو بىرلۇر . (۳۰) دن و (۴۰) دن ارتقانلرىنىڭ هر برسى اولچۇن بر يەشلىك بزاو بهاسىنىڭ (۳۰) دن بر اولۇشى بىرلۇر . مىثلا بر يەشلىك بزاونىڭ بهاسى (۱۵) سوم چاماسىندە بولغانلىقدىن نصابدىن ارتقان صىيىرلرنىڭ هر برسى اولچۇن (۵۰) تىيىن چاماسى بىرلۇر .

(۶۳) يىكرمى دورت باشقە طولغانچى هر بىش تۇيە اولچۇن بر قولى بىرلۇر (۲۵) تۇيە اولچۇن بر يەشلىك بر تۇيە بالاسى بىرلۇر . . .

(۶۴) آتلرنىڭ هر برسى اولچۇن بهاسىنىڭ قىرغىن بر اولۇشى بىرلۇر . (۶۵) زىكات اولچۇن تىيىشلى بولغان قولى ، بزاو و تۇيە بالاسى اورنىنە بهالرى قىرغىن آقچە بىرۈ دە درىست بولۇر .

(۶۶) بر يىلنىڭ باشىندە نصاب قىرغىن مالىغە خواجه بولغان كىشىنىڭ مالى ارتا ارتا ، يىل طولغانچى كۈبەيسە ، اول كىشىگە مالىنىڭ مجموعىدىن زىكات بىرۈ فرض بولۇر ؛ شويىلە كە ، سۈگىندىن ارتقان ماللرغە يىل طولماسدە ، زىكاتلرىنى چىغار و تىيىشلى بولۇر .

زىكات بىرلە طۇرغان كىشىلر .

(۶۷) زىكاتنى ، قولىندە نصاب قىرغىن مالى بولماغان ، فقير و مسكىن كىشىلرگە بىرۈ تىيىشلىدۇر .

(۶۸) ودىخى قولىندە مالى قالماغان مسافرگە دە خىرلىك ايتۇب بىرلۇر ، گرچە آنىڭ يۇرتىندە مالى بولسە دە .

ودخى بورچىنى تولەرگە ياردەم بولسۇن اۇچۇن، بورچى كۆب كىشىگە دە بىرلۇر، گرچە اُنڭ قولندە نىصاب قەدر مالى كورنەدە.

(۶۹) (عامل) قولينە يعنى زكات جىيارغە تعيين قىلنغان كىشىگە دە بىرلۇر: ائندە جىيلغان زكات آقچەسى بيت المانڭ فقيرلەرگە بىرلە طۇرغان سوماسىنە قوشلۇر. خەمت حقى ايتۇب عاملنڭ اوزىنە دە زكاتدن جىيلغان مالدن بر چاما بىرلۇر، گرچە باى كىشى بولسە دە.

(۷۰) كىشى، زكاتىنى اوزىنڭ اتاسىنە، آناسىنە، بابا وئە بىلرینە، بالالرىنە وبالالرىنڭ بالالرىنە، ايرىنە ياخاتۇنىنە ودخى قولندە نىصاب قەدرى مالى بولغان باى كىشىگە و باى كىشىنڭ يەش بالاسىنە بىر و درىست توگلدەر. اگردە بىرلەسە، زكاتقە حساب قىلنماس، بلكە بولەك وەدىە حكمدە بولۇر.

(۷۱) زكاتنى اوزىنڭ فقير قەرداشلرىنە، فقير شاگردلەرگە فقير طۇل خاتۇنلارغە، كىسبدن عاجز بولغان ضعيف كىشىلەرگە بىر و ارتغراقدر. دىن و علم خەمتدن بولۇب كىسبدن، (اجرە و وظيفە) دن محروم بولغان كىشىلەرگە، گرچە قوللارندە نىصاب قەدر ماللىرى كورنەدە، زكات بىر و درىستدر. چۇنكە آنلر لوزامارىنى طاشلاپ كىسبە طۇتغانچى ھر برسى فقير كىشى حكمدە درلر.

(۷۲) بر مالى زكات ايتۇب بىرگان وقتدە خواجەسى زكاتدن بولووينى نىت قىلو ودخى آلۇچىنڭ قولينە تامام طابشرۇب (تمليك) قىلۇب بىر و لازمدر. زكات نىي ايلە بىزلمەگان مال ودخى آلۇچىنڭ قولينە مال ايتۇب طابشرلماغان نەرسە، زكاتدن حساب قىلنماسلر.

(۷۳) اگردە بر مال زكاتقە بىرۇرگە دىيۇب تعيين قىلنغان بولسە، بىرگان وقتدە زكاتدن بولووينى نىت قىلنماسە دە، زكاتدن حساب قىلنۇر.

(۷۴) زكات سوماسىنى آيرم جىيۇب فقرانڭ اوز قولينە طابشرا طۇرغان جمعيت خىريەلەرگە دە زكات بىر و درىستدر. اول وقت جمعيتنڭ خزىنە دارى زكات بىر وچىنڭ وكىلى حكمدە بولۇر.

عشر.

(۷۵) ياغمۇر صوۋى يا يلغە صوۋى ايلە اوسكان آشقلرنىڭ وييمشلىرىنىڭ ھەم پەنەلرنىڭ ودخى بالنىڭ زكاتلىرى عشرلىرىدەر. شوپلە كە حاصل بولغاندىن سوڭ بىر مۇتبە اوندن بىر اۋلۇش قىدرلىرىنى بيت المالى خزىنەسىنە يا كەفقىرلەرگە بىرو خواجەلرىنە فرضدەر.

(۷۶) عشر ماللىرىنىڭ نصابلىرى يوقىدەر؛ نى قدر حاصل بولسەلەر، شول قىدرلىرىنىڭ اوندن بىر اۋلۇش قىدرى عشر ايتۇب بىرلۇر. اىگو. اورو وترىبە قىلو خىرچلىرىدە چىگرلمس.

(۷۷) مذكور مالاردن عشر فرض بولو اۇچۇن خواجەلرىنىڭ بالغ عاقل و باى بولولرىدە شرط توگىلدەر. صبى، ديوانە و فقير كشىلرنىڭ آشقلرنىڭ دە، عشرلىرى چغارلو تىيشلىدەر.

(۷۸) اوطۇن وقامش كىبى نەرسەلردن عشر چغارو لازم بولماس.

(۷۹) ياغمۇر كوب ياومى طۇرغان بىرلردە چغر وچىلەكلەر ايلە صوغارلغان آشقلردن كامل عشر بىرلمس. بلكە عشرنىڭ يارتىسى غنە، يعنى يگرىمدىن بىر اۋلۇشى گنە بىرلۇر.

(۸۰) عشردە، زكات بىرلە طۇرغان فقير كشىلەرگە گنە بىرلۇر.

فطره.

(۸۱) حاجت اصلىەسىندىن ارتق كۇمۇش نصابى قدر، يعنى (۳۵) صوم چاماسىندە مالى بولغان كشىگە رمضاندىن سوڭرە عىد فطر كۇنىدە اوزى اۇچۇن ھەم صبى بالالىرى اۇچۇن (فطره) صدقەسى بىرو واجب بولۇر.

صَدَقَةٌ

(۹۵) زكات، عشر، فطره، فديه و كفارت صدقه‌لری فقیرلر حقی بولغان فرض و واجب صدقه‌لردر. آنلرنی مؤمن و فقیر بولماغان کشیگه بیرو یا که یول تۈزه‌تو، کوپر اشله‌تو، قۇیۇ و چیشمه‌لر یاصاتو، مسجد و مدرس‌لر سالدرو کبی جمیع خلق فائده‌سی اۇچۇن بولغان عمومی اشلرگه طۇتو درست توگلدنر.

(۹۶) مذکور صدقه‌لردن باشقه صدقه‌لر وهم جمیع خلق فائده‌سی اۇچۇن طۇتلغان آقچهلر نفل صدقه‌لردر. نفل صدقه‌لری بیرو کوب ثوابلی مستحب عمللردنر.

(۹۷) صدقه‌نی کوب بیرو گناهلارنڭ عفو قیلینو وینه بلا و آفتلردن امین بولوغه سبب بولۇر دییلمشدر.

(۹۸) فقیرلک و محتاجلق سببلی صدقه صۇراغان کشیگه قاتی سوز نئیتو حرامدر. آز بولسه‌ده، بر نهرسه بیرو یا که یاخشی سوز ایله جواب بیرو تییشیلیدر.

(۹۹) بر نیچه کۇن ترکک قیلۇرلق طعامی یا آقچه‌سی بولغان کشیگه صدقه صۇراو حرامدر. اما کیم صالم کبی ضرور بولغان نهرسه‌نی صۇراو حرام توگلدنر.

(۱۰۰) محتاج بولماغان کشیگه صدقه بیرو ب آنی تله‌نچیلککه عادتله‌ندرو مکروهدر.

(۱۰۱) صدقه بیرلگاندن صوڭ بیرو چیگه خیر تلہب اۇشبو دعا او قۇلۇر:

اللَّهُمَّ احْفَظْ صَاحِبَ هَذِهِ الصَّدَقَةِ عَنِ الْآفَاتِ وَالْبَلِيَّاتِ وَاغْفِرْ
ذُنُوبَهُ وَاجْعَلْ اِيْمَانَهُ وَ اَكْثَرَ اَمْوَالِهِ وَوَفَّقْهُ عَلٰى خَيْرِ مَقْاصِدِهِ *

معناسی: (ای الله، اۇشبو صدقه بیرو چیینی آفت و بلالردن صاۋه‌لاغل و دخی آنڭ گناهلرینی عفو قیلغل. و دخی آنڭ ایمانینی قوۋنلی قیلاغل، و دخی آنڭ ماللرینی آرتدرغل، و دخی آنی خیرلی مقصودلرینه ایرشدرگل).

قُرْبَان

- (۱۰۲) حاجتِ اَصْلِيَّه سندن آرتق كۆمۇش نصابى قدر ھالى بولغان كشيگە (۱۰) نچى ذى الحجەدە عيد قربان نامازىدىن سوڭرە اوزى اۇچۇن بىر قربان بوغازلاب جماعتلىرىنى و فقيرلىرىنى حرمت قىلو واجبدر.
- (۱۰۳) قرباننى (۱۰) نچى ذى الحجەدە بوغازلانمى قالسە ، (۱۱) نچى و (۱۲) نچى ذى الحجەدە بوغازلاودە درست بولۇر . اَمَّا (۱۲) نچى ذى الحجەدە قۇياش باتقاندىن سوڭ بوغازلاو درست بولماس .
- (۱۰۴) وقتىدە بوغازلى الماغان كشيگە قربانلىغىنى يا كە آنڭ بهاسىنى فقيرلرگە صدقە ايتۇب بىرو تىيشلى بولۇر .
- (۱۰۵) قرباننى كىچىرلە وتۇنلە بوغازلاو مكر وھىدر .
- (۱۰۶) قربان اۇچۇن قوى ، صارق ، كەجە ، صيبر و تۇيە كىبى ايكيشەر طۇياقلى حيوانلرغىنە بوغازلانۇرلر . آت ، طاوق ، قاز كىبى حيوانلرنى قربان قىلو درست توڭلدر .
- (۱۰۷) قوى ، صارق و كەجە ھىر برسى برەر كشى اۇچۇن قربان قىلنۇرلر . اما صيبر ايلە تۇيەنى يىدىشەر كشى اۇچۇن قربان ايتودە درست بولۇر .
- (۱۰۸) قربان قىلناچق قوى ، صارق و كەجەنڭ بىر يەشى ، صيبرنڭ ايكى يەشى و تۇيەنڭ بيش يەشى طولغان بولو تىيشلىدر .
- (۱۰۹) زور و سىمىز بولسە ، آلتى آيلىق قوى و صارقنى قربان قىلو درست بولۇر . اما بىر يەشى طولماغان كەجەنى قربان قىلو درست توڭلدر .
- (۱۱۰) صيبر و تۇيە (۷) كشى اۇچۇن قربان قىلغاندە ، اول

كشىلارنىڭ ھەر قايسى قىسمىنى نىت قىلىۋېتىشىلەر.
 (۱۱۱) اگر دە آرالرنى بىر سى ايت اۇچۇن قاتشسە، ھىچ بىر سىنىڭ
 اۇلۇشى قىراندن حساب قىلىنماس.

(۱۱۲) يەش بالالارنى قاتشدرۇب (۷) گە حسابلاپ بىر حيواننى
 قىراندن قىلىۋېتىش. نىت اۇلۇشىنى سلامت كشىلارنىڭ قىراندن
 قاتشدرۇ شىبھىلەر.

(۱۱۳) ئاۋايىنى بىر نىت كە باغشلاۋ نىتى ايلە شول نىت
 اۇچۇن آتاب بىر قىراندن بوغازلاۋ درستىر.

(۱۱۴) يىدى كشى بىر حيواننى قىراندن قىلغاندە ايتىنى قاقلاپ
 اولچەپ بولشۇ تىشىلەر، كىسەكلەپ بولشۇ درست توگىلەر.

(۱۱۵) باي كشى قىراندن ايتىنى اۇچ كىسەكلەپ بولۇپ
 بىر اۇلۇشىنى فقيرلەرگە اۇلەشۇ، ايكىنچى اۇلۇشى ايلە قوناقلار
 حىرمت قىلىۋاۋچىنى اۇلۇشى ايلە اۋى جماعتلىرىنى حىرمت قىلىۋ
 مستىجىر.

(۱۱۶) باي بولمىغان كشىگە جماعتلىرىنى گنە حىرمت قىلۇدە
 درستىر.

(۱۱۷) قىراندن تىرىسىنى يا كە آنڭ باھاسىنى بىر فقيرگە
 صدقە قىلىۋېتىش. نىت ساتۇپ اۋچەسىنى اوز كىرەگىنە طۇتۇ
 درست توگىلەر. اما ساتمىچى كون يا طون ايتۇ درستىر.

(۱۱۸) اير كشى قىراندن اوزى بوغازلاۋ مستىجىر. باشقە
 بىر مىسلمان كشىگە طابىر سەدە، درست بولۇر.

(۱۱۹) بوغازلار اۋلدىن قىراندن ايبەسى يا كە بوغازلاۋچى
 حيوانغە قاراپ اۋشبو دعانى اوقۇر:

اللَّهُمَّ اِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ
 اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ هَذِهِ الْاَضْحِيَةَ (مِنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ) يَا كَه (مِنْ فُلَانَةَ بِنْتِ فُلَانٍ)

معناسى : (اى الله ، تحقيق مېنىم نمازم وعبادتلارم وتركلگم هم اولمكلگم بارچە عالمىڭ خواجهسى بولغۇچى الله تعالى اۇچۇن وآنڭ قدرتندەدرار. اول الله تعالى نڭ مېچ شرىكى يوقدەر. اى الله ، اۇشبو قرباننى فلان فلان اوغلندن ياكە فلانە فلان قزندن قبول قىلغىل).

۱۲۰) قربان بوغازلاتاچق كشى ، حاجيلرغە اۇخشاو اۇچۇن ، ذوالحجە آيى كرگاندىن صوڭ چەچىنى كىتەرمېچى وطرناقلىرىنى كېسىمېچى طۇرو مستحېدەر.

۱۲۱) قربانلىق اۇچۇن آق يا كوك تۇسلى جەمىع اعضاسى كامل سلامت ، زور مۇگزلى سېمىز تەككە آرتغراقدر.

۱۲۲) دېوانەلانغان حيوانلر ، قۇرچا كغى حيوانلر ، طومشدىن مۇگزسىز حيوانلر وپچترلگان حيوانلردە قربانلىقغە يارارلر.

۱۲۳) بېك آرق حيوانلر ، يۇرى آلماسلىق آقساق حيوانلر ، بر قۇلاغىنىڭ يا بر مۇگزىنىڭ يا قۇيرغىنىڭ اۇچدىن بر اۇلۇش قدرلىرى ھلاك بولغان حيوانلر ، بر كوزى صوقر حيوانلر وقۇلاقسىز ياقۇيرقسىز حيوانلر قربانلىقغە ياراماسلر.

حَجَّ

۱۲۴) بِنِى الْاِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَانَّ

مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ، وَاِقَامِ الصَّلَاةِ وَاِيتَاءِ الزَّكَاةِ ،

وَصَوْمِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَيْتِ مِنْ اِسْتِطَاعِ اِلَيْهِ سَبِيْلًا ❁

معناسى : اسلام دىنى بېش تۇرلى عبادت اوزرىنە تۇزلمەشدر. الله تعالى نڭ بىرلگىنە ومحمد عليه السلام آنڭ پېغمبىرى بولۇوينە كوڭلدىن اشانۇب گولملىق بېرو. نماز او قو ، مالدىن زكات بېرو ، رمضاندا روزە طۇتو ويول خىرجىلرغە كۇچى بېتىكان كىشىگە كعبە اللهنى زيارت قىلۇب حج قىلو .

۱۲۵) دىن اسلامدە بالغ وعاقىل بولغان مۇمن بىندەگە فرض بولغان الوغ عبادتلىرنىڭ بېشىنچى عەمرىدە بر مرتبە (مكّه مكرمە) شەرىنە بارۇب (حج) قىلودر.

۱۲۶) اۇشبو حج، اوزى سلامت بولوب مَكَّة مَكْرَمَه گە بارۇپ قايتۇرلۇق يول خىرلرپنە واوزى قايتقانچى اۇيندە قالغان جماعتلرپنڭ نَفَقَه لِرپنە ييتەرلك مالى بولغان باى كشيگه گنە فرضدر.

۱۲۷) ايرى يا محرم قارنداشى برگه باراچق بولسه، باى وسلامت خاتۇنلرغەدە حج فرض بولۇر.

۱۲۸) آورو كشيلىرگە، صوقر كشيلىرگە وفقير كشيلىرگە حج فرض توگلدەر. اما اگرده بۇندى كشيلىر (مكة مكرمه) گە برسبب ايله بارسهلىر، ياكە مکه اطرافندە طورو سببلى حج قیلۇرغە كۇچلرى ييتەرلك بولسه، آنلرغەدە حج فرض بولۇر.

۱۲۹) حج سفرپنە چغو اۇچۇن يوللرنڭ اوغريلردن ويۇغنىچلى آورولردن امين بولمقلغىدە شرطدر. اگرده يوللر طنچسز بولسه، حجنى ادا قىلو فرض بولماس. يوللر طنچلانغانچى باى كشيلىرگەدە حج سفرپنى كىچكترو درست بولۇر. فرض بولغاندن صوڭ عدرسز حجنى كىچكترو درست توگلدەر.

۱۳۰) حجنىڭ فرضلىرى اۇچدر:

(۱) (احرام) يعنى مکه مكرمه گە بارۇپ كركانچى (مىقات) دىيۇب آتالا طۇرغان اورنلرنڭ برسندە حج نىتى ايله (احرام) قىلو.

(۲) (وقوف) يعنى عرفه كۇن اۇيلەدن صوڭ عرفات طاوندە حاضر بولو.

(۳) (طواف) عيد قربان كۇندە يا كە آنڭ ۲ نچى يا ۳ نچى كۇندە كعبه الله فى معلوم ره وشنچە (۷) مرتبه ئەيلەنو.

۱۳۱) حجنىڭ واجبلرى بيشدر:

(۱) قربان عىدى كۇندە ايرتە نمازندن صوڭ مزدلفه اسملى اورندە حاضر بولو، (۲) (صفا ومروه) طاولرى آراسندە يۇرۇب (۷) مرتبه

(سَعَى) قىلو، ۳) طاش آتلا طۇرغان اورنلردە مخصوص كۇنلرنندە
 (۷) شەر طاش آتو، ۴) اۇيگە قايتو نيتى ايلە مكە مكرمه دن چغار
 آلدندن كعبە الله نى ينە طواف قىلو، ۵) قربان عىدى كۇندە فرض
 طوافنى قىلغاندن صوڭ چەچىنى كىتەرتو يا قسقارتو،
 حجنڭ بونلردن باشقە عمللرى دە كوبر؛ آنلرنڭ بعضلرى
 سنت وبعضلرى مستحبلردر.

حج عمللرى

(۱۳۲) حاجىلر، مكە مكرمه گە بارۇب يىتكانچى، (مىقات)
 دىيۇب آتالا طۇرغان يىزلرنڭ برسندە طوقتاب، مىيقلرىنى قسقارتۇرلر،
 طرناقلىرىنى كىسەرلر، آرتق تۇكلرىنى كىتەرۇرلر، عادتدە كىيە
 طۇرغان كىيملرىنى سالۇرلر. غسل قىلۇب (احرام) (*) كىيملرىنى
 كىيەرلر.

(۱۳۳) آندن صوڭرە ايكى ركعت نفل نمازى او قۇغاچ:
 (اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ الْحَجَّ فَيْسِرَهُ لِي وَتَقْبَلَهُ مِنِّي) دىب حجگە نيت قىلۇرلر.
 معناسى: (يارب، تحقيق مين حج قىلوني نيت قىلامن: ايمدى سين آنى ميڭا يىڭل
 قىلغل، هم آنى ميندن قبول قىلغل) دىيكنر.

(۱۳۴) نيت قىلغاندن صوڭ قچقروۇب اۇشبو تلبىه نى ارقۇرلر:
 لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ * لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ * لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ *
 وَالْمَلِكَ لَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ *

معناسى: (يارب، سىنڭ عبادتكنى كامل اطاعت ايله قىلامن، سىنڭ هيچ شريكڭ يوقدر.
 تحقيق بار چه مافتا و بار چه نعمت سىڭا خا صدر. و خواجەلىق دە سىڭا خا صدر. سىنڭ هيچ شريكڭ يوقدر.)

(*) احرام كىيملرى (ازار) اسملى بركىڭ آلياپتچ ايله (رداء) اسملى بركىڭ جەيمەن
 عبارتدر. حاجىلر ازارنى كندك طوغرىسىندىن يىللرىنە باغلاپ عورتلىرىنى اورتۇرلر.
 ردائى اياڭ باشلىرىنە و آرقالىرىنە سالۇرلر.

۱۳۵) نیت قیلۇب اۇشبو تلبیہنی اوقۇغاندن صوڭ حاجیلر (محرم) یعنی احراملی دیب آتالۇرلر، آنلر شوپلہ احراملی حاللرنچہ مکہ مکرمہ گہ کیتەرلر، قربان عیدی کۇندہ چہچلرینی کیتەرۇب فرض بولغان طوافنی قیلغانچی، همان احراملی کۇینچہ یۇرۇرلر.

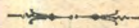
۱۳۶) حاجیلرگہ احراملی وقتلرندہ، ادبسن سوزلر سۇیلہو، یاقنلق قیلو، و خاتۇنلرینڭ تہنلرینہ ہوس ایلہ قول تییرو، گناہ اشلر قیلو، کشی ایلہ نزاعلاشو، کییک حیوانلرنی اوتۇرو، و کییک اولاوچیغہ یاردم قیلو، اینہ ایلہ تگلگان کییملر کییو، باشلرینہ چالما، بورک یافہس کییو، آیاقلرینہ چیتک، ایتک، کەوش و یۇزلکی باشماق کییو، باشلرینی و یۇزلرینی بر نەرسہ ایلہ قاپلاو، خوش ایسلی مایلر سۇرتو، چہچلرینی یا باشقہ تۇکلرینی کیسو و طاراو، طرناقلرینی کیسو، صاقاللرینی مایلاو و باشلرینی صابۇنلاپ یووو درست بولماس.

۱۳۷) اگرده اۇشبو اشلرنڭ برسینی قیلسہلر، الوغ کتابلردہ بیان قیلنغان رەوشچہ آنلرغہ یاقربان بوغازلاو یا صدقہ بیرو لازم بولۇر. ۱۳۸) حاجیلرنڭ ہر برسی قربان عیدی کۇنلرندہ احراملری تمام بولغانچی، یالان آیاق یالان باش کۇینچہ آق احرام کییملرینی چۇرناب درویش کبی بولۇب یۇرۇرلر. تلبیہ اوقۇلا طۇرغان اورنلردہ قچقۇرۇب تلبیہ اوقۇرلر.

۱۳۹) احراملی کشیلرگہ اۇی اچینہ کرو، آشاو، اچو، یۇقۇلاو، عبادت قیلو، طہارت آلو، غسل قیلو، مۇنچاغہ کرو، بیللرینہ، آقچہلی کمر باغلاو، چاتۇر یا قۇیاشلق ایلہ کولہ گہلہنو، آیاقلرینہ قسقا یۇزلکی کون یا اغاچ باشماق کییو درست بولۇر.

۱۴۰) يوقارىدە يازلمش حكملىرىر حاجىلار حقندەدر. حاتۇن حاجلەر حج عمللرنده ايرلرگه (۶) تۇرلى اشده خلاقلق قىلۇرلر. شۇيلە كه (۱) آنلر احرام كييملىرى كييمچى، اوزلرنيڭ اۇستلرنده گى كييملىرى ايله يۇرۇرلر، (۲) اينە ايله تگلگان كييملىرىنى دە كييەرلر (۳) باشلىرىنى آچق يۇرتىمىلر، (۴) تلبىهنى قچقروۇب اوقۇماسلر، (۵) احراملرنىن قچغانده چەچلىرىنى قسقارتىماسلر. (۶) حيض سببلى عىزلى بولسىلر، فرض طوافنى قضاغه قالدۇرۇرلر.

۱۴۱) مكّه مكرمه گه بارۇب كرگاچ دە، حاجىلر اؤلا طوب طوغرى (كعبهء معظمه) مسجدىنه يونه لۇرلر. كعبهنى كورگاچ دە، تكبير وتهللئ ئهيتۇرلر هم مقصودلرىنى صۇراب دعالر قىلۇرلر.

۱۴۲) مسجدكه كرۇب كعبه نڭ ديوارنده گى (حجر أسود) اسملى مبارك طاشنى كورگاچ نمازدهغى كىبى قوللىرىنى قۇلاقلىرى طوغرىسىنه كوتەرۇب ينە تكبير وتهللئ ئهيتۇرلر. ممكن بولسه، اول طاشنى اوبەرلر.

۱۴۳) آندن صوكره يىدى مرتبه كعبهنى ئهيله نۇب سنت بولغان طوافنى قىلۇرلر، صوكره (مقام ابراهيم) ديگان يىرده كعبه گه قاراب ايكى ركعت نماز اوقۇرلر، صوكره شول مسجد نڭ اچنده (زمزم) قۇيۇسى يانينه كيلىۇب صووينى اچەرلر هم يۇزلىرىنه وباشلىرىنه سىيەرلر.

۱۴۴) مسجددن قچغياچ (صفا) و (مرّه) اسملى ايكى كچكنه ئاو آراسنده يۇرۇب (سعى) قىلۇرلر.

۱۴۵) آندن صوڭ (۸) نچى ذى الحجه گه قَدَر مكه دهه طۇرۇرلر. نلگان قَدَر طراف وسعى قىلۇرلر، ايزگى اورنلرنى زيارت قىلۇب مبارك لئ نۇب يۇرۇرلر.

(۱۴۶) (۸) نچى ذوالحجەدە ايرتە بىرلە حاجىلار ھەر قايسى بىرلىككە مەككە مۇكرەمەدىن چىغۇب (مىنا) اسمى بىر اول ياندىغى مىسجىد تىرەسىنە بارۇرلار.

(۱۴۷) آندە بىر كىچ قونغاندىن سوڭ (۹) نچى ذى الحجەدە ايرتە نمازىنى او قۇغاج (عَرَفَات) طاوينە كىتەرلەر، آندە اۋىلە وقتى كىرگەچ، جماعت بولۇپ اول اۋىلە نمازىنى، آندىن سوڭرە شول وقتدە اوق ايكندى نمازىنى او قۇرلار.

(۱۴۸) آندىن سوڭرە غىسل قىلۇپ عرفاتدە (وقوف) قىلۇرلار، يعنى طوقتاب قىلغە قارشى ذكر ئەيتۇب طۇرۇرلار ھەم مقصودلرىنى سۇرۇپ دىعالر قىلۇرلار.

(۱۴۹) قۇياش باتقاچ آخشانى او قۇمىچى (مۇزەلغە) اسمى يىرگە كىتەرلەر. يەستو وقتى كىرگەچ مۇزەلغەدە جماعت بولۇپ اول آخشانى آنگ آرتىدىن اوق يەستونى او قۇرلار.

(۱۵۰) كىچنى مۇزەلغەدە اوتكەرۇپ ايرتە نمازىنى او قۇغاندىن سوڭ، آندە يەنە (وقوف) قىلۇرلار.

(۱۵۱) طاڭ ياقترغاج يەنە (مىنا) غە قايتۇب آندە مۇخسوس اورنىدە، يىدى مرتبە (جەننە) تاشلىرىنى آتارلار، ھەر تاشنى آتقاندە تىككىر ئەيتۇرلار، آندىن سوڭرە ايتى اسراف قىلنۇرلۇق بولماسە، (مىنا) دە قىرپان بوغازلاب صدقە قىلۇرلار.

(۱۵۲) آندىن سوڭرە ايرلر چەچلىرىنى كىتەرۇرلار يا كەقسقارتۇرلار

(۱۵۳) (۱۰) نچى يا (۱۱) نچى يا (۱۲) نچى ذوالحجەدە مەككە مۇكرەمەگە قايتۇب فرض بولغان طوافنى قىلۇپ احراملىرىنى تامام

(۱۵۴) احراملىرى تامام بولغاچ آندىرغە احراملى وقتلىرىدە بولماغان، اشلىرنىڭ گناھلىرىنى قىلو درست بولۇر.

(۱۵۵) مسافر بولغان حاجىلارگە عىد نمازىنى اوقۇ

توگلدۇر. شۇنىڭ ئۈچۈن ھاجىلارنىڭ كۈبىسى عىد نامازىنى اوقى آلماسلار. اگردە وقتىنە يىتتىشەلەر مكدەدە يا منادە اوقۇرلار.

۱۵۶) ھاجىلار مكدە مكرمەدن چغۇب اۇيلىرىنە قايتاچق زماندە كعبە مسجدىنە بارۇب ينە طواف قىلۇرلار، كعبە ايشكىنىڭ بوساغاسىنى اوبەرلار، كعبەنىڭ (ملتزم) اسملى يىرىنە ھم آنڭ پەردەسىنە يۇزلىرىنى تىيىرۇرلار، زمزم صووىنى اچەرلار، (كعبە معظمە) دن ومبارك يىرلردن آيرلاچقلىرىنى خاطرلىرىنە كىترۇب يىغلارلار، دنيا و آخرت مقصودلىرىنى سۇراب كۈب دعالر قىلۇرلار، مسجددن چقغاندە يۇزلىرى ايلە كعبەگە قاراب آرتلىرى ايلە چىگۇب چغارلار.

۱۵۷) ھاجىلارگە (مدىنە منورە) گە بارۇب پىغمبرمىز محمد عليە السلام نىڭ قىر شريفى بولغان (رَوْضَةُ مَطَهَّرَةٍ) نى زيارت قىلو بىك الوغ مستحبلردندۇر.

۱۵۸) مكدە مكرمەدە مدىنە منورەدەدە زيارت قىلنا طۇرغان يىرلرو مبارك اورنلربىك كۈبدر. ھريىرنى زيارت قىلغاندە رعايە قىلو تىيشلى بولغان مخصوص ادبلىرى باردۇر.

مذكور اىكى شھرنىڭ ھربرسندە ھاجىلارگە ھج عمللىرىنى اۇيرەتو و زيارت قىلناچق مبارك اورنلرنى كورسەتو اۇچۇن تعيىن قىلنغان دىللىر باردۇر. نادان ھاجىلار، بلمەگان عمللىرىنى مذكور دىللىردن اۇيرەنمك تىيشلىدۇر.

۱۵۹) زمزم صووىنى قىلغە قارشى طۇرۇب آياق اورە اۇچ يۇتم ايتۇب اچو تىيشلىدۇر.

۱۶۰) انى اچكاندن صوڭ اشۇبونى اوقۇب دعا قىلۇر:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ رِزْقًا وَاسِعًا وَعِلْمًا نَافِعًا وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ

معناسى: (ياراب، تحقيق مين سىندن سۇرىمىن: كىڭ رزقنى وفائىدىلى علمىكىنى ھەر بر آرودن شفانى.)

تۇرلى دعالر.

(۱۶۱) بر بالا طوغانىنى اىشتىكچ اۇشبو دعا اوڧۇلۇر:

اللهم اجعل بر اوانبته فى الاسلام نباتا حسنا واجعل مسعودى فى الدنيا والاخرة *

معناسى: (يارب، اۇشبو بالانى ايزگى بالا قىلغل، ودخى آنى كورگم اوسو ايله اسلام دىنى اچنده اوسدرگل، ودخى آنى دنيادده آخرتدهده بختلى وسعادتلى قىلغل،)

(۱۶۲) بر كشىنىڭ اولگان خبرىنى اىشتىكانده اۇشبو آيت ودعا

اوڧۇلۇر:

اَنَا لِلَّهِ وَاَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ * اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا الِمْتِ

مَحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ *

معناسى: (تحقيق بز هر قايموز الله تعالى نكيمزلر، وتحقيق بز هر قايموز اول الله تعالى گه قابتچقلموز، يارب، اگرده بوميت ايزگى كشىلردن بولغان بولسه ايزگىلگىنى آرتدرغلى: اگرده گناھلى كشىلردن بولغان بولسه، گناھلرىنى عفو قىلغل.)

(۱۶۳) جنازه اوزۇب بارغانده آياق اوره طۇرۇب اۇشبودعا اوڧۇلۇر:

اللَّهُ أَكْبَرُ * أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَى لَإِمْوْتٍ * هَذَا مَا

وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ * اللَّهُمَّ زِدْنَا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا *

معناسى: (الله تعالى هر نرسهدن الوغراقدر. كوگلمدن گواھلق بىرمن كه، تحقيق تركلكده

اولمده الله تعالى دندر. اول الله تعالى اوزى تركدر، هيچ اولهچك توگلدنر. بو اولم بزگه

الله تعالى نڭ وآنڭ پيغمبرى نڭ وعدده قىلغان اشيدنر. الله تعالى وپيغمبرى راست شه بتمشادر.

يارب، ايمان وتسليملرنى آرتدرغل.)

(۱۶۴) قبرستانغه كركاندههم قبرلر يانندن اوزغانده اۇشبو دعا

اوڧۇلۇر:

عَلَيْكُمْ السَّلَامُ يَا أَهْلَ الدِّيَارِ ، رَحِمَ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا

وَالْمُسْتَأْخِرِينَ مِنْكُمْ * أَنْتُمْ لَنَا سَلَفٌ وَنَحْنُ لَكُمْ خَلْفٌ * وَاللَّهُ

إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ * نَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ *

معناسى: اى بو يۇرطلر نڭ اھللىرى، سزگه الله تعالى نڭ سلامى بولسۇن. الله تعالى دنيادن

